

Komunitator

➤ Vse za odgovornejši odnos do okolja

➤ V Idriji bodo gradili nov dom upokojencev

➤ Radovan Bolko – krizo preživijo najboljši

➤ Jubilejnih 35 let Trnovca, ki ga ni več

KER NIKOLI NE VESTE KDAJ

NOVI PAKETI AVTOMOBILSKIH ZAVAROVANJ

V Zavarovalnici Triglav smo prenovili avtomobilska zavarovanja in oblikovali **5 novih paketov**. Paketi se med sabo razlikujejo po obsegu in številu zavarovalnih kritij. Novi paketi Zavarovalnice Triglav - za vsak žep in za vsako vozilo, z dodatnimi popusti za zveste stranke:

■ **VELIKIPLUS** ponuja najbolj celovito zaščito za osebe in vozilo in ga sestavljajo vsa avtomobilska zavarovanja. **Paketni popust: 15 %.**

■ **VELIKI** zagotavlja optimalno zaščito za osebe in vozila. Zanj se bodo odločali tisti zavarovanci, ki se zavedajo nevarnosti v prometu. **Paketni popust: 10 %.**

■ **MALI** ponuja možnost izbora med zavarovanjem avtomobilske odgovornosti in splošnega kaska. **Paketni popust: 7 %.**

■ **MINI** je namenjen voznikom s starejšimi vozili, zato je v ospredju zavarovanje odgovornosti. **Paketni popust: 7 %.**

■ **KASKO** je namenjen za zavarovanje vozil. **Paketni popust: 3 %.**

MODRA ŠTEVILKA
080 555 555

Predstavništvo Idrija
Zastopstvo Spodnja Idrija,
Zastopstvo Cerklje
Zastopstvo Godovič

Lapajnetova 43
Na vasi 31
Trg P. brigad 4
Godovič 7

tel. 05 372 76 00
tel. 05 372 10 90
tel. 05 372 32 56
tel: 05 374 74 60

 triglav

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d.d.

Gospodarska kriza

Kriza, ki je najprej prizadela avtomobilsko industrijo, se seli v vse pore našega dela in življenja. Najhuje pri vsem je, da ga ni, ki bi znal povedati, kdaj se bo končala oziroma kdaj bo šlo na bolje.

Komunitator

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo, publikacije in promocija d.o.o. • **Direktor:** Vojko Božič • **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Šemrl • **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: polona.seml@fmr.si, fmr-media@fmr.si, tel: (05) 37 50 599, fax: (05) 37 50 367, 051 689 204 • **Sodelavci:** Marija Benčina, Špela Hvalec, Niko Jereb, Janez Kavčič, Mojca Kavčič, Jože Kenk, Martina Peljhan, Bojan Režun, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Barbara Ukmar, Domen Uršič, Gašper Uršič, Maja Vojska • **Fotografije:** arhiv Čipkarske šole, arhiv Nika Jereba, arhiv Jožeta Kenka, arhiv Komunale Idrija, Erik Logar, arhiv Mestnega muzeja Idrija, Nataša Ozebek, arhiv Občine Idrija, Jani Peternef, Bojan Režun, Bruno Rupnik, Filip Šemrl, Polona Šemrl, arhiv Rafael Terpin, Domen Uršič, Gašper Uršič, Maja Vojska • **Oblikovna zasnova:** KULT, Oblikovalski studio, Simon Kajtna, s. p. • **Jezikovni pregled:** Vlada Eržen • **Tajnica uredništva:** Zdenka Čibej • **Naklada:** 8000 izvodov • **Naročnina:** časopis je brezplačen • **Priprava in tisk:** Pagis d. o. o. Idrija • **Distribucija:** Pošta Slovenije • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si • **Naslovnica:** Pomlad prihaja

Copyright© FMR – MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja.

Vsebina

- **4 Varstvo okolja**
V naših krajih nam je varstvo okolja deveta skrb
- **7 Turizem**
Po novi strategiji razvoja turizma na Idrijskem si želimo 45.000 turistov, ki praktično nimajo kje spati
- **11 Iz naših krajev**
Končno bodo gradili nov dom upokojujencev v Idriji
- **14 Spominjanja**
Za časa Antona Alojzija Wolfa, znamenitega Idrijčana, se je ljubljanska škofija ujemala z deželnimi mejami tedanje Kranjske
- **40 Zbirateljstvo**
Kdo bo ohranjal stare avtomobile, če ni izučenih mojstrov za tovrstna dela ?
- **41 Obletnice**
Pred petintridesetimi leti je bila na črnovrški planoti organizirana prva tekaška smučarska prireditev pri nas – Trnovski maraton
- **48 Potovanja**
O tokratnem izletu v neznano so udeleženci ugibali skoraj do konca, do praga Kekčeve dežele

Da nam bo prijetno tukaj biti

Marija Benčina

Zdravo in čisto okolje – besede, ki nam zadnja leta neprestano trkajo na ušesa in tudi sami jih imamo polna usta. Posebno na udaru je okolje v času takih ali drugačnih volitev, pa ne toliko zaradi povečanega prometnega onesnaževanja, ki ga povzročajo številnejši transporti kandidatov tudi v odročnejša in ekološko prijaznejša območja. Bolj je izpostavljeno zato, ker je to polje, na katerem se bije bitka za dodatne točke. Takrat morda prvič slišimo za razna ekološka društva, združenja, stranke, ali pa že nekoč slišana vznika iz pozabe. Zlasti za Idrijo velja, da se ne prej ne potem o teh ekoloških gibanjih ne sliši prav dosti, saj nobeno od njih na območju naše občine aktivno ne deluje. Ta naša kotlina pač mora vedno biti nekaj posebnega. Stoletja razvojno naravnana, smela v načrtih, inovativna v idejah, vedno v družbi dobrih, pogosto najboljših, se zaved praviroma loteva malce po svoje.

To velja tudi za področje varstva okolja. Medtem ko se župani drugih občin stalno soočajo s pritiski prej omenjenih različnih ekoloških organizacij, naj na področju ekologije vendarle ukrepajo, se njihovi predstavniki ne pojavljajo na sicer nikoli praznem seznamu čakajočih na avdienco pri idrijskem županu. Pa je kar sam vzel pobudo v svoje roke, morda zato, ker mu je bil zdrav odnos do narave že od malih nog, živečemtu na kmetiji, v srce položen, morda pa zato, ker Sever pač rad pomete s smetmi okoli voglov.

Kakor koli že, na županovo pobudo se je Občina Idrija lotila priprave Programa varstva okolja, čeprav k temu zakonsko ni zavezana. Po zakonu so ga namreč dolžne pripraviti le mestne občine, kar Idrija sicer na papirju (še) ni, po svojih potencialih in zgodovinskih izhodiščih pa ji ta status nedvomno pritiče. Morda bo prav dejstvo, da smo se lotili neobveznega izziva, prvi pogoj uspešne izvedbe pripravljenega programa. Saj veste, če je nekaj obvezno, naredimo le tisti najmanjši minimum, da obvezo izpolnimo, kar pa delamo prostovoljno, običajno naredimo bolje in več.

Program varstva okolja, ki je bil izdelan v letu 2008, je zgolj začetek nekega dolgotrajnega procesa sistemskega reševanja okoljske problematike. Zajema popis stanja ključnih področij in dejavnikov, ki na stanje okolja vplivajo, ter terminsko opredelitev aktivnosti, ki jih bo potrebno izvesti, da zdravo in čisto okolje ne bodo zgolj besede, temveč prijetna realnost bivanja nas domačinov in tistih, ki k nam prihajajo.

➤ V Idrijskem Logu je z novim krakom vodovoda zagotovljena trajna oskrba prebivalcev z zdravim pitno vodo

Gradivo je dokaj obsežno in ni nastalo čez noč, niti ni plod možganske dejavnosti enega ali dveh oseb. Nastajalo je kar nekaj časa ter se sprti preverjalo in dograjevalo na delavnicah, ki pa so bile, čeprav namenjene vsem prebivalcem, obiskane predvsem s strani strokovne javnosti. No, v uteho naj nam bo, da se je vsaj končne javne obravnave udeležilo nekaj občanov (vsekakor več, kot so jih zabeležili v eni večjih mestnih občin v Sloveniji, kjer je zanimanje pokazal en sam občan). Tisti, ki so prišli, niso bili zgolj pasivni udeleženci, dali so kar nekaj koristnih pripomb, na podlagi katerih se bo v program vključilo še reševanje problematike hudournikov, čiščenje podrtega drevja in še nekaj zadev, na katere se je ob pripravi pozabilo.

Program varstva okolja obravnava ključna področja, ki jih moramo varovati, ter dejavnike, ki nanje vplivajo. Na podlagi posnetka sedanjega stanja, ki ga iz vsakdanjega življenja vsi bolj ali manj poznamo, in kjer so analize pokazale, da se Idrijčani obnašamo približno tako kot povprečni Slovenci (smo pa po proizvodnji količin mešanih odpadkov na prebivalca kljub izboljšanju stanja v zadnjih letih še vedno nad slovenskim povprečjem), so postavljeni cilji, ki jih želimo doseči. Poimensko

so opredeljeni projekti in njihovi nosilci, njihova terminska umestitev v bližnjo ali malce bolj oddaljeno prihodnost, definirana so potrebna finančna sredstva za njihovo realizacijo in tako dane osnove za umestitev teh projektov v Načrt razvojnih programov in v občinski proračun.

V prvi fazi je nosilec projektov predvsem Občina Idrija, ki bo morala pripraviti normativne podlage (odloke, pravilnike ...), zasnovati ustrezno organizacijo dela in sistem nadzora. V to začetno fazo sodijo tudi prizadevanja, da bi Občina Idrija kot organizacijska celota v letu 2010 pridobila okoljski standard, ki jo bo že sam po sebi zavezoval k nadaljevanju aktivnosti. Tudi projekti Alpsko mesto, Geopark in UNESCO so integrirani v ta proces, saj je ustrezno ravnanje z okoljem njihov neobhodni sestavni del.

Skupaj z Občino bodo v to prvo fazo vključeni še zlasti izvajalci komunalnih javnih služb ter Rudnik živega srebra kot specifični subjekt, ki v Idriji vpliva na stanje okolja, zlasti tal in zraka.

Rezultati torej že ob sprejetju programa na občinskem svetu še ne bodo vidni, bo pa dana dobra osnova, da se bodo nekoč pokazali in da bodo realizirani naslednji prioritetni cilji:

- zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju,
- ureditev ravnanja z gradbenimi odpadki (tudi nevarnimi z vsebnostjo Hg),
- uvedba formalnega sistema upravljanja z okoljem,
- osveščenost in informiranost občanov o okolju ter o možnostih njihovega ustrežnejšega ravnanja,
- zmanjšanje porabe energije, povečanje energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije,
- zagotovitev ustreznega odvajanja in čiščenja odpadne vode za vse prebivalce v občini,
- zagotovitev ustreznega varovanja virov pitne vode,
- ohranjanje habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo, in habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst,
- zmanjšanje količine odloženih odpadkov in povečanje količine ločeno zbranih frakcij,
- zagotovitev nadzora nad okoljem,
- ustrezna ureditev odlagališča nenevarnih odpadkov Raskovec.

➤ Vzgoja pravilnega odnosa do okolja se začne že pri najmlajših

Ob prioritetah pa seveda ostaja aktualno tudi zmanjšanje vsebnosti radona v stavbah, zmanjšanje obremenjevanja krajinskega parka s prometom, zmanjšanje onesnaženosti tal, zagotovitev zadostnih virov pitne vode, kjer je ključni projekt vodovod Idrijska Bela-Idrija-Spodnja Idrija, zagotovitev varstva pred hrupom v skladu s predpisi, zmanjšanje svetlobnega onesnaževanja, zagotoviti večji delež migracij med Idrijo in Sp. Idrijo z javnim potniškim prometom, ureditev mirujočega prometa, sprotno usklajevanje občinske

zakonodaje na področju varstva okolja z državno ter varovanje okolja skozi prostorsko planiranje na območju občine. Ukrepi, ki nas bodo do rezultatov pripeljali, so poleg priprave normativnih in drugih »papirnatih« podlag (operativni programi, strategije, študije ...) zlasti izgradnja ustrezne infrastrukture na vseh področjih ter njeno stalno vzdrževanje, nadgradnja sistema ločenega zbiranja odpadkov, energetska sanacija stavb, izkoriščanje rudniške vode v energetske namene, skrb za ohranjanje tradicionalne

krajine, vzpostavitev okoljske inšpekcije ter informiranje in osveščanje preko medijev o pomenu skrbi za okolje ter predvsem o tistih preprostih majčkenih korakih, ki jih lahko storimo sami.

Ne moremo namreč prav veliko vplivati na zmanjšanje vsebnosti živega srebra v okolju, ki je eden najbolj perečih problemov. To bomo prepustili tistim, ki so za to strokovno usposobljeni in bodo to znali narediti tako, kot je treba in enkrat za vselej. Tudi normativne podlage bodo pripravljali le nekateri »srečneži«, infrastrukturo pa gradili spet drugi »izbranci«.

Pa vendar se prav vsi lahko takoj zdaj vključimo v ta proces. Če sta koga morda med branjem tega članka zagrabilo lakota in žeja in si je nekje na polovici privoščil pavzo, da si je na sveže pečeno zemljo namazal pašteto ter si zraven privoščil pločevinko piva, naj mu ne bo žal spremeniti njune lepe oblike (za katero je morda oblikovalec celo prejel nagrado za izvirnost), temveč naj ju lepo stisnjeni odvrže v posodi, namenjeni tej vrsti odpadkov. Naredil bo okolju prijazno gesto, pa še mišice si bo krepil ob stiskanju embalaže, ne da bi si za to nabavil drag fitness pripomoček.

Toda ne pozabimo, da ni pomembno samo, da se v proces varovanja okolja zgolj vključimo, ko nas k temu opomni ta ali podoben članek, še pomembneje je, da vključeni ostanemo tudi potem, ko bodo besede že zbledle in bomo z mislimi že pri najnovejši aferi naših politikov ali zvezdnikov. Odgovoren odnos do okolja naj postane naš način življenja. Sprva

➤ Zapiranje odlagališča odpadkov Raskovec se bo začelo takoj, ko bo Ministrstvo za okolje in prostor potrdilo program zapiranja

bomo verjetno morali biti k temu vedno znova spodbujani, sčasoma pa bomo že podzavestno prav ravnali. Najlažje se bomo disciplinirali tam, kjer je naše svinjanje v okolju najbolj vidno. Poskrbeli bomo za manjšo proizvodnjo odpadkov in ne bomo vsak košček hrane, četudi ekološko pridelane, zavarovali pred vplivi okolja z nekajkratno embalažo, tiste odpadke, ki pa bodo kljub temu nastali, bomo spravili na čim manjši volumen in sortirano oddali v zabojnike. Z manjšo uporabo kemičnih čistil, pa raznih osvežilcev, deodorantov in podobne šare bomo dosegli učinke kar na več področjih – manj odpadkov, boljši zrak, čistejša voda. Tudi odgovorno ravnanje pri porabi vode nam bo morda kaj kmalu postalo navada, pa pešpot do trgovine, čeprav ni ravno pred vrati našega doma. Predolgo bi bil tekst, da bi naštel vse tisto, s čimer lahko kanemo kapljico zdravilne tinkture na ranjeno telo naše Zemlje ali pa ji vsaj ne povečujemo ran oz. zadajamo novih. So pa tudi stvari, ob katerih se sprva niti ne zavemo, da z njimi onesnažujemo okolje. Ne vidimo jih, jih pa slišimo. Hrup, ki prihaja na naša ušesa zlasti v poletnem času, ko je zabavno življenje na vrhuncu, je prav tako onesnaževalec okolja. Z nekaj manj decibelov bi se verjetno lahko enako

lepo zabavali ali pa morda še bolj, saj bi se tisti, ki jih glasba ne zmami na plesišče, za mizo lahko pogovarjali, ne da bi naslednji dan z razbolelimi glasilkami komajda še šepetali. Morda bi se prav na področju onesnaženosti s hrupom v proces varovanja okolja najlažje vključili tudi mladi. Nobenih posebnih naporov namreč ne bo terjalo od njih, pa tudi dragocenega časa za študij in vmesno prepotrebno sprostitev jim ne bo pobralo. Le gumb na radiu, MP3 predvajalniku in kdove katerem še od sodobnih predvajalnikov glasbe naj zavrtijo v levo, pa bo učinek takojšen in učinkovit. Sosedov ne bodo bolela ušesa, manj bo migren in obiskovalci krajinskega parka ne bodo padali v stres ob »mimovozu« avtomobila s spuženimi šipami, iz katerega bobni glasba in blazine pod soncu predajajočimi se telesi podrhtevajo v ritmu »štanca«.

Ja, prav malo je treba storiti, da nam bo vsem skupaj bolje. Eden od vzrokov, da tega ne storimo, je morda dejstvo, da se na to preprosto ne spomnimo. Tudi zato je ena od prioritet Programa varstva okolja, ki bo, če bo sprejet na februarski seji občinskega sveta, objavljen na spletni strani Občine Idrija www.idrija.si, informiranje in osveščanje javnosti. Namen informacije pa ni zgolj obveščanje, spomnila naj

bi nas tudi na pravilno ravnanje, ki smo ga že obvladali, pa smo nanj vmes morda malce pozabili.

Tudi članek, ki ga pravkar berete, sledi prej navedeni prioriteti in naj bi vas seznanil z našo jasno opredeljeno odločitvijo za zdravo in čisto okolje ter spomnil na čisto preprosta dejanja, ki jih lahko nemudoma storimo. Da pa z njimi ne bi pozabili nadaljevati dan za dnem, se pustimo malce pretentati. Vsi vemo, da nas ušesom prijetna in ne pretežka melodija, ki jo slišimo po radiu, nato v podzavesti spremlja še ves dan. Pa si ob pripravi zajtrka in prve jutranje kave brundajmo znan napev na novo besedilo:

Naša občina koraka
v zdravo čisto dobo,
kdor bo še svinjal v okolju,
ta bo plačal globo.

Vsak za sebe in vsi skupaj
bomo se trudili,
za okolje, kjer se bomo
dobro počutili.

In ko nam bo napev ves dan občasno odzvanjal v ušesih, nas bo opominjal, kako naj ravnamo, da bomo z majhnimi koraki stopali proti velikemu cilju.

www.skb.si / SKB TEL (01) 471 55 55

Akcija! Fiksna obrestna mera tudi do 8 let.

Ker življenje lahko preseneti.

Gotovinski kredit.

Pridite, skupaj bomo poiskali najboljšo rešitev za vas!

Poslovalnica **Idrija**, Ul. Svete Barbare 3, (05) 374 11 07

Poslovalnica **Nova Gorica**, Ul. Tolminskih puntarjev 4, (05) 335 05 16

Poslovalnica **Postojna**, Tržaška cesta 59, (05) 726 52 38

Poslovalnica **Cerknica**, Partizanska cesta 1, (01) 709 11 05

Poslovalnica **Ilirska Bistrica**, Kosovelova ulica 2, (05) 714 22 80

Poslovalnica **Sežana**, Partizanska cesta 64, (05) 728 32 70

Poslovalnica **Koper**, Ferrarska ulica 6, (05) 666 33 02

SOCIETE GENERALE GROUP

Lepo vas je videti.

Z novo strategijo razvoja turizma naj bi Idrija postala turistična destinacija

Kandidatura na seznam Unesca, Alpsko mesto leta, Geopark in še bi lahko naštevali. Človek bi ob vsem tem najprej pomislil, da se je Idrija končno začela zavedati, da brez turizma nikakor ne bo napredovala. Kljub naštetim projektom pa mnenja vseeno ostajajo deljena. Prav je, da sodelujemo v najrazličnejših projektih, a kaj nam bodo ti, če pa niti ne vemo, v katero smer naj bi se turizem v občini razvijal.

Idrijska občina sicer že ima strategijo razvoja turizma, a je kljub temu pred kratkim predstavila novo. Po besedah župana Bojana Severja menda zato, ker ravno zaradi prej omenjenih projektov stara ni več aktualna. Z novo strategijo naj bi Idrija postala turistična destinacija, kakršna je denimo Bovec. V Idrijo naj bi prihajalo vse več turistov, ki bi tu ostali več kot le dan ali dva. Občina naj bi z novo strategijo ustvarila priložnosti za nova delovna mesta v turizmu.

Strategija na papirju je eno, njena implementacija pa čisto nekaj drugega. Vsak bi si v občini želel 45 tisoč turistov in več kot 300 zasedenih postelj. To namreč predvideva strategija. Pa je to mogoče, če so strokovnjaki ugotovili, da bi o turizmu v Idriji pravzaprav težko govorili. Če

▲ Mestni trg s pogledom na grad

govorimo o turizmu v pravem pomenu besede, praktično nimamo nastanitvenih kapacitet, dostopnost znotraj občine same je slaba, možnosti parkiranja ni. Torej nam manjka vsa potrebna infrastruktura, ki jo imajo turistične točke. Imamo izjemno lepo občino, izjemno veliko zanimivosti in znamenitosti, ki pa jih žal ne znamo tržiti. Da bi lahko govorili o turistični destinaciji, bi morali najprej poskrbeti za infrastrukturo in med seboj povezati vse turistične akterje, ki so povsem

»razglašeni«. Sodelovanja med njimi ni. Delajo vsak zase. Na tak način se kljub dobri volji turizma pač ne moremo iti.

Ob vsem tem se postavlja vprašanje, kdo pa bo naredil red in združil vse, ki se s turizmom ukvarjajo. Trenutno si kljuko, imenovano turizem, podajajo Turistično-informacijski center, Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija in Občina, kot institucija, ki razpolaga s finančnimi sredstvi. No, strategija predvideva še nekoga, ki bi se ukvarjal samo s turizmom, poskrbel naj bi, da bo nova strategija razvoja turizma uresničena, zaposlen pa naj bi bil - nikjer drugje kot na občini.

▲ Eden od peščice ponudnikov sob v mestu

▲ Propadajoči hotel Nanos, ki je menda dobil novega lastnika

Ker nas je zanimalo, kaj občani menijo o turizmu v Idriji in ali poznajo novo strategijo razvoja turizma, se je Maja Vojska odpravila na idrijske ulice in ustavila nekaj mimoidočih in turističnih delavcev.

Anja Urbas, študentka turisticke

»Zdi se mi, da je stanje turizma v Idriji na nekaterih področjih precej zadovoljivo, velik problem pa po mojem mnenju predstavlja predvsem nastanitev turistov. Edina možnost nastanitve so nekatere lokalne kmetije ter privatni apartmaji, ni pa neke konkretne in stalne nastanitve, kamor bi lahko turiste usmerili in bi bili prepričani, da bodo tam lahko dobili prazno sobo.

Za novo strategijo sem slišala ter da se je o njej javno razpravljalo, a sem o tem prepozno izvedela.

Zdi se mi, da bi z zagotovitvijo stalne nastanitve lahko podaljšali obisk kraja in bi s turizmom lahko tudi nekaj več zaslužili. Morali bi tudi razširiti ponudbo in jo bolj približati obiskovalcem.«

Radica Pahor, upokojenka

»V Idriji bi se turizem lahko bolje razvil, a se zaradi pomanjkanja prenočišč po mojem mnenju ne more. Razvoj bi lahko napredoval prav zaradi lepih stvari, ki jih ponuja Idrija in njena okolica. Na primer klavže, ki so zanimive zgodovinsko in arhitekturno. Po mojem mnenju bi morali organizirati ogled le-teh za vsakega, ki pride v Idrijo.

Z novo strategijo sem seznanjena in po mojem mnenju je ključ razvoja idrijskega turizma v sodelovanju. Za to bi morala poskrbeti občina in posamezniki. Eden sam tega ne more.«

Mirko Tratnik, upokojenec

»V Idriji po mojem mnenju ni nikakršnega turizma. Ko na primer dobim večje število gostov ali pride v naše kraje kakšna večja skupina, moramo prenočišče in kakšno pametno restavracijo iskati izven kraja. Totalna ničla!

S strategijo sem seznanjen, a ji ne zaupam. To pa predvsem zato, ker je bilo v zgodovini ponujenih že veliko strategij, ki pa se niso obnesle. V prihodnosti bi se morali usmeriti predvsem v tehnični turizem na podlagi zapuščine rudnika in tradicije mesta. Predvsem pa bi morala neka skupina ljudi poskrbeti za promocijo.«

Zdenka Bogataj, zaposlena

»Po mojem mnenju so razmere dobre, razen nastanitvenih kapacitet. Žalostno je, da vabimo turiste, ki pa jih nimamo kam nastaniti. Na splošno pa menim, da je turistična ponudba zelo bogata.

S strategijo na žalost nisem seznanjena, saj se zaradi časovne stiske nisem mogla udeležiti okrogle mize o razvoju turizma.

V prihodnje bi morali graditi predvsem na celoviti ponudbi. Ponudniki bi morali stopiti skupaj in domisliti skupne rešitve in pakete, ki bi bile ponujene širšemu okolju.«

Nejc Sedej, dijak

»Stanje turizma je po mojem mnenju zelo dobro. Dokaz za to je tudi dejstvo, da vsak, ki obiše Idrijo, reče, da je mesto lepo urejeno. Glede na zanimivo dediščino lahko rečem, da Idrija ponuja nekaj unikatnega, kar ne vidiš povsod.

Idrija je vedno gradila na kvalitetnem turizmu, ne na množičnem. Zato predvidevam, da ta strategija temelji ravno na tem.«

Ivana Leskovec, direktorica Mestnega muzeja Idrija

»Glede na to, da delam v Mestnem muzeju Idrija in sem vsak dan v stiku s turisti, lahko rečem, da je število obiskov v zadnjih letih rahlo upadlo. Smo pa posebej veseli, da pridejo tisti turisti, ki namensko obišejo Idrijo.

V grobem poznam strategijo razvoja turizma in kolikor mi je znano, še ni sprejeta. Žal moram reči, da je dokument preveč splošen. Izdelovalci strategije bi se morali bolj osredotočiti na specifičnost našega okolja in na to, da bodo ljudje prihajali k nam zaradi kulturne dediščine in narave, ki pa ju po mojem mnenju še ne znamo prav ponuditi. Zdi se mi, da ni realna za obdobje, ki ga obravnava, predvsem pa nima prave finančne osnove. Prav gotovo pa strategijo potrebujemo vsi tisti, ki v tem prostoru delamo na področju turizma. Predvsem čutimo potrebo po povezovanju in skupnem nastopu na trgu.

V prihodnje je treba graditi na kulturnem turizmu. Z našo lepo ohranjeno in predstavljeno dediščino kandidiramo tudi za vpis na unescovo listo svetovne dediščine. Kar je karta za povezavo s svetom. Težko je govoriti, da

bomo v kratkem času razvili nek stacionaren turizem, saj je najprej treba dopolniti in pospešiti, kar imamo. Problem ostajajo predvsem prenočišča, a generalno mislim, da je razmišljanje o turizmu na mestu.«

Geopark Idrija

Mojca Kavčič, Bojan Režun, Martina Peljhan

V Idriji že dlje časa tli ideja o ustanovitvi Geoparka, v zadnjih letih pa te ideje udeležamo. Naravnih, še posebej pa geoloških in botaničnih posebnosti, imamo nedvomno več kot dovolj. Od nas pa je odvisno ali bomo te danosti sposobni predstaviti širši javnosti na način, ki bo območju prinesel nove dodane vrednosti in izboljšal kvaliteto življenja na podeželju in v mestih.

Gotovo se vsak, ki to bere najprej vpraša: »Kaj sploh je Geopark? Po čem se razlikuje od vseh ostalih številnih parkov v Sloveniji?« Geopark je zaključeno območje z izjemnimi naravnimi posebnostmi, katerega osnovni namen je predvsem povezava med naravo in lokalnim prebivalstvom ter skrb za trajnostni razvoj podeželja. Posebna pozornost je namenjena geološkemu pojavom v smislu njihovih znanstvenih, estetskih in izobraževalnih vrednosti oziroma izjemnosti. V Geopark so vključene tudi zanimive arheološke, kulturne ali zgodovinske vrednote, tako

glavnih dejavnosti. Inovativnost pri ohranjanju in predstavitvi naravne ter geološke dediščine je dobrodošla, saj bomo le na ta način obiskovalcem ponudili nekaj svežega in novega.

Ideja o ustanovitvi organizacije, ki bi povezovala geoparke, se je porodila na Mednarodnem geološkem kongresu leta 1997 na Kitajskem, kjer je bila posebna pozornost namenjena prav ohranjanju geološke dediščine. Leta 2000 je sledila ustanovitev Evropske mreže geoparkov. Štirim ustanoviteljem so se kasneje pridružili še ostali parki in tako sedaj mreža šteje že 33 članov iz 13 držav.

Že leta 2001 je mrežo pod okrilje sprejela organizacija Unesco in leta 2004 sprejela deklaracijo, s katero je Evropsko mrežo geoparkov vključila v Svetovno mrežo. Z vključitvijo se Unesco-vi visoki standardi zaščite vnašajo tudi v geološko dediščino.

Kako pa v Idriji? V Idrijski občini park že imamo, in sicer Krajinski park Zg. Idrija,

► Predstavitev zanimive geološke točke v Zg. Idriji kolegom iz Portugalske

► »Stena amonitov« v Geoparku Digne Le Baine (Francija), ki so si jo ogledale kolegice iz Slovenije in Portugalske

da bo idrijski Geopark vključeval tudi bogato tehniško dediščino večstoletnega rudarjenja, ki je že v postopku ocenjevanja za vpis na unescov seznam svetovne dediščine. Končni cilj je, da k oživitvi območja aktivno pripomorejo tudi zainteresirani prebivalci in v razvoju storitev Geoparka vidijo svoj razvoj v obliki dopolnilnih ali

ki je bil razglašen z občinskim odlokom leta 1986. Na žalost ni nikoli resnično zaživel. Z ustanovitvijo Geoparka in oblikovanjem novih tematskih poti na območju celotne občine bo oživljen tudi namen Krajinskega parka Zg. Idrija.

Oblikovala se je iniciativna skupina, ki že aktivno dela in pripravlja dokumentacijo

za ustanovitev Geoparka. Vzpostavili smo stike z evropskimi parki in v projektu "Najboljše prakse za ustanovitev, delovanje in promocijo Geoparkov" sodelovali s portugalskim Geoparkom Aroucha, ki letos kandidira za vključitev v Evropsko mrežo. Projekt zasnovane idrijskega Geoparka smo predstavili tudi na več mednarodnih konferencah, kjer smo si imeli priložnost ogledati, kako so tovrstni parki urejeni drugje po Evropi.

V poteku je popis naravne dediščine v občini, ki predstavlja osnovo za vsakršno nadaljnje delo. Iz popisa bomo s pomočjo strokovnjakov in zunanjih sodelavcev določili točke, ki jih bomo opisali in povezali v tematske in učne poti ter predstavili obiskovalcem. Pri tem bomo upoštevali že obstoječe kolesarske in pohodniške poti ter cestne povezave in jih tako naredili zanimivejše. Predstavili in interpretirali jih bomo na več nivojih, tako da bodo primerne za šolske skupine, družine, pohodnike, kolesarje in strokovnjake s

posameznih področij. Struktura Geoparka bo na voljo tudi znanstvenikom in raziskovalcem, ki bodo lahko raziskovali še nerešene probleme v zvezi z živim srebrom in na sploh v naravoslovju. V juniju 2008 je bilo ustanovljeno Informacijsko-raziskovalno središče za živo srebro (IRC-Hg), ki se bo v sodelovanju z drugimi institucijami delno vključeval tudi v raziskave na področju Geoparka.

Načrtujemo tudi izgradnjo informacijskega centra, ki bo osrednja in izhodiščna točka v Geoparku in kraj, kjer bodo obiskovalcu na voljo vse potrebne informacije za kvalitetno in aktivno udejstvovanje v naravnem okolju.

Povezujemo se tudi z ostalimi organizacijami in turističnimi ponudniki, saj bi radi povečali prepoznavnost Idrije med obiskovalci tudi na področju naravne dediščine.

V sklopu ustanavljanja Geoparka bomo predvidoma spomladi organizirali predstavitvene delavnice, ki bodo prvenstveno namenjene zainteresirani širši javnosti. Udeleženci delavnic bodo dobili možnost izraziti svoje želje in ideje in se aktivno vključiti v oblikovanje končne podobe idrijskega Geoparka. Z vključevanjem lokalnega prebivalstva bomo dosegli končni cilj, da o naši enkratni in neponovljivi

▲ Odtisi dinosavrovih stopinj v okolici Osnabrucka (Nemčija) - Geopark Terra Vita.

geološki in ostali naravni dediščini odločajo in zanjo skrbijo predvsem tisti, ki na tem območju prebivajo in delujejo. Z ozaveščanjem o pomembnosti varovanja naše naravne dediščine in trženjem le-te

se lokalnemu prebivalstvu na območju Geoparka ponuja možnost uresničevanja svojih ekonomskih ciljev ter ustvarjanja novih delovnih mest predvsem na podeželju.

**EVT
SISTEMI d.o.o.**
Ekologija, Varnost, Trgovina

SPOMLADANSKO ČIŠČENJE V TRGOVINI EVT

**Vabljeni na razprodajo delovne obutve proizvajalca GOJZAR.
Usnjena zaščitna delovna obutev.**

**Zadnje številke,
ugodne cene.**

Vabljeni!

Vsak delovnik med 10 in 15.uro.

Trgovina EVT-SISTEMI, Arkova 11, Idrija. Telefon: 05-37-73-129.

Končno bodo začeli graditi nov dom upokojujencev

Filip Šemrl

Tisto, kar v Idriji pričakujejo že skoraj desetletje, se bo tudi uresničilo. Torej, od obetov končno k dejanjem. Na tem mestu ne bi pisali o tem, zakaj ima ta zgodba tako dolgo brado. Iz različnih razlogov je bilo treba čakati, končno pa se bo zadeve kot investitor lotil FMR, ki je bil potencialni partner države že od sprejetja zakona o javno-zasebnem partnerstvu. Gradnja doma upokojujencev v Idriji bo namreč po tem zakonu prvi primer gradnje objekta za institucionalno varstvo starejših pri nas. Pred dvema tednoma je bil zaključen razpis za gradnjo omenjenega doma. Projektno dokumentacijo so začeli pripravljati že leta 2002. Predstavniki ministrstva za delo, generalni direktor direktorata za socialne zadeve **Davor Dominkuš**, je optimist, prepričan, da morajo v teh dneh s potencialnim investitorjem – ponudnikom – doreči

▶ V idrijski enoti doma upokojujencev, ki ga bodo porušili in nadomestili z novim, imajo trenutno 128 stanovalcev. Dom je namenjen institucionalnemu varstvu oseb, ki so starejše od 65 let, v enoti na Marofu, ki jo bodo prenovili kasneje, pa imajo trenutno 148 stanovalcev in je namenjena institucionalnemu varstvu odraslih oseb s posebnimi potrebami.

Andrej Kren, direktor družbe FMR d. d.

»Družba FMR se je ob podpori njenega nadzornega sveta že spomladi leta 2007 pozitivno odzvala na pobudo Občine Idrija za sodelovanje pri izgradnji novega doma upokojujencev v Idriji. Sledili so pogovori na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve in priprava pilotnega projekta javno zasebnega partnerstva na področju oskrbe in varovanja starejših oseb, ki se je končala z objavo razpisa za izbiro zasebnega partnerja pri tem projektu v začetku januarja letos. Na razpis se je kot edini ponudnik prijavila družba FMR, ki je pripravljena financirati izgradnjo I. faze novega objekta doma upokojujencev ob Arkovi ulici v Idriji. Po uspešnem preoblikovanju sedanjega javnega zavoda v gospodarsko družbo s podeljeno koncesijo za predmetno dejavnost bo družba FMR ob predpostavki uskladitve določil vseh predhodnih pogodb vložila v preoblikovano družbo omenjeno stavbo, kamor bi preselili oskrbovance doma upokojujencev iz sedanjih vse prej kot primernih prostorov.«

samo še nekaj podrobnosti glede kapacitet v domu in namembnosti prostorov v njem. Lopate bi potem lahko zasadili že letos oziroma začeli s prvo fazo prenove doma, ki naj bi v končni fazi obsegal več kot 8.000 kvadratnih metrov uporabnih prostorov. Direktor doma **Samo Beričič** dodaja, da bi tolikšne površine pridobili z gradnjami v dveh fazah. Najprej bi se lotili gradnje prizidka k obstoječemu objektu, potem bi vanj preselili stanovalce sedanjega doma, ki bi ga nato porušili, zgradili na njegovem mestu novega in ga združili z že obstoječim prizidkom ter v oba namestili stanovalce. Novi dom upokojujencev v Idriji naj bi stal predvidoma 12 milijonov evrov. Država je v svojem proračunu že zagotovila 7 milijonov evrov in doslej, med drugim tudi za plačilo gradbenega dovoljenja, namenila pol milijona evrov. FMR je pripravljen v projekt vložiti 5 milijonov evrov, ni pa rečeno, da ne še kaj več, vsaj tako je bilo razumeti predsednika uprave koncerna Kolektor **Stojana Petriča**, ki je med nedavnim obiskom ministra za dela, družino in socialne zadeve na Idrijskem, **dr. Ivana Svetlika**, omenil samo to možnost, da družba FMR v tem projektu odigra vlogo večinskega partnerja oziroma investitorja.

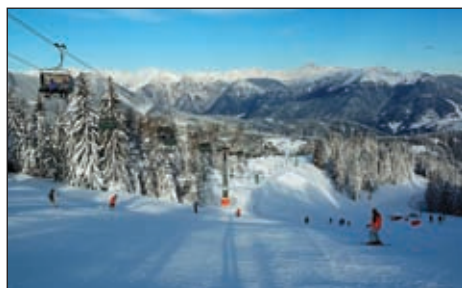
December 2008, januar 2009

3. december – V Razstavišču Nikolaja Pirnata na idrijskem gradu Gewerkenegg so odprli razstavo Po naših krajih - od Javornika do Porezna«. Na ogled so postavili kar 749 starih razglednic, ki nazorno prikazujejo spreminjanje krajev skozi čas. Od izida prve razglednice je minilo že več kot stoletje. Hvale vredno je, da so tudi majhni kraji nekoč imeli svojo razglednico.

4. december – Tolminska območna enota Zavoda za gozdove Slovenije, ki usmerja razvoj in gospodarjenje z gozdovi na severnem Primorskem, je za naj lastnika gozda za leto 2008 izbrala Ivana Podgornika iz Srednje Kanomlje. Najbolj skrbnim lastnikom gozda iz vsake od 14 območnih enot v Sloveniji je Zavod za gozdove Slovenije letos nagrade podelil že desetič. Ivan Podgornik je že tretji gozdar z Idrijskega, ki si je prislužil to nagrado. Njegova kmetija leži na nadmorski višini 380-600 m. Posest je velika 50 hektarov, od tega je 42 hektarov gozdov, ostalo pa je obdelovalna kmetijska površina. Podgornikove gozdove so v zadnjih letih večkrat prizadele naravne ujme - žledolomi, snegolomi in vetrolomi.

5. december – Na Smučarskem centru Cerkno so pognali naprave in s tem uradno začeli novo smučarsko sezono. Pred začetkom sezone so zaključili večletna vlaganja v zasneževalno tehniko in naprave

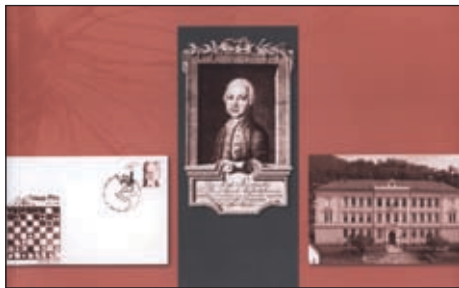
na smučišču, v tej sezoni pa je več pozornosti namenjene prireditvam na samem smučišču in pred restavraciji. S tem naj bi še dodatno utrdili sloves družinskega smučišča. Sicer pa je v tej smučarski sezoni ponovno možen dostop tudi z davške strani, saj so odprli cesto iz Selške doline prek Železnikov in Davče na smučišče.

6. december – Ob Dnevu odprtih vrat slovenske kulture je svoja vrata na stežaj odprla tudi Čipkarska šola Idrija. Obiskovalcem je na ta dan brezplačno na ogled ponudila kar nekaj razstav.

13., 14. december – Godbeno društvo rudarjev Idrija je pripravilo že tradicionalna novoletna koncerta, ki sta bila v Kulturni dvorani v Spodnji Idriji in idrijski Modri dvorani. Da občani koncert godbenikov vsako leto nestrpno pričakujejo pove podatek, da sta bili obe dvorani nabito polni.

18. december – Med bralce je prišla nova številka Idrijskih razgledov. Na več kot 150 straneh lahko preberete zanimive članke o otvoritvi prenovljene Gimnazije Jurija Vege, o Scopoliju, utemeljitelju naravoslovja na Kranjskem in prvemu rudniškemu zdravniku v Idriji, na likovnih straneh najdete dela Milana Trušnovca, na literarnih straneh pa se s poezijo predstavlja domača pesnica Ana Balantič. To pa še zdaleč ni vse, o čemer v najnovejši številki Idrijskih razgledov piše 31 avtorjev. Za ljubitelje šaha bo zanimiv članek o 100-letnici rojstva šahovskega vele mojstra Vasje Pirca, za ljubitelje zgodovine pa izsledki arheološke raziskave z območja cerkve sv. Barbare in članek Idrijska župa po urbarju iz leta 1598.

20. december – Planinsko društvo Javornik Črni Vrh nad Idrijo je pripravilo tradicionalni pohod na Javornik. Prvi pohod so pripravili pred 30 leti, torej leta 1979. Pohodniki so se na Javornik odpravili iz središča vasi, skozi Lome ali prek Šajsne ravni na vrh Javornika.

15. januar – V razstavišču Nikolaja Pirnata na idrijskem gradu Gewerkenegg so odprli razstavo Andske sledi in vtisi, avtorja Oskarja Moleka. Oskar Molek, publicist,

proučevalec fotografije ter organizator in kurator fotografskih razstav po Argentini, se je na razstavi obiskovalcem predstavil s fotografijami z andskih dežel. Razstavljenе fotografije je avtor posnel na svojih potovanjih po Argentini, Boliviji in Peruju. Razstava je bila na ogled do 2. februarja.

16. januar – Galerija nad Mestno knjižnico in čitalnico Idrija je ponovno oživila. Knjižnica, ki skrbi za dogajanje v galeriji, je namreč pripravila razstavo domačinke Andreje Jež. Razstavo so naslovlili Prelivanje barve in svetlobe. Dela mlade umetnice so predvsem v hladnejših barvnih odtenkih, med njimi pa najdemo tudi nekaj toplejših tonov.

17. januar – Rod aragonitnih ježkov iz Cerknega je organiziral že drugo tekmovanje v igranju družabne igre Človek ne jezi se. V igranju omenjene igre se je pomerilo okrog 100 tekmovalcev, in sicer tabornikov iz Cerknega, Idrije, Ljubljane in Kranja. Organizator poudarja, da glavni namen tekmovanja nikakor ni borba za čim višje mesto, pač pa druženje in spoznavanje novih ljudi. Udeleženci tekmovanja so bili letos sicer prikrajšani za strokovni posvet, na katerem bi obiskovalci nedvomno izvedeli marsikaj zanimivega. Tema predavanja naj bi bila zgodovina igranja igrice človek ne jezi se, a je predavatelj žal zbolel. Je bilo pa tekmovanje vseeno zanimivo in pesto. Udeleženci iz drugih slovenskih krajev so se lahko udeležili fotoorientacije. Njen namen je bil, da se tekmovalci s pomočjo fotografij sprehodijo po mestu in spoznajo krajevne znamenitosti.

22. januar – Učenci osnovnih šol z Idrijskega in Cerkljanskega so se zbrali na

19. občinskem parlamentu. Razpravljali so na temo ljubezen in spolnost. Osnovnošolci so mnenja, da bi se morali o obravnavani temi več pogovarjati, morda pripraviti tudi kakšno delavnico več. V šoli si namreč želijo dobiti več odgovorov na vprašanja, ki se jim porajajo. Delavnice naj bi predvsem spodbudile njihove starše, da bi začeli razmišljati o ljubezni in spolnosti, kajti otroci se o omenjeni temi še vedno ne želijo pogovarjati s starši, saj se bojijo njihove reakcije oziroma ne vedo, kako bi pogovor sploh začeli.

27. januar – Na ta dan krajevna in območna organizacija Zveze borcev za

vrednote NOB Idrinja – Cerklje pri spomeniku na Brdcih pri Cerklju že vrsto let pripravita spominsko proslavo, s katero se spominijo tragičnega dogodka, ko je 47 tečajnikov 6. partijskega tečaja pokrajinskega komiteja za Primorsko in Gorenjsko padlo pod streli nemškega okupatorja. To se je zgodilo 27. januarja 1944.

31. januar – Na Smučarskem centru Cerklje so pripravili Partizanske smučine, tekmovanje, s katerim so se Cerkljani že 32. zapovrstjo spomnili partizanske olimpijade leta 1945. Borci NOB, člani združenja borcev in združenja Sever, veterani vojne za Slovenijo, častniki in pripadniki

Slovenske vojske ter prvič letos tudi člani organizacij vojaških gornikov, združenih v mednarodno federacijo vojaških gornikov IFMS so se pomerili v veleslalomu in smučarskemu teku.

Iz preteklih let ...

Utrinki iz šolskih kronik

23. IV. 1959 je tovariš Presa, novinar Radia Koper intervjuval in odgovore posnel na magnetofonski trak tovariša Jereba Viktorja o planinskem društvu, tovarišico Angelo Bevk o delu knjižnice in tovariša Štucin Jožeta o ljudsko prosvetnem delu v Cerklju.

Intervju bo posredoval javnosti Radio Koper v eni od oddaj o ljudskoprosvetnem delu na vasi pod naslovom »Povsem navaden obisk v Cerklju«, 17. maja letos. Tovariš ravnatelj je med ostalim govoril o literarnem večeru, ki je bil v sredo, 22. tega meseca.

***

Učitelji so poročali o številu učencev in o šolskem obisku. Zaradi prevelikega izostajanja od šolskega pouka je bilo sklenjeno, da se v šolo pokličejo starši nekaterih učencev.

Če pride v šolo še ena učna moč več, kot nam je obljubljeno, bomo praštevilni 1. razred delili na dva oddelka.

Med razpravo o učno vzgojnih predmetih so učitelji ugotovili, da učenci, ki se vozijo v šolo iz ukinjenih okoliških šol, dokaj težje sledijo pouku.

Poročali so tudi o učnih uspehih ostalih učencev. Hvalevredno je, da so nekateri učitelji vpeljali govorilne ure s starši, na katerih se lahko šolniki neposredno pomenijo s starši o vzgojnih problemih, grajati pa je treba, ker še niso vsi predložili podrobnega učnega načrta.

Le-te je potrebno nepreklicno izdelati do 31. oktobra 1959.

***

Nato je o delu v otroškem vrtcu poročala vzgojiteljica Ladica Jurman. Vrtec obiskuje 34 otrok – brez izostankov. Uspeh je dober, malčki vidno napredujejo in se pripravljajo za redno šolo.

***

Krožki pionirske organizacije ne delujejo dovolj živahno. Treba jim bo pomagati.

***

2. XII. 1959 so učenci z Reke ponovno začeli obiskovati šolo na Reki, ker prevoz bi bil v redu.

***

7. XII. 1959 so se vsi učenci iz Novakov zaradi nerednega prevoza vrnili v šolo v Novake.

Letna kronika, OŠ spomenik NOB Cerklje

Šolsko leto 1958/1959 se začinja v novi obliki reformirane šole. Ukinjene so bile namreč popolne gimnazije in nižje gimnazije. S tako preureditvijo šole se je število učencev na novi osnovni šoli zelo povečalo. Zato je svet za šolstvo v Idrinju ustanovil v mestu dve osnovni šoli. Naša šola je dobila naziv I. osnovna šola. Število oddelkov na šoli je bilo 16.

***

Za 8. marec je društvo žena »Štefke Majnik« priredilo celo vrsto proslav, ki so trajale ves teden. 8. marca pa so naši učenci obiskali na domu matere, ki so sodelovale v NOB. Vsak razred je v ta namen pripravil kratek program z nagovorom in simboličnim darilom.

Letna kronika, OŠ Jožeta Mihevca Idrinja

Pionirji so z uspehom in veseljem nastopili na javnih proslavah. 29. novembra smo sprejeli cicibane v pionirsko organizacijo, pionirje VIII. razreda pa v mladinsko organizacijo.

***

Novo leto smo tudi lepo praznovali. Pionirji so priredili lutkovno igro. Palčki in snežinke so razdelili darila, ki so jih pionirji medsebojno pripravili. Tovarna v Šoštanjju nam je poslala 10 parov otroških čevljev. Razdelili smo jih revnejšim otrokom. Po razdelitvi daril so bili vsi učenci pogoščeni.

***

Ob zaključku šolskega leta so šli učenci IV. razreda v Ajdovščino na ekskurzijo. Ogleдали so si tovarno Fruktal in tekstilno tovarno. Učenci VIII. razreda so šli na dvo-dnevno ekskurzijo v Ljubljano. Učenci VII. in VIII. razreda ter boljši učenci V. in VI. razreda so šli na izlet k Plitvičkim jezerom, ostali učenci pa v Trento.

Letna kronika, OŠ Črni Vrh, 1959

Pionirji so bili člani dramskega, šahovskega, recitacijskega ali ročnodelskega krožka. Pionirji iz dramskega krožka so igrali tri igre.

Pri krožku ročnih del so pionirji izdelovali lesene izdelke. Dekleta so šivala prte. Na koncu šolskega leta je bila razstava ročnih del, za katero je bilo veliko zanimanje. Recitatorji so pripravili proslave. Šahisti so tekmovali v Idrinju in Gorici.

Letna kronika, OŠ Vojkove Brigade Spodnja Idrinja

Vir: Zgodovinski arhiv Ljubljana, enota Idrinja

Ob 150. obletnici smrti Antona Alojzija Wolfa

Janez Kavčič

Med znamenitimi Idrijčani, ki se jih letos spominjamo, pripada eno najimenitnejših mest Antonu Alojziju Wolfu (1782–1859), ljubljanskemu knezoškofu, za katerega je Mihael Arko v svoji Zgodovini Idrije (1931, str. 249) zapisal, da je bil tudi »velik pokrovitelj slovenski kulturi«. Ker je 7. februarja letos minilo okroglih 150 let od Wolfove smrti, bo vsekakor prav, če osvežimo spomin na njegovo življenje in delo.

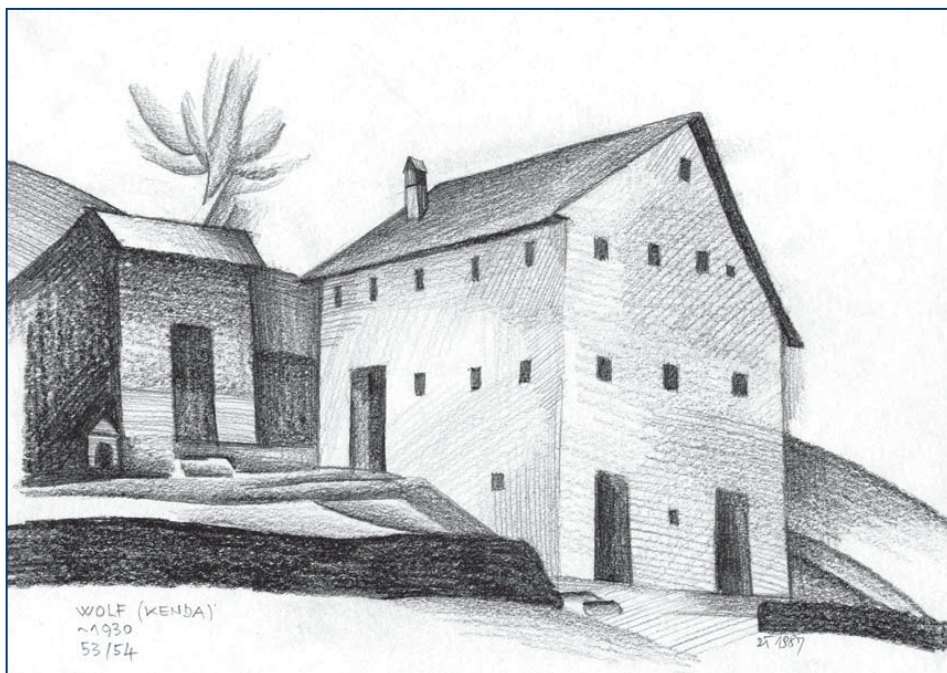
Anton Alojzij Wolf se je rodil v Idriji 14. junija leta 1782 kot sin rudniškega nadzornika Gašperja Wolfa in matere Kristine Kahl. V domačem kraju je obiskoval ljudsko šolo in dva razreda napol legalne zasebne gimnazije, potem pa nadaljeval in dokončal gimnazijsko šolanje v Ljubljani. Po študiju teologije v Ljubljani je bil s posebnim papeževim dovoljenjem posvečen že leta 1804 in sprva služboval kot katehet, pridigar in kaplan v Ljubljani in rojstni Idriji. Leta 1807 je postal ravnatelj ljubljanske škofijske pisarne, leta 1814 stolni kanonik, nato višji nadzornik ljudskih šol in leta 1816 še duhovni referent za šolo pri tržaškem guberniju. Cesar Franc I. je leta 1824 imenoval Wolfa za 24. ljubljanskega škofa ter mu leta 1826 priznal tudi naziv knezoškofa. Odgovorno in častno službo visoke cerkvenega dostojanstvenika je nato

Wolf z gledno opravljal celih 35 let (!), vse do smrti 7. februarja 1859, ko so ga pokopali v ljubljanski stolnici.

Dolgoletno Wolfovo javno delovanje je bilo izjemno plodovito in raznoliko. V času njegovega vodenja so bile ljubljanski škofiji priključene dekanije Postojna, Ilirska Bistrica in Vipava ter župnija Motnik, tako da so se meje škofije v celoti ujemale z deželnimi mejami tedanje Kranjske. Da bi revnejšim dijakom omogočil šolanje, je Wolf leta 1845 kupil hišo z vrtom v Ljubljani (na današnji Poljanski cesti), jo obnovil in dozidal ter ustanovil znani zavod Alojzijevišče (Collegium Aloysianum) za 80 gojencev. Znano je, da se je do ustanovitve prve slovenske realke v Idriji (1901) in prve slovenske klasične gimnazije v Šentvidu nad Ljubljano (1905) prav v Alojzijevišču vzgajala večina slovenskih

Anton Alojzij Wolf (1782 – 1859); ljubljanski knezoškof in kulturni mecen (1987)

Rafael Terpin (1987): Wolfova rojstna hiša v Kurjem vrhu okrog leta 1930

javnih in kulturnih delavcev. Že leta 1827 je Wolf predpisal nov posodobljen bogoslužni red, izdal leta 1848 nov bogoslužni koledar za ljubljansko škofijo in leta 1855 sodeloval v odboru avstrijskih škofov za uresničitev konkordata. Duhovnikom je vseskozi omogočal solidnejšo izobrazbo (na primer izpopolnjevanja v Avguštinu na Dunaju), ustanovil vrsto novih župnij in kaplanij, posvetil kar 45 cerkva in nad 1000 zvonov ter vedno znova zahteval, da so bili sakralni objekti urejeni in lepo opremljeni. Odlikoval ga je izrazit socialni čut, zato je četrto stoletje (1824–1851) vodil poseben Ubožni sklad v Ljubljani in podeljeval štipendije, med drugim tudi dijakom iz Idrije.

Trajno mesto v slovenski kulturi si je Wolf, Slomškov sodobnik in prijatelj, zagotovil predvsem s financiranjem in organizacijo nove slovenske izdaje Svetega pisma (1856–1863) ter nemško-slovenskega in slovensko-nemškega slovarja. Izdelavo nemško-slovenskega dela je prevzel in

opravi zaslužni črnovrški rojak Matej Cigale (1860), slovensko–nemški slovar pa je dokončno uredil Maks Pleteršnik (1894–1895). Na obeh slovarjih je kot plačnik stroškov (iz svoje zapuščine) poudarjeno označen Anton Alojzij Wolf, zato so ju pogosto označevali kot »Wolfova slovarja«. Jezikoslovci poudarjajo, da omenjena priročnika po svoji strokovnosti še do danes nista presežena.

Kot najuglednejši cerkveni dostojanstvenik ter dejaven javni in kulturni delavec je bil Wolf član kakih desetih gospodarskih, znanstvenih in kulturnih institucij ter od leta 1849 tudi častni meščan Ljubljane. Prejel je več odlikovanj cesarja Franca Jožefa in se leta 1854 udeležil celo cesarjeve poroke. Istega leta je obhajal svojo zlato mašo in vljudno odklonil prijatelja Slomška kot slavnostnega govornika, češ da bi zaradi svoje »rahločutnosti« težko prenašal vzneseno javno hvalo. Najboljši poznavalec Wolfovega življenja in dela dr. France Dolinar je zapisal (*PSBL, 17. snopič, Gorica, 1991*): »Čeprav je Wolf zrasel v nemški družini, je slovenski jezik cenil in ga podpiral. Bil je vesten in natančen cerkveni dostojanstvenik, izredno delaven, izvrsten pravnik in gospodar, bogat podpornik mnogim. Strogost janzenistov in servilnost jožefincev je odklanjal. Hotel je imeti red v škofiji in nobena stvar ni mogla biti odločena brez njegove vednosti. Zasebno je bil prijazen, zaupljiv in gostoljuben. Ni pa manjkalo zavistnežev, ki so ga hoteli diskreditirati z namigovanji na njegovo življenje.«

Na rojstno Idrijo je ostajal Wolf globoko navezan vse življenje. Velikodušno je gmočno podpiral idrijske dijake in študente, še

posebno pa mu je bila pri srcu cerkev sv. Trojice. Slednja je bila od začetka 19. stoletja žal povsem zanemarjena in je začela že razpadati, zato je rudniško ravnateljstvo leta 1826 predlagalo škofiji, naj bi stavbo enostavno porušili. Takrat se je Wolf kot nesporna avtoriteta odločno postavil sv.

začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja je zato slikar Lojze Čemažar v barvnem oknu (vitraži) upravičeno upodobil stiliziran portret Wolfa, ki v svojem naročju kot zaščitnik varuje cerkveni zvonik. Na idrijske rojake pa Wolf ni pozabil tudi ob svoji zlati maši leta 1854, ko je cerkvi sv. Barbare

Opustela Wolfova rojstna hiša pred rušenjem leta 1965

Trojici v bran in danes smo lahko prepričani, da najstarejše idrijsko svetišče brez njegove intervencije ne bi dočakalo našega časa. Lastnoročno je napisal obširno pismo in zahteval, da se cerkvico popravi in ohrani prihodnjim rodovom, saj predstavlja nenadomestljiv sakralni in zgodovinski pomnik Idrije vse od davnega leta 1500. Ob zadnji prenovi sv. Trojice v

podaril unikaten obredni plašč, kelih in monštranco; dragocenosti so na srečo preživele znane tragične dogodke sredi 20. stoletja in so ohranjene v župnišču.

Zasluzna »Idrijčana za vse čase« Anton Alojzij Wolf in Jožef Mrak sta bila – kot otrok in starček – bližnja soseda v idrijskem Kurjem vrhu, seveda le malo časa, saj je Mrak umrl (1786) že štiri leta po Wolfovem rojstvu. Wolfova rojstna hiša je nosila v avstrijskih časih številko 53 in 54 (sprememba okrog 1880), pod Italijo je spadala v Via s. Michele, po osvoboditvi pa je dobila tablico Wolfovo stopnišče št. 7. Zadnji lastnik hiše je bil mesar Frane Kenda. Odlični poznavalec idrijske stavbene dediščine slikar Rafko Terpin ugotavlja: »Hiša se je skozi svojo zgodovino razvila iz očitno zelo simetrične klasične idrijske stavbe. Z novimi ajkrlji, prizidki in drugačnim naklonom strehe se je sčasoma spremenila v nekaj popolnoma drugačnega in tudi svojevrstnega.« Povsem dotrajano, že izpraznjeno in skoraj sesuto hišo so leta 1965 slednjič podrli, zato danes le starejši Idrijčani še pomnijo, kje točno je stala.

Dvajset let po izginotju Wolfove hiše je bila ob svečanosti 15. oktobra leta 1985 častitemu idrijskemu rojaku odkrita spominska plošča.

Wolfov zlatomašni plašč, podarjen idrijski župniji

Kam s prihranki?

Barbara Ukmar

Trenutna situacija na finančnih trgih vsekakor ni preveč naklonjena varčevalcem. Pomembnejši svetovni borzni indeksi so v letu 2008 v povprečju izgubili okrog 50 %; največje izgube so zabeležili tisti, ki so svoja sredstva vlagali na balkanskem trgu (srbski indeks Belex je tako v lanskem letu padel kar za 76 %), slovenski indeks SBI je izgubil 68 %, nemški DAX 40 %, ameriški S&P 39 %, še najmanjši padec je od pomembnejših svetovnih indeksov zabeležil britanski FTSE, ki je padel za 31 %. Mnogi investitorji se v tem obdobju tako raje obračajo k manj tveganim in bolj konzervativnim naložbam. Po raziskavi revije Kapital iz konca lanskega leta je za večino Slovencev še vedno najbolj zanimiv način varčevanja v obliki kratkoročnih domačih in deviznih depozitov (27 % populacije), sledita nakup nepremičnin (14 %) in sklenitev življenjskega zavarovanja (14 %), 12 % je takih, ki menijo, da so najbolj zanimive naložbe v delnice in 10 % takih, ki svoje prihranke vlagajo pretežno v investicijske in vzajemne sklade. Sorazmerno velik delež (23 %) pa je tistih ljudi, ki ne varčujejo.

Oblikovanje naložbene strategije

Finančni strokovnjaki svetujejo razpršitev sredstev – znan je rek »Ne nosi vseh jajc v eni sami košari«. Priporočljivo je vlaganje

v obliki piramide (glej sliko), in sicer največji delež v varnejše naložbe, kot so bančni depoziti in obveznice, manjši delež pa v vzajemne sklade, delnice, valute, surovine in izvedene finančne instrumente. Seveda pa je naložbena strategija odvisna od vsakega posameznika, in sicer od njegovih finančnih razmer, odnosa do tveganja, investicijskih načrtov ter nenazadnje tudi od izkušenj in znanja iz preteklih naložbenih odločitev.

V tem članku bom predstavila nekatere izmed varnejših oblik nalaganja presežkov denarja, v naslednjih številkah Komunitatorja pa se bom posvetila tudi bolj tveganim oblikam naložb, in sicer od vzajemnih skladov in delnic do naložb v valute, surovine in izvedene finančne instrumente.

Bančni depoziti

Depozit pomeni nepreklicno vezana sredstva za določeno obdobje. Pri klasičnih depozitih so sredstva vezana po vnaprej znani fiksni obrestni meri; nekatere banke pa ponujajo tudi t. i. depozite oz. varčevanje z odpovednim rokom, pri katerem je obrestna mera vezana na neko referenčno obrestno mero (običajno sta to Euribor ali Libor) in se iz meseca v mesec spreminja. Slednji način varčevanja je načeloma bolj smiseln v primeru, ko obrestne mere naraščajo; zato je v sedanjih razmerah, ko centralne banke

znižujejo obrestne mere (z namenom, da bi pomagale gospodarstvu k rešitvi iz finančne krize), sredstva bolj smotrno naložiti v depozit s fiksno obrestno mero. Obrestne mere, ki jih ponujajo banke, so odvisne od dobe vezave in višine depozita, kar praviloma pomeni, da večja kot je višina in daljše kot je obdobje, višjo obrestno mero je mogoče iztržiti.

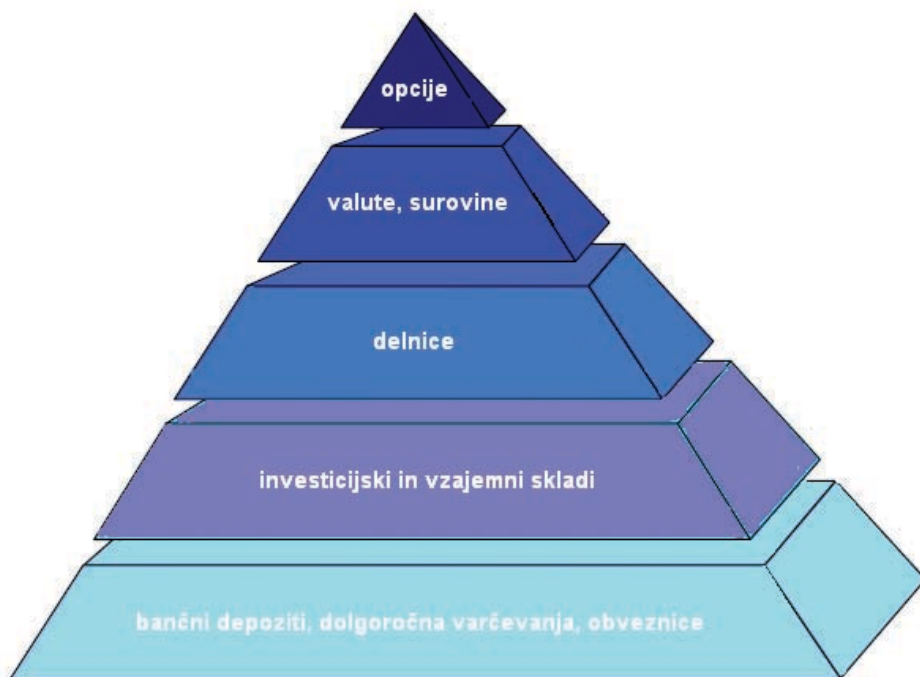
Izplačane obresti so obdavčene cedularno, kar pomeni, da ne vplivajo na višino letne davčne osnove za odmero dohodnine. Za leto 2008 so obresti obdavčene po 20-odstotni stopnji; seštevek davčnih osnov od obresti, ki jih doseže rezident na denarne depozite pri bankah in hranilnicah, pa se zmanjša za 1.000 evrov.

Obveznice

Obveznice so dolžniški vrednostni papir, s katerim se izdajatelj obveže, da bo imetniku obveznice plačal obresti in do dospeljati izplačal glavnico; prihodnja plačila so ponavadi znana vnaprej v določenih zneskih in ob določenih datumih. Edino tveganje pri obveznicah predstavlja dejstvo, da lahko izdajatelj zapade v plačilne težave in ni sposoben poravnati svojih obveznosti, ki izhajajo iz naslova izplačil obveznice. Obveznice izdajajo različni izdajatelji, največkrat so to država, banke in podjetja. Najbolj varne so seveda državne obveznice, medtem ko so podjetniške že nekoliko bolj tvegane in so zato višje obrestovane, saj obrestna mera vsebuje tudi pribitek za tveganje.

Obveznice je mogoče kupiti ob izdaji, lahko pa tudi kasneje (veliko je takih, ki kotirajo na borzi); pri čemer na njihovo ceno, ki je izražena v odstotku od nominalne vrednosti, pomembno vpliva zlasti višina aktualne obrestne mere. Če je trenutna obrestna mera višja, kot je tista, ki je bila določena ob izdaji obveznice, ne bo nihče pripravljen kupiti take obveznice po nominalni vrednosti oz. jo bo pripravljen kupiti samo po ceni, nižji od nominalne vrednosti. V osnovi torej velja, da pri naraščajoči obrestni meri cena obveznic pada, pri padajoči obrestni meri pa cena obveznic raste. Donosnost obveznice se torej s časom trajanja obveznice spreminja.

Obresti iz naslova obveznic so, podobno kot obresti pri bančnih depozitih, obdavčene po 20-odstotni stopnji. Kapitalski dobički pri prodaji obveznic pa niso obdavčeni, kar posledično pomeni, da pri brez kuponov obveznicah (posebna vrsta obveznic,

Naložbena piramida

pri katerih izdajatelj v času trajanja ne izplačuje obresti, pač pa le ob dospelju vrne glavnico) ni potrebno plačati nobenega davka.

Čeprav so obveznice poleg depozitov ena izmed najbolj varnih naložb, pa pri nas vendarle tudi v kriznih časih, kot so današnji, ni zaznati posebej velikega navdušenja nad

to naložbeno obliko. V večji meri lahko to pripišemo dejstvu, da so obveznice na naši borzi slabo likvidne in tako jih vlagatelj težko proda po pošteni ceni.

Hočejo Cerkljani še kaj poleg Divjih bab?

Filip Šemrl

Arheologi podjetja Arhei iz Sevnice pod vodstvom Slovaka Reneja Masaryka v Cerknem izvajajo arheološka izkopavanja v okviru priprave občinskega prostorskega načrta. Občine so namreč dolžne, da pred njegovim sprejetjem strokovnjaki ugotovijo in poročajo o tem, ali je na »spornem« območju morebitni arheološki potencial ali ga ni. Ker je območje Proda, nasproti nekdanjega Petrolovega bencinskega servisa v Cerknem, predvideno za gradnjo proizvodne hale – prišepnjeno nam je bilo, da se za to lokacijo zanima zasebni vlagatelj – so morali arheologi to storiti. S površinskim sondiranjem oziroma kopanjem jam, ki so bile videti kot priprava za vnovično ureditev sadovnjaka, so ugotovili, da je to območje »jalovo«, vsaj kar zadeva arheološke najdbe. Da, na posamične primerke ostalin so arheologi naleteli. Sogovornik je povedal, da so to odbitki ali odlomki keramike in ostanki kovinskih predmetov, v glavnem žebeljev. Razumljivo, saj so bile včasih na tem območju njive, ki so jih gnojili, ali pa so bile najdbe preprosto sprane s hriba, na katerem gnezdiyo stare cerkljanske domačije. Je pa treba poudariti, da je to območje za arheologe posebej zanimivo, saj gre za geografsko prehodno območje med Čedadom in Škofjo Loko, za srednjeveško prometnico.

Taka dela so obvezna povsod, kjer spre-

jemajo ali spreminjajo prostorsko–ureditvene načrte. Če se med arheološkimi raziskavami ugotovi, da je območje arheološko zanimivo, morajo najdišče izvzeti iz teh načrtov in ga ne več obravnavati kot zavidljivo parcelo, temveč mora ohraniti status kmetijske površine. Če interesent želi graditi na takem območju, je dolžan financirati

arheološka izkopavanja.

Ali so Cerkljani zaradi Divjih bab bolj občutljivi na arheološke najdbe, naš sogovornik ni znal povedati, saj z domačini praktično ni imel stikov ne on sam ne njegova skupina. So pa bili nekateri med njimi, ki so se ustavili ob cesti in spraševali, oni pa so jim pojasnjevali.

**PREVOZI OSEB IN SKUPIN
ORGANIZACIJA PREVOZOV
NAJEM VOZIL**

RCT TRANS

Partizanska 8, 5280 Idrija

☎ **041 648 393**

E-mail: rcttrans@amis.net

KOLEKTOR SYNATEC vabi k sodelovanju zaradi širitve programa ambiciozne sodelavce, ki želijo delovati na področju razvoja in prodaje opreme za avtomatizacijo.

PRODAJNI INŽENIR/VODJA PROGRAMA (m/ž)

Sodelavec na delovnem mestu Prodajni inženir/Vodja programa bo zadolžen za uspešno izvajanje prodaje elektronskih in elektromehanskih sklopov za področje avtomatizacije (iskanje potencialnih in obdelava obstoječih kupcev na mednarodnem tržišču, sodelovanje pri razvoju inovativnih rešitev).

RAZVOJNI INŽENIR (m/ž)

Sodelavec na delovnem mestu Razvojni inženir bo zadolžen za razvoj elektronskih izdelkov za avtomatizacijo (konstruiranje novih izdelkov (HW, SW) in vodenje razvoja od faze koncipiranja do izdelave prototipa, aktivno sodelovanje pri podpori končnim strankam).

Pričakujemo

Pod točko 1:

- Ustrezno predznanje s področja mehatronike (elektrotehnike in/ali strojništva)
- Ustrezno izobrazbo vsaj V., VI. stopnje (5 let delovnih izkušenj na ustreznem delovnem mestu) oziroma VII. stopnje (3 leta delovnih izkušenj na ustreznem delovnem mestu)
- Dobro poznavanje dela z računalniškimi orodji (MS Office, Pantheon, Internet)

Pod točko 2:

- Ustrezno predznanje s področja elektronike
- Ustrezno izobrazbo vsaj V., VI., VII. stopnje
- Poznavanje dela z računalniškimi orodji (Microsoft, razvojna orodja C/C++, ASM)
- Poznavanje programiranja različnih mikrokontrolerjev (ASM in C)

Drugo:

- Dobre organizacijske sposobnosti, komunikativnost, inovativnost, samoiniciativnost, željo po timskem delu, samostojnost, pripravljenost za nove delovne izzive, natančnost, odgovornost in fleksibilnost
- Vozniški izpit B kategorije
- Aktivno znanje angleškega jezika

Prijave

Vaše prijave sprejemamo **do vklj. 10. 03. 2009** na naslov el. pošte zaposlitev@synatec.si ali na naslov **Kolektor Synatec d.o.o., Vojkova ul. 8b, 5280 Idrija**, s pripisom **Za razpis**.

Informator

ČASOPIS KONCERNA KOLEKTOR • Februar 2009

Kriza je hujša od pričakovane

Ko je Kolektor pred leti zaradi pomanjkanja delavcev v Idriji prevzemal podjetja doma in po svetu, je računal tudi na to, da bo v primeru krize iz njih preselil proizvodnjo na matično lokacijo in s tem zagotavljal delo ljudem v idrijski dolini. Ko je lani kot strela z jasnega izbruhnila gospodarska kriza, je med ukrepi upošteval tudi uvodoma omenjeno možnost. Tako je uprava koncerna sklenila, da začasno opusti proizvodnjo komutatorjev v svojem podjetju v Dekanih in jo preseli v Divizijo A Kolektorja Sikom, prav tako pa preseli tudi del proizvodnje Kautt & Buxa iz Nemčije v Kolektor Sikom in Ascom. Z drugimi besedami to pomeni, da bo Kolektor v svojem hčerinskem podjetju v Nemčiji število zaposlenih zmanjšal za 80 delavcev in temu primerno tudi letni promet. Ko bo to izvedeno in bodo v proizvodnjo vpeljani še nekateri novi projekti, planira Kolektor jeseni v Idriji ponovno uvesti 40-urni delovni teden. Iz enakih razlogov je koncern iz podjetja Müssel Schwab iz Nemčije v Kolektor Liv tudi preselil proizvodnjo splakovalnikov, kar pomeni ohranitev dela za 40 njegovih delavcev.

Zaenkrat koncern ni odpustil še nobenega delavca, ki je bil zaposlen za nedoločen čas. Tako ima ob 40-odstotnem zmanjšanju proizvodnje v Idriji še vedno delo 1291 delavcev. Je pa res, da delajo le 36 ur na teden in deloma 32 ur na teden in imajo za desetino nižjo plačo. Poleg tega pa koncern Kolektor na idrijski lokaciji že ob koncu leta 2008 ni podaljšal pogodbe 41 delavcem zaposlenim za določen čas.

Konec tega meseca se bodo upokojili prvi Kolektorjevi štipendisti.....

9

- Prvih sedem Kolektorjevih štipendistov je podjetju ostalo zvestih vseh štirideset let

Inventivna dejavnost se v Kolektorju krepi..

13

- Z novim načinom zbiranja inovativnih predlogov se je njihovo število lani v primerjavi z letom 2007 povečalo za trikrat

Kolektorjev intranet je doživel temeljito prenovo.....

18

- Hišni intranet postaja enakovreden sistemu poslovne in tehnične informatike

Kolektor je obiskal minister za delo, družino in socialne zadeve dr. Ivan Svetlik

Minister za delo, družino in socialne zadeve dr. Ivan Svetlik se je v okviru svojega obiska na Idrijskem srečal z vodstvom Kolektorja, s katerim se je pogovarjal o vladnih ukrepih kot odgovor na gospodarsko in finančno krizo.

Predsednik koncerna Kolektor **Stojan Petrič** je ministru dr. Svetliku predstavil koncern in ga seznanil, s kakšnimi ukrepi so se zoperstavili vse hujši gospodarski krizi. Poleg že znanih ukrepov, to je znižanje plače vodilnim za 10 odstotkov, ukinitve novih zaposlitev, dela prek agencij in študentskih servisov ter nepodaljševanje pogodb za določen čas, so zaradi padca naročil sprejeli še dodatne ukrepe, kot so uvedba 36-urnega delovnega časa, ponekod celo 32-urnega delovnika. S februarjem 2009 so upravi koncerna plače znižali še za dodatnih 10 odstotkov, izvršnim direktorjem koncerna, direktorjem hčerinskih družb in ostalim direktorjem pa za 5 odstotkov. Poslovodstvo se je tudi odločilo, da bodo zaposleni v podjetjih Kolektor Group, Kolektor Sikom, Kolektor KFH, Kolektor Kočevje in Ascom zadnji teden februarja na kolektivnem dopustu.

Vladni ukrep, da delno subvencionira polni delovni čas, Petrič ocenjuje kot pozitivnega, v nasprotnem bi bil Kolektor na idrijski lokaciji prisiljen odpustiti več kot 20 odstotkov zaposlenih. Gre za socialni ukrep, ki ga podpirajo predvsem podjetja, ki dolgoročno potrebujejo strokovno usposobljen kader za rast podjetja, ko bo kriza mimo. Ker lahko odpuščanje v

okolju, kakršno je idrijsko, povzroči velike socialne probleme, Kolektor v času krize daje zaposlenosti prednost pred dobičkom.

Ob tej priložnosti se je predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič na vlado obrnil s predlogom, da pospeši in poenostavi pridobivanje nepovratnih sredstev iz Evropske unije. S tem bi celotno slovensko gospodarstvo dobilo nov zagon za rast v naslednjih letih.

Minister za delo, družino in socialne zadeve dr. Ivan Svetlik je s Kolektorja odšel optimističen. Izrazil je zadovoljstvo, da je Kolektor sprejel in podprl nekatere vladne ukrepe, predvsem je imel minister v mislih subvencije za skrajšan polni delovni čas. Kot je povedal, si vlada želi, da bi denar našel pot do gospodarstva, da bi to lahko nemoteno delovalo. Po njegovem je potrebno denar usmeriti v razvoj novih izdelkov, oblikovanje novih razvojnih jeder in v izobraževanje ključnih kadrov.

Kljub gospodarski krizi, ki so ji priča, in upadu naročil pa si je vodstvo koncerna Kolektor za obdobje med leti 2015 in 2017 zadalo ambiciozne cilje. Po letu 2010 napovedujejo intenzivno gospodarsko rast, ki naj bi jo dosegli z investiranjem v nove, že razvite produkte in produkte, ki jih bodo prinesli iz tujine.

Namen zakona o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa je ublažiti posledice gospodarske krize. Po omenjenem zakonu si lahko podjetje, ki se je odločilo in kot odgovor na krizo uvedlo 36-urni delovnik, pridobi subvencijo v višini 60 evrov mesečno na delavca. Da bi podjetje dobilo subvencijo, pa mora izpolnjevati nekaj pogojev: da bi ohranilo zaposlenost, uvede 36-urni delovnik oziroma delovnik od 32 do 35 ur na teden, v času prejemanja subvencij iz poslovnih razlogov ne bo odpuščalo delavcev, bo izplačevalo plače in poravnalo prispevke za socialno varstvo v ukrep vključenih delavcev, za poslovno leto, v katerem bo prejelo subvencije, ne bo odrejalo nadurnega dela in ne bo izplačevalo nagrad vodstvu in nadzornikom. Za subvencije je na razpolago 230, 4 milijona evrov proračunskih sredstev, podjetja pa lahko kandidirajo za subvencije za 32-, 33-, 34-, 35- ali 36-urni delovnik. Od dolžine delovnika je odvisna tudi višina subvencije. Ta znaša 120 evrov mesečno na delavca za 32-urni delovni čas oziroma 60 evrov na delavca mesečno za 36-urni delovni čas na teden.

Krizo preživijo najboljši

Filip Šemrl

Radovan Bolko je s Kolektorjem povezan pravzaprav že od leta 1976, ko je dobil kadrovsko štipendijo za študij na fakulteti za strojništvo. Prvega marca 1981 se je že zaposlil in po vmesni enoletni prekinitvi zaradi služenja vojaškega roka leta 1983 zaključil pripravništvo. Nato je opravljal dela s področja tehnologije prešanja in brizganja ter kasneje tudi konstruiral naprave in orodja. Leta 1989 je na osnovi internega razpisa zasedel mesto vodje sektorja zagotavljanja kakovosti in s tem postal član posloводства Kolektorja. Tej funkciji je bila kasneje dodana še odgovornost za Divizijo C, dokler ni leta 2004 prevzel odgovornosti za razvoj novih (nekomutatorskih) programov in kasneje dobil tudi status namestnika predsednika. Od 1. januarja letošnjega leta je na položaju glavnega izvršnega direktorja.

Reorganizacija koncerna je začela veljati s prvim januarjem letos. Čez noč torej, čeprav je bila dolgo načrtovana. Na papirju je torej zagotovo zažvela, kaj pa v praksi?

Bolko: Reorganizacija živi tudi v praksi, saj ni bil namen, da ostane samo črka na papirju. Res pa je, da se še dopolnjuje in izboljšuje. Že ko smo pripravljali nov poslovni model, ki je zahteval tudi organizacijske spremembe, smo se zavedali, da je smiselno postaviti osnovne okvire, optimizacija pa se lahko najbolje izvaja z delom na konkretnih primerih. Skratka, uporabili smo model arhitekturne ureditve parka, kjer se vseh poti ne začrta vnaprej, ampak se jih naredi glede na steze, ki jih naredijo uporabniki sami. Obliko, velikost, namen in cilje parka smo definirali s celovito strategijo koncerna za obdobje 2008-2012, osnovne poti smo določili s poslovníkom uprave in projekti, ostale pa bodo nastajale še celo leto 2009. Relativno dolg čas, namenjen za reorganizacijo, je smiseln, saj si je težko predstavljati uspešnost na daljši rok v podjetjih, v katerih se običajno z menjavo politične opcije zamenja celotna vodstvena struktura. Vsako podjetje je kompleksen organizem, ki ga je treba dobro poznati, saj odločitve, sprejete na osnovi površnega poznavanja vseh procesov, praviloma niso optimalne.

Uredništvo: Kaj je bil temeljni namen nove

organiziranosti koncerna?

Bolko: Osnovni namen je bil postaviti tako organizacijsko strukturo, da bomo lahko realizirali cilje in vizijo koncerna. Tudi teorija uči, da je treba vsakih nekaj let menjati ali dopolniti poslovne modele. Koncern Kolektor je hitro zrasel in skozi proces globalizacije in diverzifikacije zajema velik nabor aktivnosti in procesov, ki jih je treba obvladovati.

Uredništvo: Kaj se z novo organiziranostjo spreminja navznoter in navzven?

Bolko: Glavna sprememba je dejanska delitev odgovornosti in s tem procesov. Vodenje procesov, ki so povezani z upravljanjem premoženja, bo v rokah predsednika koncerna g. Stojana Petriča, ki bo hkrati še nadziral poslovanje koncerna. Odgovornost za vodenje koncerna in predvsem procesov, ki zahtevajo več operativnega dela in so ključni za rast koncerna, je z novo organizacijo zaupana meni, pri čemer smo delo zastavili izrazito timsko. Za mano stoji odlična ekipa štirih izkušenih in sposobnih managerjev. To so Ludvik Kumar, Marjan Drmota, Valter Leban in Rok Vodnik, ki

na nivoju koncerna pokrivajo področja raziskav, razvoja, produkcije in komercialne. Navzven bova s predsednikom družbe g. Petričem enakovredno zastopala podjetje, pri čemer bo aktivnosti, povezane z odnosi z lastniki in javnostjo, vodil g. Petrič, aktivnosti in relacije predvsem do kupcev in zaposlenih, pa bodo sodile k moji odgovornosti.

Uredništvo: Če je bila že reorganizacija koncerna načrtovana, pa je gospodarska kriza presenetila.

oziroma bi zanje našli tržišče?

Bolko: Vsekakor bi nam bilo nekoliko lažje, če bi z razvojem novih programov prišli dlje. Razvojni ciklusi novih izdelkov so namreč neverjetno dolgi. Če razvoj nove generacije obstoječih izdelkov, kot so npr. komutatorji, feritna jedra ali sanitarni splakovalniki, traja 2-3 leta, potem uvedba popolnoma novih izdelkov oz. programov, kot so npr. elektronski moduli, plastične in hibridne komponente, absorpcijske folije ipd., traja 4-7 let. Razvoj izdelkov,

Ali je zaradi tega sistem bolj ranljiv?

Bolko: Sistem ni bolj ranljiv. Menim, da z novo organizacijo postaja celo bolj robusten, močnejši, hkrati pa tudi bolj fleksibilen oz. prilagodljiv. Potrjuje se tudi pravilnost odločitve, da ni bil narejen izrazit rez v procesu vodenja, zvezni prehod je primernejši za soočanje s krizo.

Ravno v obdobju gospodarske krize bo namreč potrebno veliko znanja in modrosti pri upravljanju s premoženjem na eni strani in veliko aktivnosti na razvoju izdelkov, pridobivanju novih projektov in kupcev ter optimizaciji proizvodnih procesov na drugi strani.

Uredništvo: Doslej ste kot podpredsednik uprave družbe skrbeli predvsem za razvoj novih programov v koncernu. Je po vašem kriza prišla prehitro, bi bilo morebiti bolje, če se je že moralo to zgoditi, da bi se zgodilo kasneje, ko bi večino novih programov že uvedli v proizvodnjo

kot so npr. nanomateriali ali motor za direktni pogon, kjer smo začeli celo iz raziskovalne faze, pa traja še dlje.

Dejanska rast na osnovi novih programov je načrtovana in realna predvsem od leta 2010 naprej, tako da nam kriza deloma otežuje vstop na tržišča. Vedeti je treba, da se z novimi izdelki pojavljamo kot nov ponudnik na področjih, kjer je trenutno zaradi krize nenadoma preveč obstoječih kapacitet in ponudnikov. Ker pa je večina naših rešitev zelo dobrih, lahko kriza le upočasnjuje procese odobritve in s tem začetek dobav pri naših kupcih, ne more pa jih ustaviti.

Na drugi strani pa bo kriza pokazala, kdo so ponudniki, ki imajo dobre in inovativne rešitve, ki so podprte tudi z zdravo finančno situacijo. Mi smo s takimi projekti vsekakor med njimi, zato sem glede novih programov optimist.

Uredništvo: Poznamo ukrepe, s katerimi se je

Kolektor že pred koncem lanskega leta odzval na gospodarsko krizo, za katero se ne ve, koliko časa bo sploh trajala. Bodo ti ukrepi zadoščali ali se bo treba poslužiti še dodatnih?

Bolko: V poslovnem svetu je podobno kot v naravi. Preživijo najboljši, s tem da imajo v stabilnih obdobjih največji uspeh najbolj specializirani, v hitro spreminjajočih se obdobjih pa najbolj prilagodljivi. Prilagodljivost, lahko bi celo rekli elastičnost, bo potrebna, da bomo lahko sledili turbulentnemu poslovnemu okolju, ki nas čaka. Očitno lahko pričakujemo velika nihanja v naročilih, ki so nekaj novega v poslovnem svetu in ki jih očitno nihče ne zna napovedati.

Zato se bomo stanju naročil prilagajali z obsegom del (zadnji teden februarja bo večina zaposlenih na idrijski lokaciji imela dopust) in tudi z drugimi ukrepi - s ciljem nižanja stroškov na področju investicij, službenih potovanj, varčevanja z energijo.

Ne smemo pozabiti, da na drugi strani intenzivno delamo na novih projektih in dodatnih količinah pri obstoječih in novih kupcih. Predvsem trženje in prodaja ter razvoj povečujeta napore za pridobitev novih naročil.

Vse ukrepe in aktivnosti izvajamo selektivno, saj je trenutno najbolj na udaru avtomobilska industrija. Proizvajalci avtomobilov so v obdobju 1997-2007 proizvodnjo povečali za 37,6 %, kapacitete pa še bolj. Sledila jim je celotna dobaviteljska veriga, tako da se bomo v naslednjih letih srečevali z velikim presežkom kapacitet. Posledica slabe zasedenosti kapacitet bo propad finančno in tehnološko šibkejših podjetij.

Na področju sanitarne tehnike in inženiringa kriza do sedaj še ni vplivala na poslovanje, vendar se tudi tu že kažejo prvi znaki recesije. Verjetno čakajo podobni ukrepi tudi koncernska podjetja, ki niso tako odvisna od avtomobilske industrije.

Uredništvo: V krizi se zagotovo spreminjajo razmerja med vhodnimi stroški in zaslužkom. Pa to niti ne toliko, bolj se pozna na manjšem dobičku in posledično na donosnosti, še najbolj pa na stroških dela, ki se ob zavezi, da ne bo odpuščan, občutno povečajo. Kako lahko Kolektor v takih razmerah ohranja obljube delavcem, ki so večinoma tudi družbeniki?

Bolko: To, da so delavci v Kolektorju najpomembnejši dejavnik uspeha, ni samo parola kot v nekaterih drugih podjetjih. Zato so tudi vsi ukrepi, ki so bili do sedaj realizirani, sprejeti s ciljem ohranjanja zaposlenosti, četudi na račun nekaj manjših prejemkov in tudi kratkoročnih poslovnih rezultatov. Kriza je sicer glede prodaje na programu komutatorjev že dosegla dno, saj padca prodaje za skoraj 50% v

naslednjih mesecih ne pričakujemo več. Vendar pa splošna gospodarska kriza še ni dosegla dna, zato nas prav gotovo čakajo še dodatni nepriljubljeni ukrepi. Ukrepi, povezani z odpuščanjem, bodo prišli zadnji na vrsto. V strategijo koncerna smo med vrednotami na prvo mesto postavili borbenost in ustvarjalnost. Čeprav sta še pred enim letom ti vrednoti zveneli rahlo staromodno, bosta ključni za naslednje obdobje. Čaka nas namreč borba za najboljši položaj na tržišču, ki bo po končanju krize omogočal nadaljnjo rast. Verjamem, da bomo vsi vložili v to čim več energije, borbenosti in ustvarjalnosti.

Uredništvo: Po novi organiziranosti koncerna ste glavni operativec. Vam bo glede na razmere, v kakšnih ste se znašli, uspelo uresničiti cilje, ki ste jih pred leti napovedali, mislim seveda na vodstvo koncerna in ne samo na vas osebno.

Bolko: Cilje smo določili v strateškem planu za leto 2008-2012. Ko smo pripravljali plan, smo izhajali iz takratne gospodarske situacije, kjer je bila verjetnost nastanka globalne krize ocenjena z 20 %, tako da bo uresničitev cilja zelo zahtevna naloga. Vendar je treba vedeti, da so cilji, to je 350 mio € ob 10-odstotnem deležu popolnoma novih izdelkov pri dodani vrednosti, višji od 50.000 €, in 10-odstotnem donosu na kapital ter 3-4-odstotnem donosu na prodajo v letu 2012, pravi, zato gospodarska kriza ne more vplivati nanje, vpliva lahko samo na časovni zamik in morebitno poznejšo realizacijo od načrtovane.

Uredništvo: Konkurenca je zagotovo v takih časih še bolj pozorna, enako tudi vi do njenih potez. Lahko kaj več rečemo o dejavnostih znotraj koncerna, denimo o vlogi orodjarne, o strojogradnji in o sinergijskih učinkih, ki jih je treba izkoristiti iz prevzemov, ki jih je koncern izvedel v preteklosti.

Bolko: V letu 2009 je pred nami še ena naloga. To je reorganizacija koncerna v tri stebre: avtomobilsko industrijo, hišno tehniko in industrijsko tehniko. Na ta način bomo lažje koristili in razvijali sinergije. Na primer, pri hišni tehniki bo nosilec Kolektor Liv, ki bo združeval in razvijal vse programe, ki so povezani s hišno tehniko. Poseben izziv je povezati programe Kolinga, Sinabita in Orodjarne, ki so pravzaprav v osnovi inženirinska podjetja, saj projektno rešujejo naročila kupcev. Tem podjetjem se lahko pridruži še kakšno, saj nimamo namena prekiniti akvizicijskih aktivnosti.

Ravno diverzificiranost in razvejanost programa nam ob dobri finančni osnovi dajeta odlično izhodišče, da si z uporabo sinergij in usmerjenostjo na zahteve kupcev zagotovimo stabilnost in dolgoročno rast koncerna tudi v prihodnje.

Kolektor Sikom z novim vodstvom

Polona Šemrl

Dolgo načrtovana nova organiziranost koncerna Kolektor, ki je stopila v veljavo s 1. januarjem letos, je botrovala spremembam tudi znotraj koncernovega največjega podjetja Kolektorja Sikom. Gre za kadrovske in oddelčne spremembe. Dosedanja direktorja **Valterja Lebana** in **Marjana Drmoto**, ki sta postala koncernova izvršna direktorja za produkcijo oziroma razvoj, je na mestu direktorja nasledil **Dejan Velikanje**.

Dejan Velikanje, novi direktor Kolektorja Sikom

Največjih sprememb znotraj Kolektorja Sikom sta bili deležni služba za razvoj in zagotavljanje kakovosti. Ekipo desetih vodij projektov in razvojnikov s komutatorskega programa so s Kolektorja Sikom premestili na Kolektor Group oziroma v Razvojno-tržni center, konec aprila pa 7 konstruktorjev iz tehnologije odhaja v Kolektor Orodjarno, kjer bodo prevzeli konstrukcijo orodij. V oddelku razvoja in tehnologije na Kolektorju Sikom tako ostaja le manjša ekipa, kar pa po besedah novega direktorja podjetja Dejana Velikanjeta ne pomeni, da ne bodo tudi v bodoče vodili lastnega razvoja. V začetku leta sta se tej ekipi že pridružila dva nova člana, ki bosta delala izključno na komutatorskem programu. Razloga za to sta dva:

osamosvojitve razvoja na komutatorskem programu znotraj Sikoma in razbremenitev vodij projektov, ki se bodo na Razvojno-tržnem centru ukvarjali z razvojem novih izdelkov. Če bo potrebno, bodo usposobili vodje projektov tudi za profilne komutatorje in komutatorje za zaganjalnike.

Z reorganizacijo se je praktično celoten oddelek zagotavljanja kakovosti iz Kolektorja Sikom preselil na Razvojno-tržni center. Na Sikomu tako ostajajo le trije QS inženirji, ki pokrivajo področje reklamacij od kupcev do dobaviteljev.

Navedene spremembe so terjale spremembe tudi v strukturi vodenja. Po novem ima Kolektor Sikom enotirni sistem vodenja. Na čelu podjetja je Dejan Velikanje, novo oblikovano ekipo razvoja in kakovosti, vodi **Martin Kolenc**. Divizijo A s profitnima centroma 1201 (prej Divizija A – tračni komutatorji) in 1205 (prej Divizija B2 – profilni komutatorji) po novem vodi **Franci Rojc**, Divizijo B0 (prej Divizijo B1, profitni center 1202 – grafitni in čelni komutatorji) vodi **Rok Primožič** in Divizijo B1 (profitni center 1210 – komutatorji za zaganjalnike) **Vinko Petrič**.

Ostali oddelki znotraj Kolektorja Sikom, to so Vzdrževanje, Vlek, Logistika in Kadri, zaenkrat sprememb niso bili deležni.

Nova ekipa Kolektorja Sikom je ohranila zastavljeni in že utečeni sistem vodenja, ki se je, kot pravi Velikanje, izkazal za dobrega. Čas pa bo pokazal, kaj je potrebno spremeniti, da bi bili še bolj učinkoviti, saj jih v to sili trenutna situacija, v kateri se je podjetje znašlo zaradi gospodarske krize.

Z novim letom ste prevzeli novo funkcijo. Kako ste boste spopadli s tem izzivom?

»V zadnjih petih letih se mi je spremenilo veliko stvari. Nova funkcija prav hud šok ni bila. Kariero na Kolektorju sem začel pred dobrimi 11 leti. Začel sem

v Diviziji C, kjer sem bil procesni inženir, leta 2004 sem prevzel vodenje Divizije C, kmalu po tem sem za pol leta odšel v Kautt & Bux v Nemčijo. Po vrniti sem še nekaj mesecev delal v Diviziji C, potem pa sem prevzel vodenje Divizije A. Moram reči, da smo v tem času s sodelavci, ki jih zelo cenim, kar nekaj naredili. S 1. januarjem 2009 pa sem sprejel nov izziv, vodenje Kolektorja Sikom. Sprejemam ga kot izziv in ne kot breme, čeprav so časi težki in zahtevajo še več kvalitetno opravljenega dela. Mislim, da bomo z ekipo, ki je, čeprav je mlada, dobra, tem izzivom kos. Pomembno je, da si ne delam utvar, da je vse na meni, ampak vem, da za menoj stoji celotna ekipa, ki je

pomembna za dober rezultat.«

Z vsako stopničko višje v karieri je prostega časa vse manj. Vam ga ostane kaj, kaj počnete v prostem času?

»Sigurno, da mi ga ostane. Včasih sem bi zagnan športnik. 15 let sem aktivno igral košarko, to še vedno počnem rekreativno. V soboto recimo imamo - komaj čakam – državno prvenstvo v sankanju. Tu je moj brat David bolj zagnan organizator, pa tudi jaz imam rad ta šport, tako da bom v soboto tudi tekmoval. Potem je tu še kolesarjenje, bil sem na zadnjih dveh maratonih Franja, pa tenis, in jasno, na prvem mestu, moja družina. Imam super ženo in dva krasna otroka. Če mi oni ne bi stali ob strani, mislim, da družbi ne bi mogel posvetiti toliko časa. Mislim, da je med nami zelo dobra sinergija.«

Kako pa je s sinergijo med vodstvom podjetja in ostalimi zaposlenimi?

»To je zelo pomembna zadeva. Pomembno je, da vse zaposlene čim bolj informiramo o vseh spremembah. Potrebno je poskrbeti za prenos informacij. Mislim, da se trudimo – z intranetom, sestanki ... Na nivoju vodstva se zelo velikokrat dobimo tudi na kakšnem pikniku, bowlingu. V Diviziji A smo uvedli tradicionalni jadralski vikend. Lani smo jadrili na Kornatih. Pred novim letom gremo na kakšen pohod. Zelo pomembno je, da se neformalno družimo. Fino je, da prijetno združimo s športom.«

Niranjan Seshadri, Indijec na delu v Idriji

Polona Šemrl

V družbah koncerna Kolektor lahko najdemo vrsto zanimivih ljudi, ki bi jih bilo vredno predstaviti širši javnosti. Eden takih je nedvomno Niranjan Seshadri, 22-letni Indijec, ki se je za nedoločen čas preselil v Idrijo. Če ga niste srečali na Kolektorju, ste ga gotovo kje v mestu. Niranjan Seshadri je nadvse komunikativen in vedoželjen fant, ki je prepotoval že dobršen del sveta. Najbolje je, da se predstavi kar sam.

»Sem Niranjan Seshadri, prihajam iz Indije. V Slovenijo sem prišel oktobra 2007, vpisal sem se namreč na MBA študij na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Ko sem zaključil študij, sem službo iskal tako v Indiji kot Sloveniji. Takrat sem izvedel za Kolektor in da se želi širiti na indijski trg. V sodelovanju sem takoj videl skupno priložnost.«

Kako dobro si poznal koncern pred začetkom dela na Kolektorju?

»Če sem odkrit, o njem nisem vedel prav veliko. Vedel sem, da deluje v avtomobilski industriji. Nisem pa vedel, da je denimo kupil Liv iz Postojne. Da se

ukvarja z različnimi panogami, je vsekakor dobro, sploh glede na trenutno situacijo na trgu. Lahko rečem, da zdaj vem ogromno več.«

So se tvoja pričakovanja uresničila?

»Ja, podjetje je veliko in mislim, da ima velik potencial. Njegova strategija je prava, saj na trgu išče nove priložnosti, s katerimi bi lahko uspel.«

Kaj pravzaprav je tvoja naloga v podjetju?

»Moje delo je usmerjeno predvsem na indijski trg, na iskanje potencialnih kupcev, navezovanje stikov in sodelovanja z njimi. Poleg tega pa sem zadolžen še za nekaj evropskih kupcev. To je dobro, ker na ta način spoznavam navade, mišljenje evropskih kupcev, kako delujejo. Vse te izkušnje so še kako dragocene, saj jih lahko prenesem na indijski trg.«

Bo Kolektorju uspelo na indijskem trgu?

Mislim, da bo to pokazal čas. Če bomo trdo in dobro delali, če se bomo zavedali naših potencialov in priložnosti, potem vsekakor lahko.

S prihodom v Kolektor si se v Idrijo tudi preselil. Ti je všeč?

Vsekakor ni enako kot v Indiji, kjer je povsod polno ljudi. Življenje v majhnem mestu je drugačno kot življenje v velikem. Mi je pa všeč. Ljudje so prijazni, vsi se med seboj poznajo, vsi te pozdravljajo ... Čeprav je Idrija majhna, lahko počneš veliko različnih stvari. Ljudje zelo cenijo, če govoriš slovensko oziroma se želiš naučiti njihovega jezika.«

Pa končajva najin pogovor s tvojim dosedanjim življenjem. Kako te je pot sploh zanesla v Slovenijo?

»Pravzaprav sem zelo veliko potoval. Rodil sem se v New Delhiju, glavnem mestu Indije. Ko sem imel štiri mesece, smo se s starši preselili v Bruselj, kjer smo živeli tri leta. Iz Bruslja nas je pot za 3 ali 4 leta vodila v Teheran v Iranu. V osnovno šolo sem hodil na

Tajskem, natančneje v Bangkoku, kjer smo živeli pet let. To je bila res dobra izkušnja. Čeprav sem se rodil v Indiji, prvih devet let svojega življenja sploh nisem živel v državi, v kateri sem se rodil. Je bila pa vrnitev zato toliko bolj zanimiva. Tako sem v Indiji končal srednjo šolo, po njej pa sem se odpravil na college v Združene države Amerike. Tam sem se naučil, kako na stvari gledati odprto, z različnih zornih kotov. Pogovarjal sem se z ljudmi z različnih koncev sveta. Po zaključku študija sem se odločil, da se vrnem v Indijo, delat. Ostal sem eno leto, potem pa me je nadaljnja študijska pot pripeljala v Slovenijo. Najprej sem prišel sem samo na počitnice in bilo mi je všeč. Ker je Sloveniji zelo dobro uspel prehod iz socializma v kapitalistični sistem, sem o tem želel izvedeti kaj več. Eden od razlogov, da sem prišel v Slovenijo, pa je tudi ta, da starša živita v Ljubljani.«

V dobro podjetja in strokovnjaka je, da se najprej seznanj s proizvodnjo

Filip Šemrl

»Take pravljice, kot smo ji bili mi priča v teh štiridesetih letih, ni mogoče ponoviti. Ko bi se nas še dalo zavreti, smo v tehnološkem pogledu že bili tako močni in pred drugimi, da tega preprosto ni bilo več mogoče uresničiti.«

(od leve proti desni) Branko Sedej, Ivan Leskovec, Jelko Tušar, Vital Wahl, Slavko Jež, Franc Kacin in Dimitrij Žust

Bili so prvi Kolektorjevi štipendisti, ki so jeseni 1964. leta začeli obiskovati srednješolski center EGS Branko Brelj v Novi Gorici in se po treh letih izučili za različne profile kovinarske stroke: orodjarje, strugarje, rezkalce in brusilce. Vse so jih kot orodjarje najprej zaposlili v proizvodnji, ker takrat primernih delovnih mest zanje ni bilo. **Slavko Jež** se je na skupen pogovor za omenjeni prispevek še posebej »oborožil« z datumi, denimo: kdaj so prišli v Kolektor, kdaj so šli v vojsko, kdaj so iz nje prišli in kdaj so se spet zaposlili v podjetju, ki jih je štipendiralo. Čeprav je bilo načrtovano, da jih bodo po končanem šolanju in vojaščini zaposlili v orodjarni, pa za vse v njej takrat ni bilo prostih delovnih mest, zato so nekateri med njimi začasno pristali tudi v proizvodnji ali pa bili kasneje poslani v Kautt & Bux, zato, da bi bili usposobljeni za prenos tehnologije v Idrijo. Dve leti je bilo tako, da bi bili v Kolektorju verjetno najbolj veseli, če bi mu dali odpoved, šele s podpisom pogodbe o skupnem vlaganju z nemškimi partnerjem so se razmere bistveno izboljšale.

Vsi po vrsti so Kolektorju ostali zvesti vseh štirideset let, čeprav so se ob njem v tej dolini razvijale tudi druge industrije, torej je bilo možnosti za prezaposlitev obilo. Bili so »Petrovi cajti, ko so bile dnarske velike«, rudnik se je zapiral, IMP je imel podobnih profilov na pretek, toda »odvagalo« je delovno okolje, vzdušje, ki s Kolektorjevimi ni bilo primerljivo. »Jožetu Potočniku gre zahvala, da nas

je znal pritegniti in obdržati, ni bil pa edini. Naj omenimo, da je Jože Rupnik tudi odigral vidno vlogo. Vseskozi je skrbel za razvoj tehnologije, konstrukcijo izdelkov, proizvodne procese, orodjarno in vzdrževanje. Ves takratni vodstveni kader je bil do delavcev strpen, njihova kolegijalnost se je prenašala na vse. To je bilo zagotovo lažje izvedljivo, ker nas je bilo manj in smo se vsi med seboj poznali. Bili smo še dedci mladi in nihče nas ni grdo gledal, če smo bili na sestankih glasni,« je povedal **Vital Wahl**. Vsi bi se radi zaposlili v Kolektorju, zato smo lahko izbirali, koga bomo vzeli, so dodali drugi. V prošnjah je bilo običajno napisano marsikaj, vsem pa je v glavnem šlo za tistih nekaj tisočakov (takratnih dinarjev, da ne bo pomote, op .ur.) višjo plačo. Rudarji, ki so jih pri nas zaposlili po zaprtju rudnika, so se bali, saj niso bili navajeni delati po osem ur, ko pa so se navadili, niso mogli prehvaliti novega delovnega okolja. »Saj veste, da se je to hitro razvedelo, potem pa je bil pritisk na zaposlitev pri nas še večji,« je nekdo od sogovornikov pribil, pa ne vem, kdo je bil, ker ni nihče od ostalih navzočih menil drugače.

Moji sogovorniki, ki bodo ta konec meseca postali novopečeni upokojeanci, so tudi zadnja generacija, ki je bila vseskozi zvesta Kolektorju in se je v njem zaposlila v času, ko mu je v njegovi zgodovini šlo najslabše, celo tako, da mu je bila po končanem šolanju za kratek čas prej v breme kot v veselje. Pa le za kratek čas in tega jim tudi nihče ni dal vedeti, kar je bilo zelo modro od predpostavljanih, ki so kasneje stalno podpirali dodatno izobraževanje v kolektivu. To možnost so izkoristili tudi sami in uživali na delovnih mestih, ki so jih zasedali, saj so jim za premestitve že vnaprej povedali, pa naj bo to v proizvodnji kot procesni tehnologi, strojogradnji, avtomatizaciji strojev, orodjarni ali razvoju in konstrukciji. »Prepričan sem, da smo bili v prednosti pred inženirji s fakultetno izobrazbo prav zato, ker smo začeli Kolektor spoznavati v proizvodnji,« je dejal **Franc Kacin** in dodal, da so bili večini mladih inženirjev mentorji ter pripravili vse potrebno za selitve proizvodnih linij za izdelavo komutatorjev iz Idrije po svetu.

Ne bi bilo pošteno, če ne bi odkrito zapisali, da so naši sogovorniki razmišljali tudi o tem, da bi zamenjali Kolektor za drugo delovno okolje. Prej omenjeni Franc

Kacin se je že videl v rudniški orodjarni, **Dimitrij Žust** kot šofer na Avtoprevozu, **Jelko Tušar** je gledal za IMP-jem, dokler ni dobil ustreznega delovnega mesta v Kolektorju. So pa dobivali tudi ponudbe iz drugih podjetij, a so ostali, med njimi tudi **Branko Sedej** in **Ivan Leskovec**. Vsi skupaj odhajajo zdaj zadovoljni, ker je vodstvo Kolektorja nekajkrat sprejelo odločitve, ki so usodno spremenile potek dogajanj in naredile podjetje takega, kakršnega poznamo danes. Vsega v nekaj vrsticah res ni mogoče zapisati, sploh če je štiridesetletnih zgodb več. Zagotovo bodo še priložnosti, saj so naši sogovorniki radi hodili v službo in nihče jim ni omenil, da so svoje že naredili.

Ascom pridobiva nove posle na programu drsnih obročev

Polona Šemrl

Lansko leto sta Kolektor Group in Bosch podpisala pogodbo o izdelavi 12 milijonov kosov drsnih obročev Standard v naslednjih štirih letih. Linija, ki so jo postavili v oddelku drsnih obročev na Ascomu, je zdaj nared za serijsko proizvodnjo štirih milijonov kosov omenjenih drsnih obročev na leto. Kot pravi direktor Ascoma

Boštjan More, pa naj bi s serijsko proizvodnjo začeli šele julija letos. Zaradi gospodarske recesije, si želijo, da bi jih to uspelo že prej. Ker gre za zelo visoko avtomatizirano linijo, bodo na njej delali trije zaposleni, ki jih bodo prerazporedili znotraj oddelka drsnih obročev.

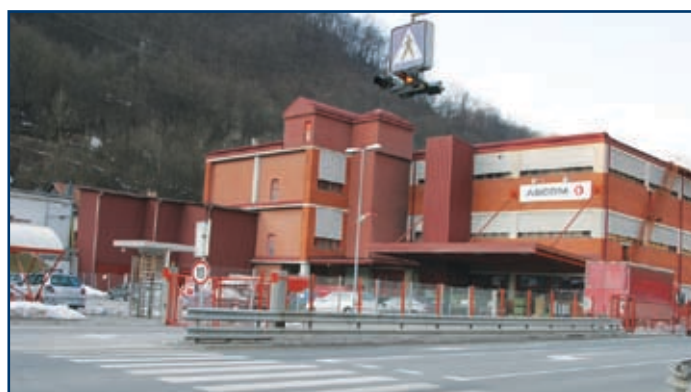
V sredini januarja so predstavniki kupca Bosch obiskali proizvodnjo drsnih obročev in preverili sposobnost zagotavljanja zadostnih količin drsnih obročev Standard v ustrezni kakovosti. Ker so bili z vidnim zelo zadovoljni, se z njim že dogovarjajo za postavitve nove linije, in sicer za drsni obroč Efficiency. Tudi teh naj bi izdelali 4 milijone kosov na leto. Podpis štiriletna pogodbe naj bi bil v začetku marca. V kolikor bo do

podpisa pogodbe prišlo, bodo morali prve serijske vzorce pripraviti že do avgusta.

Po zadnjih informacijah si tudi kupec Denso želi sodelovanja s Kolektor Groupom na programu drsnih obročev. V kolikor bo v prihodnjih dveh letih prišlo do realizacije posla, bo družba Ascom dobavljala drsne obroče vsem vodilnim globalnim izdelovalcem alternatorjev za osebne avtomobile, kot so Bosch, Valeo, Remy in Denso.

Z zgoraj omenjenimi posli se Ascom vedno bolj približuje cilju, ki si ga je zastavil pred štirimi leti, to je, da bi postal vodilni proizvajalec drsnih obročev.

Avtomatizacija in informatizacija proizvodnje kot priložnost in možnost izhoda iz krize

Polonca Pagon

Avtomatizacija proizvodnje prinaša prihranke, zato lahko v času recesije predstavlja rešitev iz krize, za panogo pa nove priložnosti. V podjetju Kolektor Sinabit na osnovi sodobnih znanj in izkušenj strokovnjakov snujejo in izvajajo celovite rešitve, ki zagotavljajo boljše in bolj učinkovite proizvodne procese in posledično vplivajo na zmanjšanje posrednih in neposrednih stroškov proizvodnje.

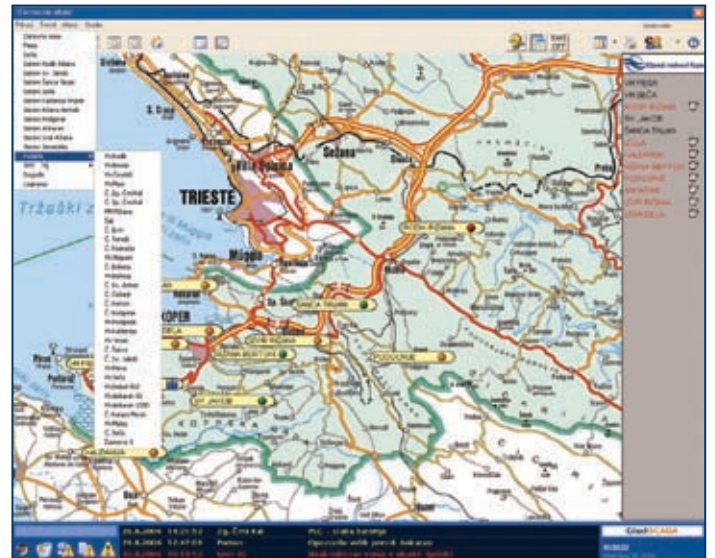

Sledenje proizvodnega procesa na liniji

Lahko trdimo, da je avtomatizacija in informatizacija že del vsakega proizvodnega procesa. Dejavnosti Kolektor Sinabita obsegajo celostne rešitve avtomatizacije za različne panoge industrije, energetiko, zgradbe in komunalno infrastrukturo ter programske rešitve informatizacije proizvodnje. »Prav takojšnje in kakovostne informacije iz proizvodnje omogočajo dober in nadzorovan proizvodni proces,« pravi **Jernej Hrovat**, direktor podjetja Kolektor Sinabit. V proizvodnih obratih podjetij nastaja mnogo podatkov, kot so različni parametri izdelovanja, podatki o realizaciji, zastojih in izmetu ter podatki o sledenju. Prav ti podatki predstavljajo povratno informacijo o dejanskem stanju in dogajanju v proizvodnji in omogočajo primerjavo izvajanja proizvodnje z zastavljenimi plani. Seveda pa je vse omenjeno izvedljivo ob predpostavki, da so zbrani podatki točni in zanesljivi.

Z avtomatizacijo iz gospodarske krize?

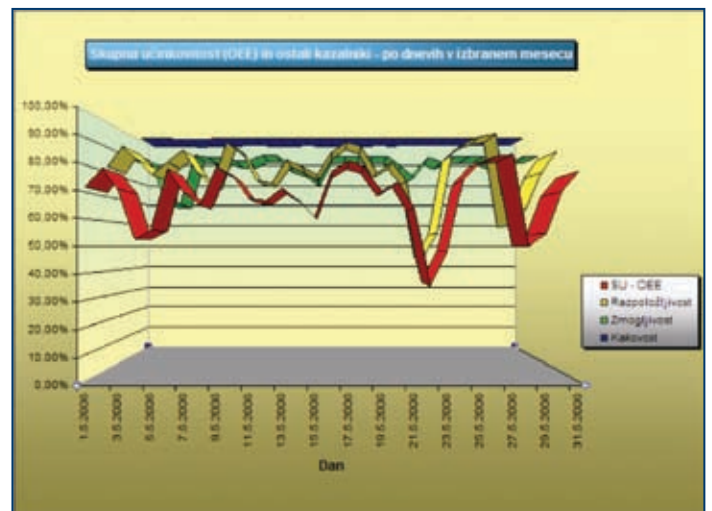
Hrovat pravi, da so prav v obdobju gospodarske krize naložbe v izboljšanje proizvodnje najbolj smiselne, saj vplivajo na večjo učinkovitost in zmanjšanje stroškov. Kljub merljivim prihrankom pri obstoječih proizvodnih linijah pri naročnikih, pa tudi na Kolektor Sinabitu opažajo vpliv neugodnega gospodarskega stanja

Primer prikaza topografske karte z dinamičnimi objekti

na njihovo poslovanje, saj pri investitorjih občutijo zmanjšanje naložb v avtomatizacijo in informatizacijo. Kljub temu ostajajo optimistični, saj so prepričani, da kriza predstavlja priložnost za podjetja, ki se ukvarjajo s posodabljanjem proizvodnih procesov: »V podjetjih, s katerimi sodelujemo, pripisujejo vodilni velik pomen avtomatizaciji in informatizaciji, saj vedo, da je mogoče le z aktualnimi in natančnimi informacijami iz proizvodnje le-to učinkovito obvladovati, nadzorovati in načrtovati,« trdi Hrovat.

Med naročniki podjetja Kolektor Sinabit najdemo številna zelo uspešna domača podjetja, delujejo pa tudi na trgih nekdanje Jugoslavije, ruskem in ameriškem trgu. Podjetje aktivno sodeluje z domačimi inštitucijami znanja, različnimi strokovnimi združenji, poleg tega pa je certificiran partner tujih družb, kot so Siemens, Emerson in Microsoft.

Prikaz trendov proizvodnih kazalnikov po dnevih

Ko se srečata gimnazijec in dioda ...

Polona Šemrl

Kolektor že vrsto let uspešno sodeluje z idrijsko gimnazijo Jurija Vege. Sodelovanje se je začelo z ogledi proizvodnih prostorov in predstavitvami podjetja, nadaljevalo pa s praktičnimi vajami, ki so jih dijaki opravljali oziroma jih še opravljajo v laboratoriju podjetja ali kakšni drugi organizacijski enoti.

Namen tovrstnega sodelovanja je, da bi dijaki skozi srednješolsko izobraževalno pot čim bolje spoznali Kolektor, se navdušili za naravoslovje in tehniko in se po končanem študiju v podjetju morda tudi zaposlili. Dijaki tretjih letnikov so v začetku letošnjega leta v skupini za elektroniko opravili obvezno praktično

fizikalno vajo. Po mnenju dijakov je bila tokratna vaja zelo zanimiva, saj je bila zelo praktična. Dijaki so izdelali vezje, v katerem so vezali element, katerega upornost s temperaturo pada, in led diodo. Le-ta je morala zasvetiti, ko je temperatura na uporniku narasla na 50 °C. Pri opravljanju vaje so spoznali tudi nov element, ki ga do zdaj niso poznali. To je mosfet, neke vrste stikalo. Naučili so se tudi spajkati, saj v šoli te možnosti nimajo.

Vajo, ki so jo opravili, je zanje pripravil **Miha Medved**, eden od članov skupine za elektroniko. Miha je

namreč tisti, ki ga srečamo pri vsaki vaji, ki jo pripravijo elektroniki, pa naj gre za dijake ali osnovnošolce. »Fino mi je delati z otroki. Zanimivo je koga kaj novega naučiti. Iz lastnih izkušenj lahko povem, da je v šolah premalo praktičnega pouka. Če mlad človek doma nečesa sam ne naredi, ne ve točno, kaj v knjigah sploh piše. Velikokrat se izkaže, da je ravno praksa tista, ki je ključna. Nad odzivom dijakov sem bil zelo presenečen. Zelo so se izkazali.«

Kot se za prvo slovensko realko, že zgodovinsko usmerjeno k naravoslovnim vedam, spodobi, smo dijaki in dijakinje večkrat povabljeni v podjetja v idrijskem okraju, da se поблиže seznanimo z delom, tako v proizvodnji kot v razvojnih centrih. Zato smo se tretješolci pod mentorstvom Karmen Vidmar in v različnih terminih decembra in januarja mudili v Oddelku za elektroniko družbe Kolektor Idrija. Glavni cilj naloge, ki nam jo je zastavil Miha Medved, je bil, da naše vezje z uporniki, katerih upornost se s temperaturo spreminja, deluje in da naša led dioda ob priklopu na vir napetosti zažari. Nadvse previdno smo se lotili opravlja, računali upor, razporejali elemente po vezju in jih tudi trdno »pricinili« oz. spajkali skupaj. Po dobri uri je bilo prvo vezje nared za preizkus in verjeli ali ne, vezje je brezhibno delovalo.

Vaja je bila zagotovo zanimiva, predvsem pa uporabna za dijake, ki nameravajo svojo študijsko pot nadaljevati v smeri strojništva ali elektrotehnike. Največji učinek pa je gotovo imelo dejstvo, da smo izdelali nekaj, kar bi lahko uporabljali tudi v vsakdanjem življenju, kot termometer na primer, ne pa zgolj računali in uporabljali naučene formule. Ob koncu še ene laboratorijske vaje, ki sta jo gimnazija in Kolektor uspešno izpeljala skupaj, pa gre zahvala predvsem Mihi Medvedu, ki je imel potrpljenje z nami in nam je odstopil tudi dodaten material, ko smo katerega izmed elementov, po čisti nesreči ali pa le malo manj sreči, po domače povedano »prekurili«.

Sabina Carli

Smer je prava

Tomaž Mlečnik

Področje inventivne dejavnosti je bilo za podjetje Kolektor tudi v letu 2008 uspešno. Če se primerjamo z letom 2007, ko je bila zaradi uvedbe novega načina zbiranja inovativnih predlogov zabeležena kar trikratna rast števila prijavljenih predlogov, se je število predlogov tudi v letu 2008 povečalo. Zabeležena je bila 10-odstotna rast števila inovativnih predlogov glede na leto 2007, kar nam priča, da je zastavljena smer za pridobivanje inovativnih predlogov prava.

V zadnjem kvartalu 2008 je v podjetju zaživel tudi dolgo pričakovani nov Inovacijski portal za zbiranje inovativnih predlogov na področju inventivne dejavnosti, ki je v prvi vrsti bolj prijazen do uporabnika, omogoča veliko boljšo definicijo inovativnih predlogov, omogočen je vnos predlogov, ki so bili generirani timsko, omogočeno je obveščanje več področij v podjetju, kjer se lahko predlog implementira, prednost novega portala pa je tudi lažja izdelava poročil inventivne dejavnosti.

Novi inovacijski portal je že v polnem zagonu in se hitro polni z novimi inovativnimi predlogi, ki se jih je v obdobju, odkar je zaživel, nakopičilo že preko 380.

Inovacijski portal

Ob koncu leta 2008 se je tradicionalno s simbolnimi nagradami nagradilo najbolj prizadevne zaposlene na področju podajanja inovativnih predlogov v podjetju. Nagrade zaposlenim z največ predlogi izboljšav v letu 2008, ki so jih podelili direktorji posameznih divizij, so bile v letu 2008 podeljene v treh kategorijah. Prva kategorija je bila kategorija individualnih inovativnih predlogov, kjer so bili glede na število inovativnih predlogov nagrajeni: **Boštjan Brelih**, ki je v letu 2008 podal največ inovativnih predlogov, **Milan Česnik**, ki je bil glede na število podanih inovativnih predlogov drugi in **Jure Gantar**, ki je zasedel tretje mesto. Druga kategorija so bili timski inovativni predlogi, kjer so bili nagrajeni: **Fatmir Zečiri**, **Tomaž Vidmar** in **Sandi Bončina**, ki so bili največkrat soudeleženi pri kreiranju

Nagrajenci

timskih inovativnih predlogov. Glede na to, da so bili timski predlogi generirani timsko, so bile tudi podeljene nagrade temu prilagojene, kar pomeni, da so bili nagrad deležni tudi ostali zaposleni, ki so bili največkrat soudeleženi pri generiranju timskih predlogov skupaj z nagrajenimi. Tretja kategorija, kjer je bila nagrada letos podeljena prvič, je kategorija žensk, kjer se je nagradilo **Marijo Gantar**, ki je bila med ženskami najbolj inovativna in je podala največ inovativnih predlogov v letu 2008.

V letu 2009 se je, z željo pritegniti v proces kreiranja inovativnih predlogov čim več zaposlenih, uvedlo ciljno zbiranje inovativnih predlogov na določene teme, kar na kratko pomeni, da se išče nove predloge izboljšav glede na cilj, ki smo si ga postavili. Cilj, ki smo ga postavili za prvi kvartal v letu 2009, je zbiranje inovativnih predlogov na temo ločevanja odpadkov. Izbrana tema je pogojena tudi z začetkom bolj resnega ločevanja odpadkov, s katerim smo pričeli v podjetju konec leta 2008.

Ciljno zbiranje inovativnih predlogov se bo nadaljevalo tudi v ostalih četrtletjih leta 2009.

Zaposlene, ki bodo na predlagane teme podali največ inovativnih predlogov, bomo konec posameznih četrtletij tudi nagradili.

Nagrajenci in njihovi nadrejeni

Kolektor Synatec se je predstavil na sejmu IFAM

Polonca Pagon

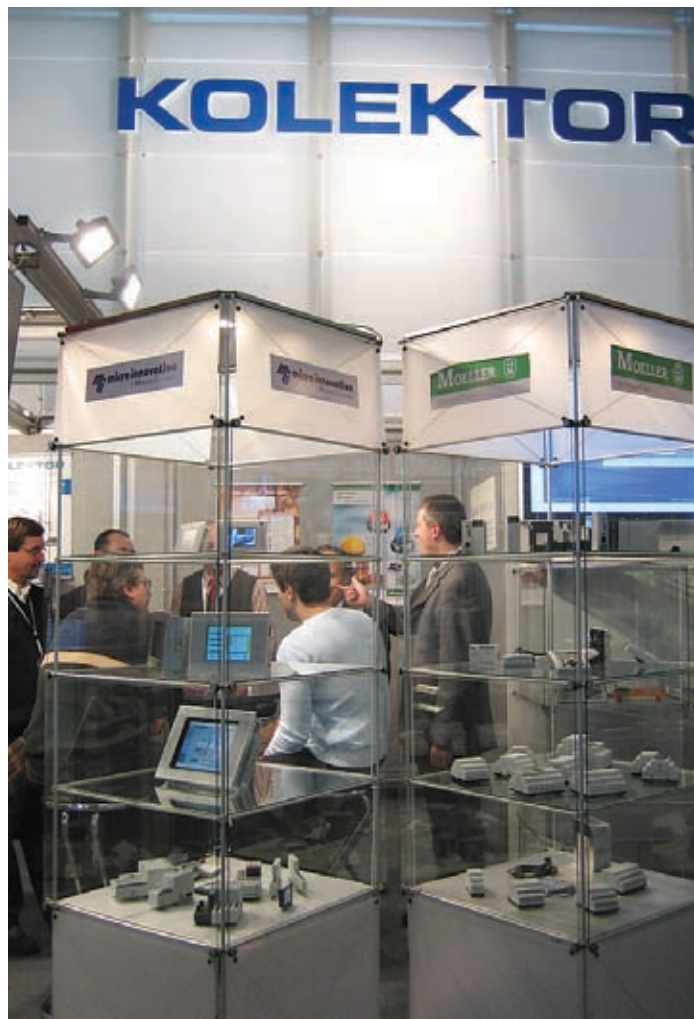
Letos je v Celju že petič potekal sejem IFAM, tridnevni mednarodni strokovni sejem za avtomatizacijo, robotiko, mehatroniko in proizvodno informatiko. Na dogodku se je strokovni javnosti ponovno predstavilo podjetje Kolektor Synatec.

Podjetje je na sejmu predstavilo svoj program in novosti svetovno priznanih podjetij, katerih zastopnik je.

»Obiskovalci so lahko na našem razstavnem prostoru spoznali novi tip ohišja stikalnega bloka XVTL in stikalni blok SVTL s stikalno opremo Moeller, povezovalno tehnologijo SmartWire, krmilnikom easy, barvnim panelom XV200 Color ter aplikacijo CitectSCADA,« pravijo v podjetju. Poleg tega so predstavili še zadnje novosti s področja krmilne opreme podjetij Moeller in Micro Innovation, industrijske računalnike, panelne računalnike, monitorje in industrijske komunikacije Advantech, opremo za doseganje varnosti na strojih in napravah podjetja Jokab Safety, opremo za Ex-okolje, lastne namenske proizvode ter polarnega robota iz prodajnega programa profitnega centra Kolektor Indutec.

V podjetju opažajo, da ima sejem med strokovno javnostjo vedno večjo veljavo: »Po neslavnem zaključku nekdanjega zelo uspešnega sejma Sodobna elektronika smo bili kar nekaj let priča takšnim ali drugačnim poskusom različnih organizatorjev, da bi pritegnili k sodelovanju razstavljalce in obiskovalce iz naše panoge. Lahko rečemo, da je letošnji dogodek pritegnil precej več obiskovalcev kot v preteklih letih, še vedno pa smo priča nekaterim pomanjkljivostim. Organizatorji morajo vedno imeti v mislih, da je za razstavljalce (ponovna) udeležba na sejmu tržna dejavnost, ki mora imeti pozitiven vpliv na poslovni rezultat,« še dodajajo na Kolektor Synatecu.

Dimenzioniranje hranilnika toplote pri vgradnji toplotne črpalke

Gregor Troha

1.1 Hranilnik toplote za ogrevanje (HT)

S hranilnikom toplote (HT) dosežemo boljše izkoriščanje pridobljene toplote, hidravlično ločitev toplotne črpalke in ogrevalnega kroga ter neprekinjeno delovanje kompresorja vsaj 5-10 minut (obvezno pri vgradnji TČ zrak/voda). Razen tega potrebujemo zalogo tople vode tudi za čas, ko TČ obratuje v režimu odtaljevanja uparjalnika. Osnovne naloge HT so:

- zagotavljanje konstantnega pretoka ogrevne vode (sekundarna stran) skozi TČ;
- premostitev zapornega časa – (glede na EVU - Sperrzeiten - UNV 12831). V določenih državah veljajo v času največje porabe električne energije določene omejitve za večje porabnike električne energije, zato mora biti TČ vezana na svoj električni dovod z možnostjo daljinskega izklopa. Omejitve so lahko dnevno največ 3 x 2 uri. To pomeni, da v tem času nimamo na razpolago vira ogrevanja in je potrebno izgubljeno toploto nadoknaditi v preostalem času. Toplotne potrebe moramo (toplotno moč črpalke) povečati za faktor f , ki je odvisen od časa zapore električne energije;

Skupni čas prekinitve dovoda elek. energije	Faktor povečanja »f«
2 h	1,1
4 h	1,2
6 h	1,3

- pri rekonstrukciji ogrevalnega sistema ni potrebno zamenjati obtočne črpalke;
- preprečevanje šumenja v ogrevalnem sistemu.

Možnosti vgradnje:

Vgradnja vrstnega HT: hranilnik se vklopi direktno na povratni vod iz ogrevalnega sistema. Način vgradnje je enostaven, lahko se vgradijo klasične zbirne posode. Pomembno je, da se izvede vzporedna vezava - vgradnja prelivnega ventila v ogrevalni krog, ki omogoča nezmanjšano cirkulacijo ogrevalne vode prek kondenzatorja toplotne črpalke. V primeru bivalentnega obratovanja (na primer električno dogrevanje ogrevne vode) je potrebno HT priključiti na dovod ogrevalnega kroga, da se prepreči dvig temperature povratne vode.

Vgradnja ločilnega HT: hranilnik hidravlično ločuje krog toplotne črpalke od ogrevalnega kroga. Obtočne črpalke regulirajo pretoke za posamezne veje ogrevalnega sistema.

Toplotna črpalka lahko obratuje tudi brez HT, če se ogreva celotna zgradba, zato v tem primeru nimamo težav z minimalnim pretokom ogrevalne vode. S pomočjo ustrezne regulacije lahko posamezne prostore izklapljammo iz ogrevalnega režima. V primeru, ko

se izklopi iz ogrevanja več kot polovica ogrevanih prostorov, lahko pride do problemov zaradi zmanjšane pretoka ogrevne vode, kar povzroči motnje v delovanju toplotne črpalke. Da se to prepreči, je potrebno za zagotovitev minimalnega pretoka ogrevne vode skozi kondenzator vgraditi prelivni ventil v kombinaciji s primernim HT.

Prostornina HT mora biti dovolj velika, da lahko premostimo zaporni čas in da pri slabše toplotno izoliranih stavbah preprečimo preveliko podhlajevanje. V tem primeru velja približen izračun HT:

$$VHT = Qg \cdot (60 \text{ do } 80 \text{ litrov})$$

Pri tem pomeni:

VHT = prostornina hranilnika toplote (liter)

Qg = potrebna moč za ogrevanje zgradbe - grelna moč TČ (kW)

Če ne upoštevamo zapornega časa, lahko prostornino HT izračunamo:

$$VHT = Qg \cdot (20 \text{ do } 25 \text{ litrov}) \text{ oz. minimalno } 10 \text{ litrov/kW}$$

Hranilnik toplote (HT) zmanjša pogosto vključevanje toplotne črpalke in s tem podaljša življenjsko dobo kompresorja v primeru, če je količina ogrevne vode relativno majhna. To je najpogosteje pri radiatorjih z manjšo količino vode in pri talnem ogrevanju, če je vgrajeno premajhno število ogrevalnih zank.

Pri slabše izoliranih stavbah določimo velikost HT tako, da upoštevamo še zaporni čas.

1.2. Primer izračuna HT za ogrevanje

V primeru, da znaša ogrevalna moč P (EO/W35) = 9 kW, lahko izračunamo, koliko časa s HT pokrivamo toplotne potrebe pri $Dt = 5 \text{ K}$.

Prostornina HT: $9 \times 25 \text{ l} = 225 \text{ l}$ - izberemo 300 litrov
 $t = (m \cdot c \cdot Dt) / (P) = (300 \cdot 4187 \cdot 5) / (9000) = 698 \text{ s} = 11,6 \text{ min}$

Hranilnik toplote s prostornino 300 l lahko pokriva celotno ogrevalno moč cca 12 minut.

2. Zaključek

Hranilnik toplote za ogrevanje pri uporabi toplotnih črpalk ima velik vpliv na delovanje celotnega ogrevalnega sistema in na obratovanje toplotne črpalke. V določenih pogojih lahko ogrevalni režim pri ogrevanju s toplotno črpalco izvedemo brez hranilnika toplote, če sistem talnega ogrevanja omogoča vsaj minimalno število ogrevalnih zank v obratovanju in s tem zagotovljen minimalni pretok ogrevne vode. S pomočjo ustrezne regulacije lahko posamezne prostore izklapljammo iz ogrevalnega režima. V primeru, ko se izklopi iz ogrevanja več kot polovica ogrevanih prostorov, lahko pride do problemov zaradi zmanjšane pretoka ogrevne vode in do motenj v delovanju toplotne črpalke. Problem je deloma rešljiv z vgradnjo prelivnega ventila ali delilnika brez padca tlaka, kar zagotavlja minimalni pretok ogrevne vode skozi kondenzator.

Iz nebeške kuhinje

Boštjan Novak

Dva meseca sta spet naokoli in čas je, da vam, spoštovane bralke in bralci Komunitatorja, postrežemo z dogodki, ki so zaznamovali prva dva meseca letošnjega leta.

Prenovljena ponudba Restavracije Kolektor je, kot kaže, naletela na dober odziv. Izbira, ki jo imajo gostje po novem na voljo, se je razširila, za veliko večino jedi se ni potrebno posebej v naprej naročati. Za nekatere jedi, predvsem za tiste, kjer vemo, da je povpraševanje veliko, pa so še vedno potrebna prednaročila.

Lani smo vam v prvi številki postregli s statističnimi podatki, da si lahko vsak vsaj malo predstavlja, s kakšnimi količinami živil operira naša restavracija na letni ravni. Letos bomo te številke kar lepo preskočili, saj se od lani niso kaj bistveno spremenile – kvečjemu povečale so se na račun Restavracije Vega, na Gimnaziji Jurija Vege.

V mesecu februarju smo v Nebesih izvedli projekt, o katerem smo še nekaj mesecev nazaj lahko le sanjali. V sklopu promocije Slovenije, ki jo izvaja Slovenska turistična organizacija (STO), nas je Idrijsko-Cerkljanska

razvojna agencija (ICRA) povabila k sodelovanju pri pripravi večerje za približno 150 italijanskih novinarjev, ki so bili vabljeni na t. i. Slovenski večer. Slovenski večer je bil 12. 02. 2009 v enem najbolj priznanih hotelov v Milanu, Principe di Savoia.

Hotel Principe di Savoia je bil zgrajen leta 1920. Spada v verigo Dorchester collection, kjer je združenih sedem najbolj znanih in prestižnih hotelov na svetu. Zgolj za informacijo: nočitev v klasični sobi stane v tem hotelu okrog 400 evrov, od tu naprej pa se cene samo še vrtoglavo dvigajo. Cene kraljevega in predsedniškega apartmaja mi ni uspelo izvedeti, verjetno pa je tu v igri kar nekaj tisoč evrov. Na noč, seveda. Da hotel res ni od muh, pove tudi podatek, da je bil v času, ko smo mi tam delali, v njem nastanjen eden najbolj znanih nogometašev na svetu David Beckham. Mi smo spali v precej cenejšem hotelu v neposredni bližini.

Omenjeni dogodek spada med aktivnosti, ki jih STO organizira pred začetkom turistične borze v Milanu. Leta se je letos odvijala med 19. in 22. februarjem. Najprej je bilo potrebno sestaviti ekipo, nato izbor jedi.

Nebeška ekipa sredi dela v kuhinji (Helena Mikuž, Boštjan Novak, Dejan Maček, Martin Velikanje, Daša Rupar)

Pred večerjo smo si ogledali prostore, kjer so postregli s hrano

Gostom so po gerušu teknil šebreljski želodec, domača prekajena panceta in domača odojkova pašteta z bučnimi semeni

Domači bleki z drobnjakom in zajčkovo bakalco

NEBESA

Za rdečo nit večera je bila izbrana kuhinja knapov, starih Nebes in moje stare mame Angele, ki je bila vrhunska kuharica in si jo mnogokrat jemljem za zgled. Našim tradicionalnim jedem smo dodali pridih današnjega časa in trendov. Seveda jedi ni mogoče pripraviti »na blef«. Zato je bilo potrebno tudi nekaj treninga. Kot naročena nam je prišla skupina gostov, ki je privolila v to, da se nam bodo popolnoma prepustili. Odziv je bil dober, nekaj konstruktivne kritike tudi in važno za nas je bilo, da smo ubrali pravo smer. Vmes smo še malo trenirali in nekaj jedi preizkusili skozi reprezentančna kosila. Dan odhoda je bil skoraj prehitro tu. Naložili smo kombi in se odpravili proti Milanu. Naslednji dan smo pričeli s pripravami. Delali smo v eni izmed 4 kuhinj v hotelu. Posebej moram poudariti prijaznost in ustrežljivost zaposlenih – tako v kuhinji kot v strežbi. Ne glede na to, kaj smo potrebovali, so nam bili vedno pripravljene priskočiti na pomoč, poskrbeli pa so tudi, da na delu ne bi zadremali, saj nam je gospa, ki je delala v neposredni bližini, vseskozi prinašala kavo, vodo, rogljičke ...

Prišel je večer, ko smo morali pokazati, kaj smo skuhalo. Prigrizki k aperitivu in geruš, ki nam ga je za to priložnost zmešala Mojca Zelenc iz laboratorija Rudnika živega srebra d.o.o. in se ji ob tej priložnosti še enkrat lepo zahvaljujem, so se gostom postregli na samem začetku. Potem je sledil glavni del. Program med večerjo je povezovala Lorella Flego, goste sta med drugim nagovorila mag. Dimitrij Piciga, direktor STO, in Ciril Zlobec, znani slovenski pisatelj, pesnik in publicist. Večerjo, ki je trajala od 20. ure pa skoraj do polnoči, smo postregli (vsaj taka je bila povratna informacija) brezhibno v vsesplošno zadovoljstvo udeležencev in bili za to, ko smo prišli na oder, nagrajeni z aplavzom. Naslednji dan smo se počasi vrnili proti domu. Pred odhodom smo si ogledali še nekaj milanskih znamenitosti, saj pretekle dni za to ni bilo časa in smo si mesto lahko ogledovali samo ponoči. Priprava večerje v Milanu je bila za nas nova izkušnja in upamo, da smo z našo udeležbo italijanskim potencialnim gostom prenesli sporočilo, da Nebesa v Idriji še obstajajo in živijo.

Mošnjiček s sirom Tolmincem, hruškami in orehi, na bezgovi peni in kolobarčki ocvrte čebule

Program je povezovala Lorella Flego, med govorniki pa je bil tudi akademik Ciril Zlobec

Z ekipo smo se na koncu pokazali gostom (Lorella Flego, Boštjan Novak, Helena Mikuž, Daša Rupar, Martin Velikanje, Dejan Maček)

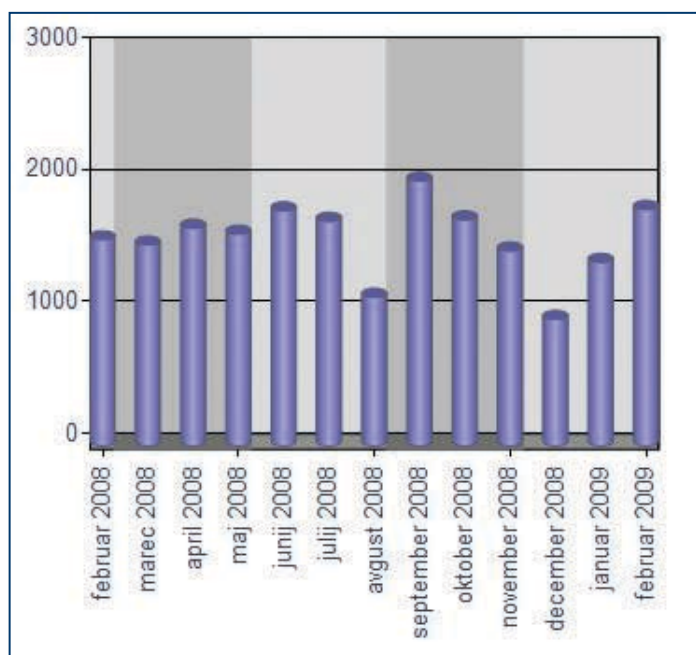
Milanska stolnica je ena najbolj razpoznavnih znamenitosti Milana

Uporabnost intraneta je vse večja

Polona Šemrl

Pred dobrim letom je Kolektorjev intranet doživel temeljito in celovito prenovo. Skupina za intranet se je je lotila z željo, da intranet ne bi bil le virtualni prostor za izražanje mnenj in obveščanje zaposlenih o dogajanju znotraj koncerna, pač pa da bi postal delovni pripomoček, po katerem bi posegali iz dneva v dan.

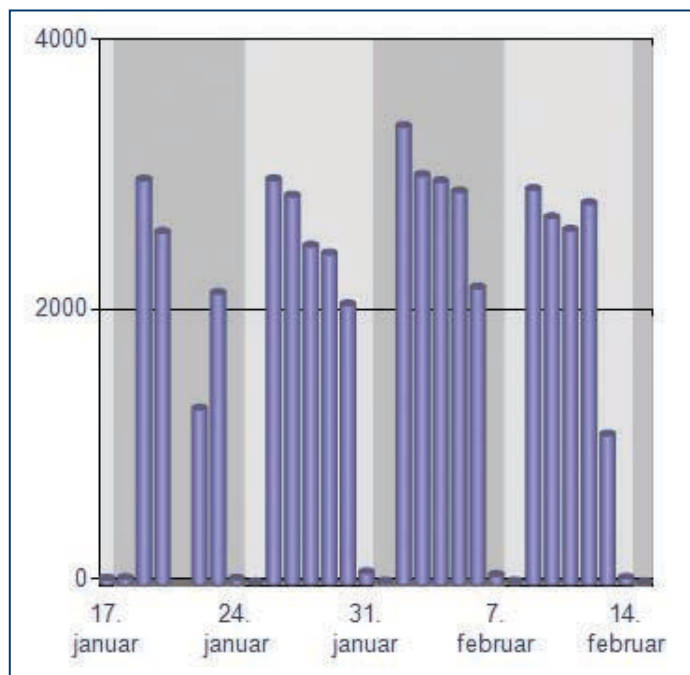
Intranet vse bolj postaja medij, kjer lahko prav vsak zaposleni najde nekaj zase. Je medij, preko katerega zaposleni na vseh stopnjah najlažje in najhitreje komunicirajo med seboj.

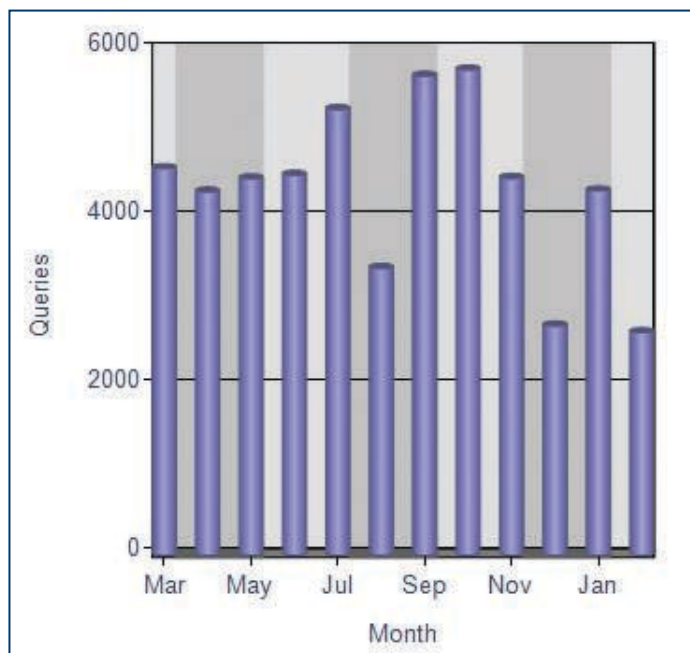
Najpomembneje pa je, da njegov razvoj in uporabo podpira vodstvo koncerna ter da postaja enakovreden sistemu poslovne in tehnične informatike.

V zadnjih letih je koncern Kolektor postal tako velik, da zaposleni na idrijski lokaciji domala ne vedo več, s čim vsem se ukvarjajo v hčerinskih podjetjih drugod po Sloveniji oziroma v tujini. Prav intranet je tisti, ki naj bi to spremenil. Na njem lahko najdemo vse več predstavitev podjetij, oddelkov, skupin in projektov. Zaposleni ga lahko uporabljajo za spremljanje učinkovitosti lastnega dela in dela drugih, za obveščanje o novostih, spremembah, zahtevah z njihovega področja dela oziroma si z uporabo intraneta priskrbijo dostop do virov informacij, ki jih dnevno potrebujejo na svojem delovnem mestu. Omogoča namreč učinkovito obvladovanje dokumentov in avtomatizacijo administrativnih postopkov.

Ker je brez mnenja uporabnikov kakršno koli stvar zelo težko spreminjati, je skupina za intranet za zaposlene pripravila anketo, kakšen se jim zdi prenovljeni intranet, v kolikšni meri ga uporabljajo, zakaj ga uporabljajo in seveda najpomembnejše, kakšni so

njihovi predlogi za izboljšanje. Z anketo je skupina za intranet dobila kar nekaj koristnih predlogov, ki jih bo poskušala uresničiti v tem letu. Da je na pravi poti, kaže tudi vse večji obisk intraneta. Vstopna stran je bila v preteklem letu obiskana skoraj 430 tisočkrat, skupno število uporabniških klikov pa se je približalo številki

milijon. Uporabniki si na intranetu največkrat ogledajo jedilnik, poiščejo kontakte oziroma dokumente in elektronske obrazce. V povprečju intranet na mesec zabeleži 4 tisoč iskalnih poizvedb. Če navedene številke primerjamo s tistimi pred prenovo intraneta, lahko ugotovimo, da je obisk vsaj dvakrat večji.

Tehnični prevzem Razvojno-tržnega centra

Med tiskanjem našega časopisa so izvedli tehnični prevzem Razvojno-tržnega centra, ki dobiva končno podobo zunaj in znotraj. Zaradi slabega vremena so namreč delavci Vegrada zamujali z zunanjo ureditvijo in s priključitvijo objekta na hidrantsko omrežje, kar je predpogoj za preizkus vodovodnega omrežja oziroma napeljave. V notranjosti Razvojno-tržnega centra so medtem dela potekala nemoteno, tako da lahko v drugi polovici marca že pričakujemo nameščanje opreme, podobne tisti, s kakršno je že opremljena upravna stavba koncernove uprave v Vojkovi ulici. Izdelalo jo bo novogoriško podjetje Gonzaga. Za celotno naložbo je od projekta do izvedbe poskrbelo podjetje Kolektor Koling s svojim inženiringom in operativo, pri čemer je gradbena in obrtniška dela zaupalo velenjskemu Vegradu. Vse inštalacije v Razvojno-tržnem centru pa je Kolektor Koling izdelal sam. Vodja inženiringa je bil **Zoran Rustja**, vodja gradbišča **Janez Kranjc**, gradnjo je nadzoroval **Miran Podobnik**, vodja izvajanja celotnega projekta pa je bil svetovalec predsednika

uprave koncerna za investicije **Damjan Krapš**. Slednji je ob skorajšnjem zaključku gradnje Razvojno-tržnega centra poudaril, da je to eden prvih objektov v Sloveniji, ki je zgrajen kot nizkoenergetska stavba in se bo grel in hladil s toplotnimi črpalkami, ki se bodo z vodo oskrbovale iz dveh vrtin v Kolektorjevi industrijski coni, torej iz neposredne bližine.

Količina komunalnih odpadkov se vztrajno manjša

Cilj Kolektorjevih družb na lokaciji v Idriji je, da bi v letošnjem letu prepolovili količino mešanih komunalnih odpadkov. Kot kažejo zadnji podatki, naj bi jim to uspelo hitreje, kot so sprva pričakovali. Zaposleni v družbah Kolektor Group, Kolektor Sikom, Kolektor KFH, Kolektor

Orodjarna in Ascom so v januarju ustvarili slabih 5 ton mešanih komunalnih odpadkov, kar je posledica ločenega zbiranja odpadkov, to pa je občutno manj, kot v enakem obdobju lani. V januarju leta 2008 je bilo mešanih komunalnih odpadkov namreč kar za dobrih 15 ton.

Informator

• **Uredništvo:** Polona Šemrl. • **Sodelavci:** Sabina Carli, Tomaž Mlečnik, Boštjan Novak, Polonca Pagon, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Gregor Troha. • **Foto:** Mitja Klinkon, Andrej Križ/STO, Marjanca Močnik, Boštjan Novak, arhiv Niranjana Seshadrija, arhiv Kolektor Sikom, arhiv Kolektor Sinabit, arhiv Kolektor Synatec, Filip Šemrl, Polona Šemrl. • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.kolektor.si

Mednarodna obeležitev Idrijčana Jožefa Mraka

Niko Jereb

Dne 25. februarja 1709 se je v Idriji rodil Jožef Mrak. S svojim znanjem in delom se je trajno zapisal med najvidnejše tehniške strokovnjake 18. stoletja na Slovenskem. Kdo ne pozna njegovih klavž na Belci in Idrijci, ki jih ponosno imenujemo »slovenske piramide«! Bil je mojster tehničnega risanja, jamomerec, geodet in kartograf ter predavatelj. Njegovo delo je bilo vezano predvsem na idrijski rudnik, meril in kartiral pa je tudi drugje na Slovenskem in Avstrijskem. Umril je leta 1786 v domači Idriji.

Ob 300-letnici njegovega rojstva je Pošta Slovenije 30. januarja izdala priložnostno poštno znamko in ga tako uvrstila v eminentno serijo Znamenite osebnosti. Znamka z nominalno vrednostjo 0,92 EUR prikazuje edini ohranjeni portret slavjenca z geodetsko karto v ozadju. Izdajo sta dopolnila še spominski poštni žig, ki je bil v uporabi na idrijski pošti, ter ovitek prvega dne. Na ta dan sta Filatelistično društvo Idrija in Pošta Slovenije, ob podpori Občine Idrija, pripravili promocijo s kulturnim programom, ki ga je izvajal Idrijski

Spominski ovitek s podobo J. Mraka in jugoslovansko znamko »idrijski rudnik« ter poštni žig

oktet. Slovesnost je bila v Klemenčičevi dvorani Glasbene šole Idrija na gradu Gewerkenegg. Filatelisti so dogodek pospremili še s posebno maksimum karto, ki prikazuje klavže na Belci. Že leta 1991, na praznik sv. Ahacija, pa so spomin na Jožefa Mraka počastili s posebnim ovitkom in

poštnim žigom ter znamenito znamko »idrijski rudnik«, ki jo je izdala takratna JPTT v Beogradu. Poštna znamka z likom Jožefa Mraka je že dvaintrideseta zapovrstjo, ki pripoveduje vsemu svetu o bogati dediščini našega idrijsko-cerkljanskega območja.

Maksimum karta s prikazom klavž na Belci po fotografiji Vojka Rejca

Ovitek Prvi dan s prikazom prereza rudnika, ki ga je izrisal J. Mrak, ter spominske znamke z žigom

Kdo jih bo obnavljal, če ni izučenih mojstrov za tovrstna dela?

Filip Šemrl

Mnogi imajo do starega, rabljenega, izposojenega ... predsodke. Ko pomislijo, da bi vstopili v prodajalno oblačil iz druge roke, čeprav kemično očiščenih, jim zadrigne želodec. Stud jih preplavi ob misli, da bi si izposodili poročno obleko, v kateri je nevesta preplesala najveličastnejši dogodek svojega življenja, ali frak, v katerem je ženin za točilnim pultom naročal eno pijačo za drugo in ga je oblival znoj, ko mu je um splaval v prihodnost.

hoste predramila večšč. Ne vem, ali je bil med nami tudi Igor Tušar, na katerega sem najprej pomislil, bili pa so nekateri drugi, ki ne samo radi spremljajo relije starodobnikov, temveč imajo tudi sami kakšnega. In v naših krajih jih je kar nekaj, zagotovo pa je Igor Tušar spet tisti, ki starodobnika ni le pripeljal v domačo garažo, ampak ga je iz nemogoče ropotije spet spravil k življenju, da je postal pravi biser. In to ne samo enega, kaj šele zadnjega (?)

► Po prevračanju se je videlo, da je bil starodobnik praktično nov, opremljen z vso potrebno varnostno opremo. V nasprotnem bi se za posadko vožnja po cestah na Idrijskem lahko končala tragično.

► »Ko so v oblikovalskem studiju Pininfarina pred štiridesetimi leti oblikovali Fiat 124 sport spider, verjetno enega zadnjih pravih klasikov, sem kot mulc sanjal, da ga nikoli ne bom imel in vozil. Na stara leta se mi sanje uresničujejo«, je dejal Igor Tušar

Obstajajo pa tudi ljudje, ki jim vonj po starem prijetno počeegeta nosnice. Ki brez zadržkov brskajo po antikvariatih in starnarnicah, ki verjamejo, da imajo stvari dušo. Kaj je pravzaprav smisel tega, namreč, da posvojiš predmet, ki ni prišel v tvoj dom kot nepopisan list s proizvodnega traku, je ena najzabavnejših igrig prisluhnuti mu, kaj ima povedati o starih lastnikih in kaj vse je med njimi doživel. Tako nekako sem razmišljal hladnega zadnjega četrtkovega večera v prejšnjem mesecu, ko se je na idrijski Mestni trg pripeljala skupina kakih 40 udeležencev letošnjega zimskega preizkusa starodobnih vozil, t. i. Winter trial, ki ga pripravlja nizozemski Clasic events. Med starimi volvi, lančami, alfami in poršerji se nas je zbralo najmanj toliko radovednežev, kolikor bi stovatna žarnica sredi

Kdo so tisti, ki imajo stare avtomobile, se z njimi tudi vozijo, vsaj na njim namenjenih preizkušnjah? Igor Tušar jih razvrsti v tri skupine: »Eni so tisti, ki znajo stare avtomobile obnoviti in si to težko privoščijo, drugi imajo dovolj denarja in starodobnika kupijo,

sami pa ga ne znajo obnoviti, tretji pa jih, ker je to v modi, le kupijo, jih zbirajo in z njimi polnijo garaže. Preprosto vlagajo denar v starodobnike, tako kot drugi v umetniške slike ali perzijske preproge. Edino dobro delo, ki ga taki lastniki naredijo, je, da se na ta način ohrani prenekateri star avtomobil, ki se sicer ne bi.« Tisti, ki smo jih videli na Mestnem trgu, so bili iz zadnje kategorije. Po razbitem avtomobilu se je videlo, da so bili staromodniki obnovljeni s popolnoma novimi rezervnimi deli. Angleži so najbolj pogosti predstavniki te kategorije lastnikov. Imajo tradicijo in denar. Gospodarska kriza, s katero se trenutno soočamo, ni prav nič zdesetkala želja po obnovi in obnavljanju starodobnikov. Vse skupaj je samo podražila, je prepričan Tušar, saj ni več mojstrov in znanj, s katerimi bi si lahko pomagali. »Če se sam lotiš obnove, je najbolje, da ohraniš vse tako, kot je bilo v originalu narejeno. Najhuje je namreč, če se je kdo pred tabo že lotil prenove in tega ni upošteval. In ko sam poskrbiš, da je tisto, kar je včasih predstavljalo »poden«, zdaj biser, se ljudje prej ozirajo za tem kot za kakšnim maybachom. »Če drugače misliš, prav misliš,« je prepričan Igor Tušar.

► Nič ni manjkalo. V kabinah starodobnikov so bile vse naprave, ki so nepogrešljive v sodobnih avtomobilih, ki sodelujejo na avtomobilističnih relijih.

TrnovSKI maraton

Jože Kenk

Letošnje leto poteka 35 let od organizacije prvega Trnovskega maratona, najmnogičnejše zimskošportne prireditve v nekdanji skupni državi - Jugoslaviji.

Črni Vrh nad Idrijo je bil v obdobju pred drugo svetovno vojno eden izmed pomembnejših zimskošportnih prizorišč v Italiji. Tu je bilo organiziranih mnogo tekmovanj v alpskih disciplinah in smučarskem teku. Za to tradicijo je, po pripovedovanju domačinov, izvedel tudi Lucijan Pelicon, ki je v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja postal direktor hotela Bor v Črnem Vrhu. Ko mu je prijatelj v Kopru omenil, da sta bili dolini Val di Fiemme in Val di Fassa v Italiji povsem neznan, dokler niso v teh dolinah začeli organizirati tekaško-smučarske prireditve Marcialonga, je ocenil, da bi s smučarskim maratonom lahko promoviral tudi Črni Vrh in posredno tudi sam hotel. V drugi polovici leta 1973 si je z mopedom, ki ga mu je posodil sodelavec, domačin Zvonko Žgavec, ogledal terene potencialne trase maratona, nato pa se z idejo o organizaciji maratona obrnil na Smučarsko zvezo Slovenije oziroma takratnega sekretarja Miloša Rutarja. Slednji je z idejo seznanil Janeza Pavčiča in Toneta Fornezziya – Tofa, ki sta v tujini že nastopila na tovrstnih prireditvah. Omenjena sta idejo akceptirala in se kmalu zatem odpravila v Črni Vrh do Lucijana Pelicona. Skupaj so

idejo o organizaciji množičnega maratona konkretizirali, med drugim tudi njeno ime. TrnovSKI maraton – je bila izbrana verzija imena prireditve, avtorstvo nad imenom pa se priznava Tofu. »Trnov« predstavlja Trnovski gozd, na katerega obrobju se je prireditev odvijala, »SKI« pa je mednarodna oznaka za smučanje. Silhueta tekača, ki je bila znak Trnovskega maratona, pa je avtorsko delo Ivana Seljaka Čopiča. Prireditev je bila osnovana tudi na tradicijah NOB oziroma IX. korpusa, zato se je za častnega pokrovitelja prireditve zaprosilo

»Trnovski maraton, kako impozantno, kako brezmejno zvenita besedi, ki vsaka po svoje pomenita daljavo, brezmejnost, prostanstvo. Trnovski gozd, naraven, surov, bogat, ogromen po svojih razsežnostih, je bil skozi 4 leta NOB zatočišče borcev IX. korpusa. Maraton, simbol premagovanja razdalje, naporov in težav, ki so se porajale med NOB borcem in ki se nam porajajo še danes, na vsakem koraku, ti dve besedi, to skupno dejanje, naj bi ponazorili udeleženci maratona. Misel se je porodila pri ljudeh, ki živijo na obronkih Trnovskega

Prireditev	Datum	Število udeležencev
1. trnovski maraton	10. 03. 1974	553
2. trnovski maraton	23. 03. 1975	885
3. trnovski maraton	29. 02. 1976	1366
4. trnovski maraton	12. 02. 1978	2267
5. trnovski maraton	04. 03. 1979	2747
6. trnovski maraton	28. 12. 1980	3100
7. trnovski maraton	08. 02. 1981	3600
8. trnovski maraton	27. 02. 1983	2100
9. trnovski maraton	12. 02. 1984	1500
10. trnovski maraton	24. 03. 1985	850
11. trnovski maraton	02. 03. 1986	1000
12. trnovski maraton	08. 02. 1987	1010
13. trnovski maraton	06. 03. 1988	590
14. trnovski maraton	19. 02. 2006	255

takratnega načelnika generalštaba JNA generalpolkovnika Staneta Potočarja - Lazarja, nekdanjega komandanta IX. korpusa. Omenjeni je pokroviteljstvo sprejel ter ga obdržal do trinajstega maratona.

V organizacijo prvega Trnovskega maratona so bili poleg Smučarske zveze Slovenije vključeni tudi TTKS Idrija, Občinska zveza za telesno kulturo Idrija, Smučarska kluba Rudar Idrija in Črni Vrh, Republiški in Občinski štab SLO ter enote JLA, ki so z opremo in logistiko bistveno prispevale k izvedbi prireditve. Neformalnemu organizacijskemu komiteju je predsedoval Lucijan Pelicon, direktor hotela Bor, preko hotela pa je teklo tudi finančno poslovanje. Čeprav so bili nekateri (in to ne maloštevilni) skeptični do organizacije te prireditve, je prva izvedba v pozitivnem smislu presenetila vse. Prvega Trnovskega maratona, ki je bil v Črnem Vrhu nad Idrijo organiziran 10. 3. 1974, se je udeležilo kar 553 udeležencev.

gozda, pri ljudeh, ki čutijo, da bi morali v spomin na dogajanja in velika dejanja borcev IX. korpusa v Trnovskem gozdu in njegovi okolici oživeti primerno prireditev in kaj je bolj primerne kot prav množični smučarski pohod, ki najdoslednejše ponazarja pohode, napore, samopremagovanje, skratka vse tisto, kar so morali premagovati in premagati borci IX. korpusa«, je zapisal v uvodniku biltena Trnovskega maratona 74 eden njegovih soustanoviteljev Janez Pavčič.

V obdobju od leta 1975 do 1988 je bilo nato organiziranih dvanajst maratonov, po osemnajstih letih premora pa leta 2006 še 14. trnovski maraton.

Odmevnost prvega »Trnovca«, kakor so ljubitelji smučarskega teka v žargonu imenovali TrnovSKI maraton, je bila odločilna, da so vodstvene vloge pri organizaciji maratona prevzeli predstavniki TTKS Idrija, na to skupnost se je preneslo tudi finančno poslovanje maratona, skupščina

občine Idrija pa je do vključno 13. trnovskega maratona tudi imenovala častni in organizacijski komite maratona. Pri organizaciji drugega do osmega maratona je organizacijskemu komiteju predsedoval Stanko Murovec, devetemu do enajstemu Pavel Troha, dvanajsti in trinajsti izvedbi pa Ivan Šuligoj. Štirinajsti TrnovSKI maraton je bil izpeljan v organizaciji Športnega društva Trnovski maraton.

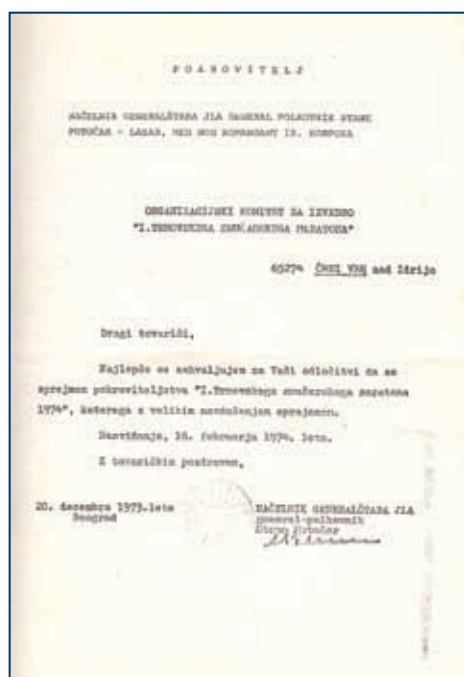
Slabe snežne razmere so bile stalnica pri organizaciji Trnovskega maratona, zato je bil le petkrat izveden na po koledarju smučarskih prireditev določeni datum, pri ostalih izvedbah pa so morali organizatorji

prelagati termin zaradi pomanjkanja snega. Pri tem je izjema leto 1976, ko na predvideni datum maratona ni bilo možno izvesti zaradi preobilnih snežnih padavin. Svoj vrhunec je prireditev dosegla leta 1981, ko je na 7. trnovskem maratonu nastopilo kar 3600 tekačev.

Večni problemi s prelaganji izvedb maratonov so bili verjetno poglavitni razlog, da so se člani organizacijskega komiteja, ki so organizirali maratone do vključno osme izvedbe, utrudili in so se odpovedali nadaljnjemu sodelovanju v navedenem komiteju. Za kasnejše kadrovske spremembe v organizacijskem in častnem komiteju (izjeme potrjujejo pravilo) pa je potrebno na žalost ugotoviti, da niso prinesle potrebnih novih idej in novosti. Nekateri so prišli v omenjena dva organa zaradi opravljanja določenih političnih in gospodarskih funkcij, o samem smučarskem teku pa so vedeli zelo malo ali celo nič. Poleg tega pa ni zanemariti tudi dejstva, da je TrnovSKI maraton z leti dobil širom po Sloveniji posnemovalce, ki ga niso samo posnemali, ampak so ga v marsičem tudi prekašali. Nekoliko monopolen položaj Trnovskega maratona je organizatorje uspaval, da se niso prilagajali novim razmeram, še posebej pa niso bili pripravljene na izreden porast števila udeležencev. Čeprav so bile težave pri rezultatih že pri izvedbi drugega in četrtega maratona, pa organizatorji niso storili ničesar, da bi se slednje odpravile, ampak so dopustili, da se je kaos z rezultati ponovil pri sedmi izvedbi. Ni slabšega, če tekmovalca po

pretečenih 42 km ali 21 km razvrstiš v napačno kategorijo. In ravno to se je zgodilo. Teško pridobljeni ugled se je v hipu sesul in ni ga bilo več mogoče popraviti. Pri organizaciji Trnovskega maratona pa se je v celoti zanemaril tudi lokalni vidik. Čeprav se je TrnovSKI maraton odvijal na območju KS Črni Vrh, pa v organizacijski komite ni bil imenovan nihče s tega območja (kasnejša vključitev enega predstavnika KS situacije ni v ničemer spremenila), zato se ni čuditi, da maraton pri domačinih ni dobil domovinske pravice, ampak je bil bolj tuja kot domača prireditev. Domačini, ki so na sam dan prireditve množično sodelovali pri organizaciji maratona, so se počutili drugorazredne. Pripombe, ki jih je dala komisija za informiranje in propagando ob izvedbi 9. trnovskega maratona, so povzročale nezadovoljstvo že v preteklih letih med neposrednimi izvajalci. Med drugim je komisija opozorila, »da se ne sme več zgoditi, da se po prihodu prvih tekmovalcev in podelitvi medalj prouvvršenim (slednje se je izvedlo takoj) organizacijski komite umakne na sejo z malico v hotel, glavnina tekačev pa se med tem časom še pošteno poti na progi. V ciljni areni tako ostanejo samo še sodniki in spiker.«

TrnovSKI maraton je bil veličastna prireditev, katerega pomena se mogoče še sedaj ne zavedamo dovolj, pri tem je mišljen bolj njegov športno-rekreacijski kakor pa politični pomen. Oba vidika sta se vse obdobje medsebojno prepletala; ko sta bila v ravnovesju, so bili maratoni izvedeni v zadovoljstvo vseh nastopajočih, če je prevladal eden izmed njiju, se je to poznalo tudi na organizaciji. Na koncu pa moram na žalost ugotoviti, da je bil TrnovSKI maraton tudi prireditev neizkoriščenih priložnosti za sam kraj Črni Vrh in Občino Idrijo. V častnem odboru maratona so bili najvišji predstavniki republike in družbenopolitičnih organizacij le-te, pa tudi vojske, preko katerih bi se lahko naredilo mnogo za razvoj občine in kraja, vendar se to ni zgodilo. Morda bi bila zgodovina Trnovskega maratona drugačna, če bi v letu 1981 »Trnovc« postal enajsti član Lige svetovnih maratonov (World Loppet League). Janez Žezlina iz Kranja je organizatorjem vzpostavil stik z omenjeno ligo, predstavniki Trnovskega maratona so bili povabljeni na srečanje v Helsinke, vendar se srečanja niso udeležili. TrnovSKI maraton je tesno sodeloval tudi z organizacijskim komitejem Marcialonge iz Predazza, nedaleč od Bolzana. Vezi bi bilo potrebno obnoviti, še posebej sedaj, ko bo Idriji podeljen naziv Alpskega mesta.

www.kolektorsynatec.si

Kolektor Synatec

rešitve z elektrotehnično opremo

vrhunske kakovosti

Ustvarjamo celovite in učinkovite rešitve z elektrotehnično opremo vrhunske kakovosti: izkoristite preverjeno kombinacijo inovativne opreme svetovno znanih proizvajalcev nizkonapetostne stikalne opreme in opreme za avtomatizacijo ter naših dolgoletnih izkušenj.

Prodajni program: nizkonapetostna stikalna oprema za industrijo in zgradbe • oprema za avtomatizacijo v industriji in zgradbah • varnostna in kontrolna oprema • programska oprema za vodenje procesov SCADA • oprema za avtomatizacijo in nizkonapetostna stikalna oprema za eksplozijsko ogrožena območja (Ex-oprema) • namenski proizvodi za avtomatizacijo.

Rešujemo vaše probleme: odlikuje nas strokovna in učinkovita tehnična podpora. Ne zapravljajte časa z iskanjem odgovorov na tehnična vprašanja, če že poznamo rešitve. Teh.podpora@synatec.si.

Dodatne informacije: Kolektor Synatec d.o.o. • Vojkova ul. 8b • 5280 Idrija • T: 05/372 06 50 • F: 05/372 06 60 • www.kolektorsynatec.si • synatec@kolektor.si

Nizkonapetostna stikalna oprema

MOELLER DOLD wieland

Oprema za avtomatizacijo

ADVANTECH micro innovation MICRO SYST

Varnostna in kontrolna oprema

DOLD HADKAR SAFETY

Programska oprema za vodenje procesov SCADA

Citect

Oprema za eksplozijsko ogrožene prostore

STAHL

Namenski proizvodi za avtomatizacijo

SYNATEC

Dar Fur – vojna za vodo

Polona Šemrl

Toma Križnarja poznamo kot velikega aktivista za človekove pravice. Na ljudi, ki so najbolj potrebni pomoči, opozarja tudi v člankih, knjigah in filmih. Na povabilo KUD-a Avgust je v Idrijo prišel predstaviti svoj zadnji film Dar Fur – vojna za vodo. S seboj je pripeljal posebnega gosta, legendarnega vodjo darfurskih upornikov in glavnega humanitarnega koordinatorskega na obkoljenih in obleganih območjih Darfurja, Suleimana Jammousa.

Toma Križnarja poti že večino življenja vlečejo v Sudan, najprej k Nubam, potem v Darfur.

»Sudan je največja afriška država. Samo na jugu Sudana in v nubskih gorah lahko srečate še vedno nage ljudi. Sudan ponuja alternativo mojega sveta, ki me ni zadovoljil. Nikjer na svetu trenutno ni večje humanitarne krize kot v sudanski provinci Darfur,« pravi Križnar.

Pri snemanju dokumentarnega filma Dar Fur – vojna za vodo, ki nazorno prikaže situacijo v Darfurju, je naletel na številne težave. »Trajalo je zelo dolgo, da so v meni začutili »navadnega« človeka.«

Suleiman Jammous je naravni vodja kamejljih pastirjev plemena Zaghawa, puščavski modrec in najbolj spoštovan starešina, ki ga poslušajo in upoštevajo največ Darfurcev, tudi iz drugih plemen. Primerjajo ga z Nelsonom Mendelo in Dalaj Lamo. Znan je po tem, da ne nosi orožja in je odgovoren za vso pomoč, ki doseže uporniške družine. Preden se je priključil upor

afriških staroselcev proti genocidu in arabizaciji, so ga štirikrat zaprle sudanske varnostne sile. Zaradi zavzemanja za civilne žrtve je bil šestkrat zaprt tudi na uporniški strani. Nazadnje ga je imela štirinajst mesecev zaprtega tudi OZN. Na vprašanje, ali verjame v mir v Darfurju, je Suleiman Jammous odgovoril: »Sem optimist, velik optimist. Potrebno pa bo veliko napora in potrpežljivosti, kajti posledice, ki jih je vojna pustila v življenju Darfurčanov, so ogromne. Da bi zgradili skupnost, v kakršni smo živeli prej, bodo najprej potrebne stabilne razmere v državi.«

Suleiman Jammous je prišel v Evropo

predstavljat situacijo v Darfurju. Po Poljski, Nemčiji in Nizozemski je že drugič obiskal tudi Slovenijo.

Varčevanje po vašem okusu!

NLB Družinski varčevalni paket

Sestavite čisto svoj recept za varčevanje, sestavine po okusu vaše družine pa poiščite v NLB Družinskem varčevalnem paketu. Znotraj njega lahko izbirate med različnimi vrstami

dolgoročnega postopnega varčevanja in širokim naborom ostalih storitev NLB, deležni pa boste tudi dodatnih ugodnosti. Vabimo vas, da se oglasite v Poslovalnici Idrija.

NLB d.d., Trg republike 2, 1000 Ljubljana

NLB

www.nlb.si/druzinski-varcevalni-paket

Poslovalnica Idrija, Mestni trg 15, 5280 Idrija, tel: 05 37 20 600

Vem zakaj.

Nekaj več o orientaciji

Domen Uršič

Vedno, ko nam v pogovoru beseda naleti na orientacijo, pomislimo na vse tiste ljudi, ki v vsakršnem vremenu tekajo po gozdovih, se podijo za neznanimi točkami in iščejo nam neznanе kvadratne stvari, ki visijo po drevesih v oranžni in beli barvi. Prav zato smo se za tokratno številko Komunitatorja pogovarjali s predsednikom Orientacijskega kluba Azimut **Klemnom Kenda**, starosto orientacije na Cerkljanskem in Idrijskem.

Orientacija se kot šport deli na več disciplin. Na orientacijski tek, ki je glavna disciplina, orientacijo z gorskimi kolesi, smučarsko orientacijo in precizno orientacijo, v kateri lahko enakovredno nastopijo tudi invalidi.

Osnovni cilj orientacijskega teka?

Cilj orientacijskega teka je v najkrajšem času preteči progo, ki je na terenu označena s kontrolnimi točkami in elektronskimi postajami za potrjevanje prisotnosti, pri tem pa s pomočjo kompasa in karte uporabljati predvsem glavo, ki tekmovalca vodi čez orientacijsko zahtevna brezpotja. Smučarska in kolesarska orientacija sta podobni, razlika je le v tem, da tam tekmovalca za prehod proge uporablja poti oziroma utrjene proge. Precizna orientacija je nekakšna izjema, saj je to bolj miselni šport v naravi. Tekmovalci morajo tu v omejenem času na

lahko prehodni progi določiti pravilno lego kontrolnih točk na terenu.

Kakšna tekmovanja v orientacijskem teku poznamo v Sloveniji?

V orientacijskem teku se v Sloveniji srečujemo s tremi nivoji tekom. Najnižje spadajo tekme pomožnih lig. Poleti je to Orientacijska liga Primorske, katere pobudnik je bil že približno pred desetletjem OK Azimut, zadnji dve leti pa v zimskem času organiziramo Zimsko ligo. Gre za preproste rekreativne prireditve, ki so namenjene predvsem začetnikom – so poceni, lahko dostopne, na njih pa se najdejo prijazni orientacisti in čas za učenje. Tekme, ki spadajo pod okrilje Orientacijske zveze Slovenije (OZS) so tekme Slovenske orientacijske lige in državna prvenstva. Nekajkrat letno pri nas gostujejo tudi tekme za točkovanje svetovne jakostne lestvice. OK Azimut jih v sklopu tradicionalnega tekmovanja Cerkljanski Cup organizira vsaki dve leti.

Kako se tekmovanja med seboj razlikujejo?

V orientacijskem teku se tekme ločijo po fizični zahtevnosti in načinu orientacije. Tako poznamo sprint tekme, kjer je predvsem pomembna sposobnost odločanja pri veliki hitrosti. Te tekme se običajno izvajajo na lažje prehodnih terenih, dostikrat celo po mestnih središčih in parkih. Tekme na srednji razdalji od tekmovalca zahtevajo okrog 30 minut dobre koncentracije in premagovanja težkih orientacijskih problemov. Dolge razdalje so za marsikoga še vedno paradna disciplina orientacije, ki poleg premagovanja orientacijskih orehov na kratkih razdaljah vsebuje tudi nekaj problemov izbire poti, kjer se tekmovalca dostikrat odloča med dvema opcijama – ali bo tekel naokoli po poti ali pa jo bo ubral čez drn in strn po azimutu. Daljše discipline – ultra dolga razdalja in orientacijski maraton – so organizirane izjemoma, zmagovalci pa za prehod proge porabijo od 2 do 8 ur.

Poleg klasičnih disciplin pa se v zadnjem času pri nas uveljavlja tudi nočna orientacija, veliko poudarka pa je OZS v preteklih letih namenila razvoju teka na šolah. Za najmlajše so tako v okolici šol izdelane karte velikih meril, kjer se na 0,5 do 1,5 kilometrskih progah s tem lepim miselnim športom, ki zares uteleša »zdravega duha v zdravem telesu«, seznanjajo osnovnošolci.

Kaj potrebuje orientacist?

Orientacijska oprema začetnika v

orientacijskem teku je preprosta. Nekaj športnih oblačil, ki jih ni škoda, superge ali pohodni čevlji ter kompas. Bolj izkušen tekmovalca si bo kmalu kupil še elektronsko kartico ali čip, ki ga uporablja na tekmovanjih, potem pa bo začel dodajati še posebno orientacijsko opremo kot so dres, orientacijski čevlji z žeblički za boljši oprijem na spolzkem in strmem terenu, nosilec za opise kontrolnih točk, ki jih tekmovalca nosi s seboj, palčni kompas. Sodobna elektronska oprema, kot so različne večnamenske ure in GPS naprave, so bolj kot za tekmovanja potrebne za analizo treningov.

S čim vse se ukvarjate v Orientacijskem klubu Azimut?

Organizacija tekmovanj je pomemben del športa, saj klubu predstavlja prepotraben dodatni finančni vir, s katerim lahko financira izdelavo in obnovo kart v okolici ter podpira mlade tekmovalce pri njihovih treningih in tekmovanjih. Največji stalni projekt kluba je tekmovanje Cerkljanski Cup, ki se odvija vsaki dve leti. Trije dnevi orientacije na predvsem kraških terenih med Godovičem in Logatcem privabljajo v naše kraje med 300 in 500 tekmovalcev, ki so nad možnostmi tega športa pri nas navdušeni. Poleg tega vsako leto v povprečju organiziramo tudi eno tekmo za državno prvenstvo ali Slovensko orientacijsko ligo. V letu 2009 smo sprejeli še večji orientacijski podvig, in sicer bomo sodelovali pri organizaciji Petdnevnega mednarodnega tekmovanja – OO.cup/2009, na katerem

pričakujemo več kot 1000 tekmovalcev. Tekmovanje bo potekalo v okolici Črnega Vrha nad Idrijo in Logatca.

Obenem pa je Orientacijski klub Azimut največji orientacijski klub v Sloveniji in združuje okoli 75 članov iz Cerknega, Idrije in okolice. Od leta 2000 je brez izjeme osvojil vse naslove klubskega prvaka v

Slovenski orientacijski ligi, v povprečju z dvakrat višjim izkupičkom točk kakor naslednji zasledovalni klub. V letu 2008 smo v klubu dobili 15 novih državnih prvakov in 6 ligaških prvakov, naši tekmovalci pa so nastopili na Svetovnem članskem prvenstvu, Svetovnem mladinskem prvenstvu, Svetovnem vojaškem prvenstvu,

Evropskem prvenstvu za mlajše mladince, Svetovnem srečanju šol in še na nekaj drugih mednarodnih tekmovanjih.

Kakorkoli obrnemo, lahko rečemo, da je orientacija na našem območju zelo dobro razvita. Mogoče je k temu prispevala sama podoba pokrajine, mogoče pa čisto naključje.

Idrijo je spet obiskal cirkus

Kulturno-pustno društvo grapa je na pustno soboto že 12. leto zapored pripravilo tradicionalni graparski kravneval. Gre za nekakšno ljudsko igro, katere glavni namen je zabava. Vsaka sodelujoča maskara ima točno določeno vlogo. Graparji so tudi letos v program vključili vse pomembne dogodke, ki so se v preteklem letu zgodili v Idriji. Rdeča nit kravnevala pa je bil cirkus. Lani je Idrijo obiskal kar štirikrat, letos pa so želeli graparji prehiteti tuje cirkusante in v Idriji prvi postaviti cirkus. V njegovi areni se je občinstvu predstavilo 100 nastopajočih - od najrazličnejših živali, recimo kur in slona do krave, do plesalcev, glasbenikov, klovnov in čarovnika.

V Idrijo pa so v okviru graparskega kravnevala prišli tudi Vikingi, ki naj bi prinesli težko pričakovani denar za nov vrtec. No, pa se je nekje na poti izgubil, a je na pustni torek le nekako prišel v prave roke. Prvič v letošnjem letu je bil pluzenja deležen Mestni trg, osrednji prireditveni prostor, za kar gre zahvala očitno novi komunalni službi.

Sicer pa je skupina 30 graparjev v nedeljo odšla v Cerknico, kjer so predstavljali tradicionalne idrijske like, v ponedeljek so obiskali upokojence v Domu upokojencev v Idriji in na Marofu, na pustni torek pa so za obiskovalce ponovno odprli vrata cirkusa.

Izboljšajmo zvok na videokameri

Gašper Uršič

Kamere namenjene ljubiteljskim uporabnikom imajo pogosto en velik problem – kvaliteto zvoka. Ko kupujemo kamero, smo večinoma pozorni na to, kakšna bo kvaliteta slike, ne pa na kvaliteto zvoka. Večina kamer v srednjem cenovnem razredu je sedaj sposobna proizvesti izjemno kvalitetno in kontrastno sliko, z zvokom pa imamo težave, saj je večina le-tega samo nepotrebne šuma iz okolice. Sam problem pa tiči v kvaliteti in vgradnji samega mikrofona. Ker je kamera majhna, imamo tudi malo prostora za samo vgradnjo mikrofona in tako je ta vgrajen v njeno ohišje. Prek tega ohišja pa se na mikrofona prenaša tudi šum mehanizma v primeru, da imamo kamero na kasete, ter vsi gibi oz. dotiki roke po kameri.

To nam pri poslušanju nekega teksta, govora povzroča nemalo težav. Do neke mere se s pravilnim rokovanjem tem šumom lahko delno izognemo. Današnje videokamere v svojih menijih tudi omogočajo ročne nastavitve glasnosti in če je le mogoče se te funkcije tudi poslužimo. Avtomatska

kontrola namreč deluje tako, da nam hoče vsak signal, ki pride na mikrofona, okrepiti na maksimalno vrednost. Tako pridemo do tega, da je na primer zvok govornika na neki prireditvi enako močan, kot nek šum iz okolice, ne glede na to, ali snemamo v zaprtem ali odprtem prostoru. Druga možnost snemanja zvoka, ki jo je

predvidel že proizvajalec videokamere, je napredni nastavek »advanced accessory shoe«, ta omogoča, da na kamero priključimo zunanji mikrofona oziroma po potrebi tudi luč. Na ta nastavek pa boste lahko priključili samo tovarniški in zato predviden mikrofona. Kvaliteta samega zvoka se močno izboljša, saj je mikrofona veliko bolj usmerjen, priključek pa je zgrajen tako, da se izničijo tudi vibracije s kamere do mikrofona.

Edina slaba lastnost teh mikrofona je, da ne moremo mikrofona na primer postaviti na mizo in da s kamero ne moremo iti dlje

od mikrofona, saj vmes nimamo priključnega kabla.

Naša tretja možnost pa je priključitev zunanjega mikrofona v za to namenjen priključek, seveda predpostavljamo, da kamera ta vhod ima. Zavedajte se, da bo kakršenkoli mikrofona boljši kot tisti, ki je trenutno v vaši kameri, tudi karaoke mikrofona za 30€ vas bo presenetil v svoji kvaliteti.

Prednosti teh mikrofona so, da jih lahko z ustreznim stojalom postavimo kamorkoli v prostor tudi precej stran od kamere. Tako bomo lahko imeli poleg detajlov tudi kvalitetne široke kadre in kvaliteten zvok. Edini problem predstavlja montaža takega mikrofona na ohišje kamere, kar pa ne bi smelo predstavljati nobenega problema z malo domišljije in prostega časa.

S poznavanjem nastavitve same kamere, v našem primeru nastavitve zvoka, ter nekaj vloženega truda, mogoče tudi z nakupom mikrofona, boste tudi sami lahko postali ljubiteljski režiser.

ODPRTO:

od 12^h - 22^h

nedelje, prazniki od 12^h - 20^h
ponedeljek, torek - zaprto

Sprejemamo tudi večje skupine in zaključene družbe

GOSTILNA MLINAR

- * ŽLIKROFI
- * DIVJAČINA
- * **MORSKE RIBE**
- * JEDI PO NAROČILU
- * VELIKA IZBIRA VRHUNSKIH VIN

V neznano

Marija Trušnovec

Kakšen pomen ima sredi novembrskega mokrega in oblačnega nedeljskega jutra odpravljati se od doma na planinski pohod in to ne v ravno pridolinsko hribovje! Na začetku vožnje je ob redkih besedah verjetno sleherni v mislih prosil če že ne belih žena za uslišanje, pa vsaj ugodne vetrove. Pomagalo je!

A kaj, ko ne vemo, kam! Vodja izleta je spretno »zacumpral« iztočne razlage za ugibanje poti do cilja. Na vrhu ni koč, na začetku je majhna elektrarna ...? Polhograjci? Ah, skozi čudo modernih časov – šentviški predor – brzimo proti kotu Gorenjske. Močnejšemu spolu se zasvetijo oči, da bomo baje šli na goro z ženskim imenom, robotim za uho, pa nežnim za srce – na Babo. A katero? Nad Jezerskim je še ena in še kje so. Nekaj »specialcev« je oddalo na lističih odgovore, ostali smo modro molčali do Dovjega. Cilj: Dovška baba, tudi Dovška rožca.

dom (1652 m). Prileže se počitek, beseda se razveže.

Dvajset do štirideset minut (kakor za koga) oddaljeni vrh vztraja s kapo v vetru, a gremo gor. Kepa se na oni strani doline občasno boječe razgrne. Ne po robu, severna stran proti Avstriji je strmo odsekana! Zdi se, da se bo zdaj zdaj prikazal neugnani Kekec, ki na vrvi pogumno čez previs vleče oziroma rešuje nebogljenega Kosobrina pred gromovnim Bedancem. Pri (nekdanjem) mejnem kamnu – za gibanje tod okoli je bilo nekoč potrebno posebno dovoljenje – čestitke in žigi vrha (1882 m). Za zvončkljanje krav pa je čas že odmaknjen. Na za Slovence zgodovinskem bolečem ozemlju prepoznamo v dolini mejni prehod pod Karavankami.

Ob povratku se pred domom na soncu okrepimo telesno in duhovno ob pogledu na okolico z vso mogočno scenerijo. Dobre vile so v soncu razprle plašč: Krma,

Gregorčiča, celo Finžgarja), predvsem pa gorniški (planinski?) rodoljub in župnik, zapisan temu koščku dežele. Kot Gorenjca so ga že v mladih letih uročile gore. Na Triglav je Aljaž gledal kot na slovansko goro. Na njem je bil celo trinajstkrat. Izmed vseh alpskih dolin je najbolj cenil Vrata. Vse v Aljaževem domu spominja nanj. »In zadnja ko ura odbila mi bo, pod tvojim obzorjem naj spava telo ... Oj, Triglav moj dom, kako si krasan!« Bi se danes našel idealist, ki bi se boril z Nemci oziroma nemčurji za slovenske vrhove in kupoval zemljišča za občo dobrobit – tudi v dolini?! In še: pravnik in planinski publicist dr. Strojnik piše o odvetniku, politiku, publicistu, gorniku in jezikoslovcu, dr. Tumi: »Raje je ob odkritju Dežmanove koč (danes Staničeve) pod Triglavom odhitel lačen in žejen ukajoč navzdol skozi Kot v Mojstrano, kot da bi podlegel nemškemu vplivu. Bojevniki sem, če padem ali zmagam.«

»Kaj vleče mladega človeka v gore?« je Aljaž nekje zapisal. Gornik filozof Zorko Jelinčič, eden od soustanoviteljev TIGR, težav ne izziva, bi jih rad rešil; njegov prijatelj, gorniški in stanovski tovariš, tudi filozof Klement Jug, drzen plezalec, izjemno samozavesten zagovornik volje, moči, premagovanja skrajnih težav, močan intelekt, težave izziva. Tedaj, ko jih ni, jih pa sam ustvari. Ne more uskladiti nemirnih političnih mračnih vojnih razmer z osebnimi. »Šel bom tja, se zaplezal v tisto steno, izzval globino, premagal strah ...« Sin gora je omahnil v Steni.

Globino je izzival in verjetno premagoval strah tudi Mojstrančan Janez Polda, smučar, skakalec, udeleženec treh olimpiad, že leta 1948 je skočil 120 m. »Skakanje postane potreba,« pravi Miran Tepeš. In ko ti tega drugi ne dajo čutiti ...? Polda pa: »Samo kloniti ne smeš, to je najhujše!« Toda za njega je bilo. Posnemali so ga mnogi vredni smučarji do današnjega dne – tudi sokrajani.

Na poti navzdol nas osvežene odpočije planina Goreljske. Od prevelikega miru se streha na osamelem stanu podira vase, bi imela veliko povedati, potožiti; morda kako Avstrijci rečejo Babi in še kaj ... »Kjer tišina šepeta« ali, kot je rekel francoski pesnik »glasbenica tišine«. Celo gamsi se mirno pasejo v zapoznelem soncu. Po mokrem listju, spolzkih koreninah pod njim, tudi blatu, se pretaknemo dol v že osenčen raj pod Triglavom. Babo, ki je nekatere vredno nagradila za pridno ugibanje, smo pustili samo, nas pa so spremljale domov luna in zvezde.

Treba bo premagati več višinskih metrov, kot jih je zabeleženih na izhodišču (705 m). »Ugriznema u kalina.« Bolj ali manj trikrat. Kolovoz, elektrarnica, steza, postanek na toplem soncu pri pastirskem stanu žalostnega izgleda iz leta 1821. Pod nami nas spremljajo že obledeli macesni, z nami bukov gozd, resje, svišči, prvi cvetoči telohi. Menda bi bilo še danes dovolj veselja in dela z zdravilnimi rožicami za teto Pehto in živahnega Kosobrina tudi na tej strani, ne le pod Prisankom. Že je zmanjkovalo sape in moči, a gor preko pašnika – planinski

Kot, očak Triglav s sosedi, daleč v dolini pa očesci Mojstrana s Triglavskim muzejem in Dovje na sončni trasi pod Karavankami. Pisatelj Josip Vandot, domačin od tam doli (rojen v Kranjski Gori), bi verjetno še danes zapisal kako pripoved o Rožletu, Mojci, Brinclju in drugih likih izpod vršacev tod okoli, še bi odmevala Kekčeva pesem od njihovih sten.

Kam neki bi danes pokazal Jakob Aljaž, rojen sicer v Zavrhu pod Šmarno goro, a kot pevec, zbiralec ljudskih pesmi, skladatelj (uglasbil je nekaj pesmi prijatelja Simona

Pa spet malo Afrike!

Uroš Rudolf

Ja, pred kratkim smo lahko na teh straneh prebrali o lepotah in dogajanju v eni zelo lepi, a na žalost zaradi posledic genocida malo mrki afriški državi Ruandi.

Kot bi urednica vedela, kam naj usmeri svoj kompas za nov članek, je igla iz njega priletela na mojo mizo in na njej je bilo sporočilce, če lahko kaj napišem o Kongu (Demokratična republika Kongo - tako se uradno imenuje), ki je soseda države Ruande.

Zakaj ravno o Kongu, pa ravno jaz? Ja, urednica že dobro ve, pa tudi avtorica članka o Ruandi to dobro ve! No, pa naj na kratko napišem, zakaj ravno Kongo. Kot nadobudnemu motoristu, željnemu potovanju in avanturic z motornim

zaobljubil prijatelju, žal že pokojnemu Andreju Žigonu - Aleluji, ki je z vsem srcem in dušo deloval za misijone in misijonarje, da bo posvetil eno leto svojega življenja kot prostovoljec enemu izmed misijonov, namesto da v domovini nekaj daruje zanje. Ideja se mi je zdela izredno zanimiva in tako sem začel razmišljati, da bi se mu pri tem podvigu pridružil, tako obiskal Afriko in pa še potrdil, da motoristi nismo samo barabe na ropotajočih jeklenih konjičkih, ampak smo tudi humanitarni delavci, kar so nekateri motoristični klubi že dokazali v razno raznih akcijah.

In tako je padla odločitev in izbira destinacije, ki sva jo kar nekaj časa iskala.

Posledice razdejanja lave

kolesom, se mi je začela po glavi sprehajati ideja: »motor, Afrika, sipine, večna pomlad, poletje, ni mraza, snega, divjina, itd.« Ampak na žalost so to ostale le sanje, saj vemo, zakaj: zaradi pojma, ki se mu reče finance. A upanje umre zadnje in z malo sreče so se mi odprla vrata za skok na pivo na črno celino s čisto praviimi črnici.

No, ta vrata so se mi odprla na malce ne navaden način, vsaj za kolege motoriste. Vsi vemo, da dandanes ni nobena umetnost več premagovanje velikih razdalj, saj je v zraku več letal kot pa ptic, pa tudi cene so postale dokaj sprejemljive. Moja zgodba o pivu na črni celini pa se je začela, ko se je moj prijatelj motorist

Nazadnje sva pristala v Don Boscovem centru mladih v mestu Goma, v pokrajini Nord Kivu, državi Demokratični Republiki Kongo (včasih se je imenoval Zaire). Ta država je bila včasih belgijska kolonija, ali kot domačini radi povejo, bila je privatna lastnina belgijskega kralja Leopolda. Nekje od leta 1960 je samostojna država. Leži v centru afriške celine, domoljubi pa radi rečejo, da je srce Afrike. Je tretja največja država na celini (velika približno za 113 Slovenij) in izredno bogata z minerali, kar je tudi povod, da je država kar naprej v vojni, a o tem kaj več malo kasneje. In zakaj sem se na začetku navezoval na članek o Ruandi? Ker pokrajina Nord Kivu meji tudi z Ruando, pa mesto Goma

Varnost je v Kongu velik problem

leži prav na meji in je z mestom Gyseni, ki je na ruandski strani, prav v isti povezavi kot pri nas Nova Gorica in Stara Gorica. Tako da mi je članek o Ruandi med prebiranjem priklical tudi kakšno solzo v oči, saj mi je tudi ta država kar precej znana. Med svojo misijo v Kongu, ki je trajala dve leti in pol (ampak ne v enem sklopu), sem jo kar nekajkrat obiskal, pa ne kot turist, bolj poslovno, saj je Ruanda bolj razvita kot Kongo. V glavnem mestu Kigali smo kupovali rezervne dele, saj jih v Gomi ni bilo moč nabaviti. Naj tukaj dodam, da kljub temu, da sem preživel v Gomi v Kongu toliko časa, nisem nikoli obiskal Kinšase, glavnega mesta Konga, saj je oddaljeno po zračni liniji od Gome

MLADE gorile

▲ Pogled na vulkan Nyragongo

približno 2000 km, po cesti pa skoraj ni mogoče priti. Zaradi financ in recesije si pa letala nisem privoščil, saj čeprav je to v Afriki, cene niso prav nič afriške. Sem pa zato, zaradi razno raznih potreb, obiskal glavna mesta Ruande (Kigali), Burundija (Bujumbura) in pa Ugande (Kampala). No, pa pustimo to, naj v preostalih vrsticah še kaj napišem o sami Gomi in okolici. Mesto leži med jezerom Kivu in še živečim vulkanom Nyragongo (nazadnje je imel svoj izbruh januarja 2002 in z uničujočo lavo uničil več kot pol mesta) ter približno 50 km stran od nacionalnega parka Virunga, v katerem še živi nekaj primerkov edinstvene vrste gorskih goril,

po katerih je bil posnet tudi film o King Kongu. Zakaj gorskih, se marsikdo vpraša, kakšne gore so tam? Na tem področju je veriga 7 vulkanov, edini še živeči je Nyragongo, z nadmorsko višino 3600 m, mesto Goma leži na nadmorski višini 1600 m. Ostali ognjeniki so ugasli in po informacijah, ki sem jih dobil, naj bi bili vsi višji kot 4000 m. Vse te stvari je možno obiskati, ampak naj povem, da prav poceni pa ni, imajo izredno zasoljene cene. Od vseh treh držav, iz katerih je možno obiskati park goril (Kongo, Uganda in Ruanda), je iz Konga najceneje (pribl. 150 \$), za obisk vrha še delujočega ognjenika in ogleda žareče lave v njem pa mora

turist odšteti 100 \$. Od vseh teh znamenitosti sem si ogledal le vrh vulkana in lavo v njem, saj sem zaradi sodelovanja z vulkanologijo dobil super ugodno ceno. Potem se pa zmeraj najde kdo in postavi vprašanje: »Pa sloni in levi?«. Ja, na tem področju jih ni, večinoma so v rezervatih in parkih in večinoma je potrebno za ogled plačati. Zelo redko se dobi prostor, kjer je še brezplačno, najlažje je, če dobiš zveze v kakšni organizaciji, ki se ukvarja s preučevanjem in varovanjem teh živali. Ker me omejuje stiska s prostorom, bi pa še veliko lahko napisal, bom dodal samo še nekaj zanimivosti. V Kongu govorijo okoli 450 jezikov (nekaterim bi lahko rekli tudi narečne skupine), vse pa povezuje francoščina - jezik za sporazumevanje (zadnje čase vse več mladih prakticira tudi angleščino). Pokrajina Nord Kivu je turistično izredno zanimiva, ampak zaradi nenehnih vojnih konfliktov tudi izredno nevarna. Do teh pa prihaja, kot

▲ Ribiči na kivu

sem že v uvodu omenil, zaradi prevlade nad rudniki mineralov (zlato, diamanti in v zadnjem času vse bolj popularen kobalt). Prav zaradi tega turistični obisk tega področja zaenkrat odsvetujem, ko pa se bodo politične razmere izboljšale, bo zagotovo daleč eden najlepših krajev za oddih, sprostitve, obisk ..., saj so tudi ljudje, kljub razmeram, nabiti s pozitivno energijo in človeka, če seveda dovoli, napolnijo s pozitivizmom. Pa korajžno na pot!

▲ Otroško veselje

▲ Nyragongo ponoči

Vrhunci sezone 2008 za karateiste Karate kluba Kolektor

Jernej Sever

V letošnjem letu so naši karateisti najpomembnejše uspehe dosegli na svetovnem pokalu v Eslovu na Švedskem, kjer je od 25. 6. do 30. 6. potekal svetovni pokal za otroke in mladostnike, in na državnem prvenstvu, ki smo se ga udeležili konec oktobra. S prvega tekmovanja smo se vrnili s tremi odličji, z drugega pa kar z osmimi.

Svetovni pokal na Švedskem

Idrijski karateisti smo se med 25. 6. in 30. 6. udeležili sedaj že tradicionalnega svetovnega pokala za otroke in mladince v Švedskem Eslovu, ki se ga vsako leto udeleži med 15 in 25 držav iz celega sveta. Po številu nastopajočih prevladujejo predvsem severno- in vzhodnoevropske države, Nemčija, Danska in tokrat Češka, močni reprezentanci pa so tokrat pripeljali tudi Azerbajdžanci ter Egipčani. Med dobitnike kolajn na velikih mednarodnih tekmovanjih so se med Idriščani tokrat vpisali Anja Hladnik, Nina Troha in Naško Janež. Poleg tekmovanja pa smo imeli tudi prijetno pestro potovanje.

Idriščani smo se tega tekmovanja udeležili že tretjič. Karate klub Kolektor Idrija so tokrat zastopali Anja Hladnik (12 let), Dijana Čatakovič (13 let), Tomaž Črnigoj (14 let),

Nina Troha (15 let) in Naško Janež (mladinci). Tako kot v preteklih nastopih smo se tudi letos s tekmovanja vrnili z odličji. Navadno smo se dobro odrezali predvsem v športnih borbah, tokrat pa je za najbolj odmeven rezultat poskrbela Anja Hladnik v katah med deklicami do 12 let. Anja je v letošnjem letu vidno napredovala, kar kažejo tudi rezultati. V slovenskem merilu od svojih vrstnic opazno izstopa, prav tako pa se tudi na mednarodnih tekmovanjih v naši okolici enakovredno kosa s favoriziranimi Hrvatnicami in Italijankami. Tokrat je prepričljivo premagala vse svoje nasprotnice in osvojila 1. mesto v svoji kategoriji. V prvem krogu je bila prosta. V drugem krogu je premagala nasprotnico z Danske s 3 : 0, v drugem krogu je naletela na predstavnico Egipta, ki jo je premagala z 2 : 1. V finalu pa je prav tako z rezultatom 2 : 1 premagala še predstavnico Češke.

Prepričljiv nastop je pokazala tudi Nina Troha, ki je v borbah v prvem krogu premagala predstavnico Anglije z rezultatom 6 : 1, v drugem krogu je prav tako prepričljivo premagala Danko 5 : 2, v polfinalni borbi pa je za las izgubila z Egipčanko s 3 : 4, predvsem zaradi rahlo nekontroliranega udarca, s katerim si je prislužila kazenske točke. Nina je tako osvojila 3. mesto.

Tretje odličje pa je med mladinci osvojil Naško Janež. Naško se je boril v kategoriji do 70 kilogramov in v kategoriji absolutno. V absolutni kategoriji je najprej izgubil s kasnejšim zmagovalcem iz Egipta, v repasažnih borbah pa je najprej premagal

Azerbajdžanca in potem izgubil z Dancem za tretje mesto. V svoji kategoriji se je po uspešnih nastopih v polfinalu srečal s predstavnikom Danske, ki ga je po dokaj izenačeni borbi, z natančno in kontrolirano brco v glavo, premagal z rezultatom 3 : 2. V finalu pa je z 2 : 3 izgubil proti Azerbajdžancu in na koncu osvojil srebrno odličje.

Tomaž Črnigoj in Dijana Čatakovič sta se dobro borila, vendar pa jima tokrat ni uspelo pokazati vsega, kar znata.

Državno prvenstvo

Tokratno državno prvenstvo za otroke in mladince, ki se je odvijalo 25. 10. v Mariboru, je bilo za idrijski karate med najbolj uspešnimi. Pomembno je bilo predvsem zaradi tega, ker so se zelo dobro odrezale tudi mlajše in prihajajoče generacije naših karateistov. Poleg osmih odličij pa je bilo tudi polno drugih visokih uvrstitev, med prvo peterico in deseterico. Na državnem prvenstvu je tokrat sodelovalo 600 tekmovalcev iz 52 klubov.

Najbolje se je tudi tokrat odrezala Anja Hladnik, ki je med 35 tekmovalkami v svoji kategoriji suvereno osvojila 1. mesto. Anja je prvemu mestu v katah dodala še bron v borbah, kjer se ji je finale za las izmuznil. Med dečki se je tokrat najbolje izkazal Tit Primožič, ki je v borbah osvojil 2. mesto, dobro pa se je odrezal tudi v katah, kjer se je med 40 tekmovalci uvrstil med 16 najboljših. Med starejšimi deklicami sta bili v borbah zelo dobri tudi Gaja Rupnik Caruso in Dijana Čatakovič, ki sta v svojih težavnostnih kategorijah osvojili 3. mesti. Obe pa sta nanizali po tri zmage in en poraz. Tara Modic je v isti kategoriji izgubila borbo za tretje mesto. Med kadeti in mladinci pa so bili najboljši Tomaž Črnigoj, Nina Troha in Naško Janež, ki so vsi osvojili tretje mesto. Po zmagah v uvodnih krogih so imeli

nesrečo v polfinalu, kjer sta predvsem Nina in Naško za las izgubila.

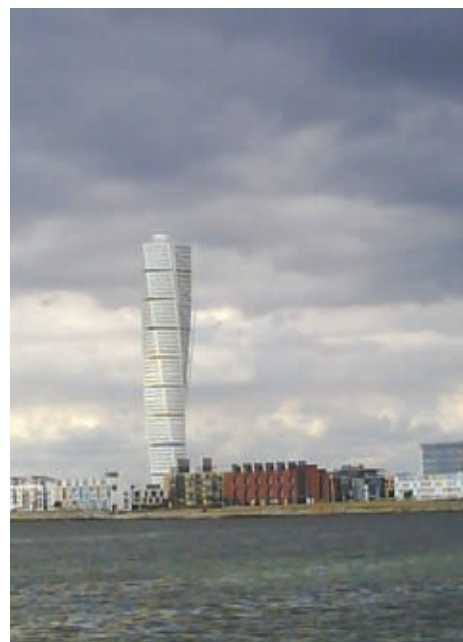
Potovanje in kulturni stiki

Velika tekmovanja v tujini niso pomembna samo zaradi nastopov in uspehov, ampak so lahko tudi zanimiva, zaradi spoznavanja drugačnih kultur, navezovanja stikov med tekmovalci in tudi zaradi samega potovanja.

Dolgo pot na Švedsko smo tokrat popestrili s cenovno dokaj ugodnim, vendar dolgim in zanimivim potovanjem. Uporabili smo skoraj vsa prevozna sredstva. Potovali smo

s kombiji, avtobusi, avtomobili, vlaki in letali. Leteli smo iz Milana do Billunda na Danskem, kjer se nas je šest oseb, z nadvse izdatno popotno opravilo, predvsem naših najmlajših udeleženk, na zelo inovativen način natlačilo v toyoto corollo avensis. Ustavili smo se v Legolandu, vendar je vstopnina presejala naše športno plitve žepe, zato smo ga le ošvrknili s pogledom in soglasno ugotovili, da ni nič posebnega.

Po ravnem danskem podeželju, ki je včasih popestrjeno z vetrnimi turbinami za proizvodnjo elektrike, smo se po dobrih 300 km preko najdaljšega mosta v Evropi pripeljali v Malmö. Mesto je bilo v preteklosti eden glavnih švedskih ladjedelniških centrov. V današnjem času pa se odlikuje predvsem po zelo visoki kvaliteti življenja, obsežnih zelenih površinah ter po eni izmed najbolj učinkovitih izrab energije za ogrevanje stanovanjskih in poslovnih prostorov. Mesto ima okoli 150 tisoč prebivalcev in se v veliki meri ogreva s pomočjo toplotnih črpalk, ki energijo črpajo iz morja. Nastanili smo se v enem izmed hostlov, ki je predstavljal tudi našo izhodiščno točko. Hostli so v Skandinaviji edini način ugodnega in prijetnega bivanja in niso omejeni samo na prenočevanje študentov. Prednost hostlov je tudi v tem, da so opremljeni s skupno kuhinjo, navadno Ikea izvedbe, ki ti omogoči, da se lahko izogneš zelo dragi in ne preveč izdatni prehrani v tamkajšnjih restavracijah. Prvi dan bivanja v Malmöju smo izkoristili za krajše ogleda, najbolj zanimiv je bil ogled podmornice iz 2. svetovne vojne. Preostanek bivanja na Švedskem je minil v bolj tekmovalnem vzdušju, ob branju knjig, spanju, razburjanju nad dolgim čakanjem pred nastopi, in s kulturnimi izmenjavami izkušenj in navad, za kar sta poskrbeli predvsem Dijana in Anja, ki sta navezali stike z Azerbajdžanci in Egipčani. Po uspešno

opravljenem tekmovanju smo si privoščili bowling in si šli ogledat še glavno mesto Danske Kopenhagen.

Vračali smo se zopet preko Danske do Milana, od koder smo z lokalnimi vlaki potovali proti Gorici. Ob sončnem zahodu smo se za dve uri ustavili še na glavni beneški postaji in s stopnic opazovali nabiti Canal Grande in jedli »paninose«. Malo utrujeni in naveličani, ampak že nekako vpeti v počasen tok potovanja, ki bi nas lahko odpeljal še kam in bi čas izginil na tak način, kot čas včasih izgine samo na potovanjih, smo presedli še na zadnji vlak. Ko nas je uspaval v svojem enakomernem ritmu, sem dobil občutek, kot da so vsi, nekateri so to že bili, postali čisto pravi mladi popotniki. In tudi tekmovanje ni bilo več samo tekmovanje, ampak je bilo del poti in prijetnih trenutkov, ki se jih bomo vsi prav gotovo zelo radi spominjali.

Na Talerju je bilo živo

Člani Sankaškega kluba Idrija so imeli s pripravo tekme 18. državnega prvenstva v sankanju na naravnih progah nemalo težav. Zagodlo jim je kakopak vreme. Po dveh prestavljenih terminih jim je v tretje, 14. februarja, tekmo le uspelo izpeljati. Ob progi na Talerju se je zbralo lepo število gledalcev. Organizatorji se pred tekmovanjem dobrega uspeha tekmovalcev domačega kluba očitno niso nadejali zama. Osvojili so kar nekaj medalj. Med državnimi prvaki so tudi domači tekmovalci, in sicer **Nejc Gregorač** med člani, **Stanko Koler** med veterani, **Andraž Jereb** med dečki, **Barbara Pust** med članicami, **Sonja Gnezda** med veterankami in **Tina Velikanje** med deklicami. Lepo vreme, dober obisk in številne kolajne so vsekar najlepše darilo, ki so si ga člani Sankaškega kluba Idrija lahko zaželeli za svoj 50. rojstni dan, ki ga praznujejo prav letos.

Izjemni uspehi na državnih tekmovanjih

Špela Hvalec

Idrijski tenisači med novoletnimi prazniki ne počivajo. Izkoristijo jih še za zadnje priprave na državna prvenstva, ki si sledijo v mesecu januarju.

Leto 2009 se je za idrijske teniške igralce začelo izjemno uspešno. Udeležili so se državnih prvenstev štirih kategorij (do 12, 14, 16 in 18 let) in se z njih vrnili s kar sedmimi pokali.

Nik Krapež – državni podprvak posamezno in državni prvak v konkurenci dvojic
Da morajo nasprotniki na idrijskega tenisača, ki »obvlada« tenis z levo roko, zelo resno računati, je Nik nakazal že z zmagama na zadnjem turnirju leta 2008 do 12 let in turnirju B ranga do 14 let.

Na državnem prvenstvu do 12 let je Nik kot peti nosilec (to mesto je do turnirja zasedal tudi na jakostni lestvici) v Litiji najprej v četrtfinalu z napadalno in izjemno natančno igro presenetil prvega nosilca turnirja (Ljubljanka Miho Okorna), nato pa v polfinalu gladko opravil z domačinom Luko Lilja. Žal mu je peti dan turnirja zmanjkalo moči za finalni dvoboj – v njem je moral priznati premoč svojemu soigralcu v igri dvojic Filipu Jakobu Zupančiču. Osvojenemu drugemu mestu in naslovu državnega podprvaka med posamezniki je dodal še naslov državnega prvaka v konkurenci dvojic. Odlični uvrstitvi sta Nika seveda nagradili s pokali, pa tudi z lepim številom novih točk za jakostno lestvico, ki so mu prinesle prvo mesto na jakostni lestvici TZS do 12 let.

Jerca Frelih – tretje mesto

Z uspehi iz leta 2008 je nadaljevala tudi Jerca Frelih. Na zadnjem lanskem turnirju do 12 let je osvojila drugo mesto – v treh napetih setih jo je premagala Manca Pislak. In žreb je hotel, da je bila prav Manca njena nasprotnica že v drugem kolu državnega prvenstva do 12 let. Da je maščevanje sladko, sploh pa če se zgodi na najvišjem nivoju tekmovanj, je Jerca (sicer druga

nosilka turnirja) dokazala z zavzeto igro, ki ji je omogočila suvereno zmago nad Pislakovo. Svojo pot je nato nadaljevala z zmago v četrtfinalu, v polfinalu pa je naletela na dobro razpoloženo Saro Mitrakovič. Po podaljšanji igri v prvem setu in odigranih 12 gemih v drugem je izčrpana Jerca prepustila pot v finale fizično močnejši Mitrakovičevi. Zadovoljna z osvojenim pokalom za tretje mesto ostaja Jerca tudi druga na jakostni lestvici deklic do 12 let.

Na državnem prvenstvu do 12 let je v kvalifikacijah nastopila tudi Nina Ribar, z dveh zmagama se je skozi kvalifikacije uspelo prebiti Žani Lapajne in Veroniki Erjavec, ki sta se v glavnem delu pridružile še Juliji Križaj, Anji Humar in Blažki Tratnik.

Med dečki je v kvalifikacijah nastopil še Rok Bogataj, v glavnem delu pa Luka Miklavčič (po dveh zmagah v kvalifikacijah) in Jakob Štucin.

Rok Križaj – tretje mesto med posamezniki in dvojicami

Rok Križaj letos kot trinajstletnik napada iz ozadja v kategoriji do 14 let. Kot nepostavljen igralec je na državnem prvenstvu do 14 let v Rogaški Slatini že v prvem kolu premagal svojega partnerja v dvojicah – Tima Vidica, z izjemno borbeno in suvereno igro pa v četrtfinalu presenetil četrtega nosilca turnirja – Ljubljanka Sebastjana Goršiča. Po prvem nizu, ki ga je v polfinalu v podaljšanji igri dobil proti prvemu nosilcu Maticu Špecu (ŽTK Maribor), je že vse kazalo na veliko presenečenje. A je Roku v nadaljevanju malenkost popustila koncentracija, predvsem pa je svoj tempo igre narekoval njegov nasprotnik, tako da je naslednja dva niza dobil Špec. Rok pa je tako svoji zbirki pokalov dodal še dva nova za tretje mesto na zimskem državnem prvenstvu med posamezniki kot tudi med dvojicami, kjer sta s soigralcem Vidicem v treh nizih izgubila v polfinalu.

Na državnem prvenstvu do 14 let so

nastopili še Jernej in Urban Frelih, Nik Krapež (vsi trije so se prebili v drugo kolo in se uvrstili na 9.-16. mesto), v drugem kolu kvalifikacij pa je s turnirjem zaključil Matic Straus.

Med štirinajstletnicami se je med prvih osem igralok prebila Simona Rejc, v glavnem delu turnirja sta ji družbo delali še Jerca Frelih in Neja Rant, ki se je z dobro igro prebila skozi dva kola kvalifikacij.

Nina Nagode – državna podprvakinja med posameznicami in dvojicami

Nina Nagode (letnik 1993) je začela turnirsko pot na državnem prvenstvu do 16 let v Ljubljani kot druga nosilka. Do polfinala je Nina v treh tekmah igrala izjemno samozavestno in vse skupaj izgubila zgolj štiri game. V polfinalu je po izgubljenem prvem nizu proti peti nosilki pokazala, kakšna je njena igra, in se z zmagama v drugem in tretjem nizu uvrstila v finale. Proti Tjaši Šrimpf je v finalni tekmi uspešno zaključila prvi set, potem pa nekako ni več ulovila pravega ritma, tako da ji je pripadel pokal za drugo mesto in naslov državne podprvakinje. Omenjenemu naslovu je dodala še istega v kategoriji dvojic, kjer sta s soigralko iz Medvod morali priznati premoč v finalu kranjsko-krški navezi. Uspeh na državnem prvenstvu je tudi Nino zavihljal na prvo mesto jakostne lestvice TZS do 16 let.

TK Kolektor Idrija je imel svoje predstavnike tudi v kategoriji fantov do 16 let. Za presečenje je z uvrstitvijo v glavni del turnirja s tremi kvalifikacijskimi zmagami poskrbel Urban Frelih, na premočne nasprotnike pa so v kvalifikacijah naleteli Jernej Frelih, Rok Križaj, Rok Golob in Klemen Erjavec; podobna usoda pa je v kvalifikacijah zapečatila pot tudi Simoni Rejc.

Simona Rejc in Rok Križaj – druga na odprtem prvenstvu do 14 let

Presenetljiv uspeh sta na odprtem prvenstvu do 14 let (fantje so igrali v Ljubljani, dekleta v Kranju) konec januarja dosegla Simona Rejc in Rok Križaj. Oba sta klonila šele v finalnih dvobojih proti prvima nosilcema. Simona je izgubila 4/6, 3/6 proti Uli Pogorelničnik iz Slovenj Gradca, pred tem pa je zgolj v četrtfinalni tekmi imela nekaj težav (izgubila je prvi set), sicer pa gladko premagala svoje nasprotnice. Rok je v finalu izgubil 3/6, 2/6 proti večnemu tekmeu Maksu Tekavcu. Na poti do finala pa je presenetil drugega in četrtega nosilca – Štajerca Gostinčarja in Sitarja.

Teniška zveza Slovenije je konec januarja objavila jakostne lestvice za vse kategorije, ki bodo veljale v obdobju med 1. 2. in 31. 3. 2009.

Igralci Teniškega kluba Kolektor Idrija zasedajo naslednja mesta:

do 12 let		do 14 let		do 16 let		do 18 let	
2. Jerca Frelih	1. Nik Krapež	7. Simona Rejc	6. Rok Križaj	1. Nina Nagode	45. Urban Frelih	12. Nina Nagode	13. Boštjan Bolko
14. Julija Križaj	14. Jakob Štucin	25. Ester Rupnik	10. Jernej Frelih	44. Simona Rejc	51. Klemen Erjavec	28. Marjanca Fortuna	34. Domen Jereb
16. Anja Humar	15. Luka Miklavčič	31. Neja Rant	13. Urban Frelih	60. Ester Rupnik	53. Rok Golob	35. Maja Vogrič	60. Matic Vogrič
18. Blažka Tratnik	42. Rok Bogataj	42. Jerca Frelih	51. Nik Krapež	68. Neja Rant	54. Rok Križaj		
20. Žana Lapajne			62. Matic Straus		63. Jernej Frelih		
32. Veronika Erjavec							
33. Nina Ribar							
72 uvrščenih	103 uvrščenih	80 uvrščenih	158 uvrščenih	70 uvrščenih	122 uvrščenih	68 uvrščenih	95 uvrščenih

Letošnja zima je bila tako radodarna z dežjem, da so se nekateri spomnili celo na Noeta. Tudi sami so si priskrbeli plovilo, za vsak slučaj, če se bo treba preseliti v višje kraje

Valter Majnik je v nekdanjih Nebesih odprl akvarij s sladkovodnimi tropskimi ribami. Zdravko Viler, njegov kolega čez cesto, mu je zanj poklonil tudi ribo, vendar je bila tako velika, da ni šla skozi vrata, zato jo je pustil kar zunaj. Majnika je nameraval presenetiti s kitom, pa je ostal samo pri manjšem morskem psu, ker so sneg potrebovali na Talerju, kjer so isti dan pripravili sankiško tekmo.

Kako si ti reveži sploh lahko privoščijo tako visoke cene? Hm, ob tem se lahko vprašamo, koga imajo za norca? So pa res zmanjšali stroške!

Vinjeta

Med Alpami in Krasom

Poleg čudovitega razgleda z vrhov Cerknjski hribov ponujajo tudi nešteto možnosti za rekreacijo. Cerknje je bilo znano že v antičnih časih, ko je skozi mesto potekala pomembna trgovska povezava med severozahodnimi in vzhodnimi rimskimi provincami Reka Idrijca, znana kot najbolj čista slovenska reka, vsako jesen cerknjsko območje spremeni v enkratno pokrajino, pozimi pa jezero, polno vode, zamrznje in se spremeni v eno največjih drsališč v Sloveniji! Predvsem pa je Cerknje ponosno na svoja smučišča in termalno vodo, v kateri se lahko okopate v Hotelu Cerknje.

Kako naj od Američana pričakujemo, da ve za Slovenijo, če se še sami tako neumno predstavljamo. Omenjeno besedilo je bilo objavljeno v reprezentativni dvojezični publikaciji, ki je namenjena tujini. Vsakršen komentar je odveč. Zanimam pa nas, zakaj do tovrstnih napak prihaja vse prevečkrat?

Idrijska Komunala je pred leti, ko je trg doživel korenito prenovu, zaradi marmornatega tlakovanja kupila prav poseben plug, s katerim naj bi pozimi plužili samo trg. Letos ga niso niti enkrat. Za »pluženje« so poskrbeli kar vozniki sami, ki so na celo vozili po trgu, in mati narava

**MEDNARODNI
TRANSPORT**

**VULKANIZERSTVO
IN TRGOVINA**

**PRANJE TOVORNIH
VOZIL**

SKLADIŠČENJE

BRUS TRANSPORT

BRUS d. o. o. Godovič 154, 5275 Godovič

Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 25 201

E-mail: info@brus.si, URL: www.brus.si

